

The Project Gutenberg eBook of Maria Stuart Skotlannissa, by Bjørnstjerne Bjørnson

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Maria Stuart Skotlannissa

Author: Bjørnstjerne Bjørnson

Release date: October 25, 2011 [EBook #37847]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MARIA STUART SKOTLANNISSA ***

Produced by Tapio Riikonen

MARIA STUART SKOTLANNISSA

Kirj.

Bjørnstjerne Bjørnson

Suomentanut E.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 1878.

HENKILÖT:

Maria Stuart, Skotlannin kuningatar.

Henrik Darnley, hänen puolisonsa, nimikuningas.

James, Murray'n jarli, hänen velipuolensa.

Lord Stuart, samaten.

Argyle'n Kreivinna, hänen sisarpuolensa.

Maitland, Lethington'in jarli, hänen valtiosihteerinsä.

David Rizzio, hänen yksityissihteerinsä ulkomaista kirjevaihtoa varten.

James Hepburn, Bothwellin jarli.

Morton'in jarli.

Lordi Ruthwen.

Lordi Lindsay.

Andrew Kerr.

William Taylor.
Kaartin-kapteeni Erskine.
Eräs porvari.
John Knox.

Hovi- ja Sotaväkeä, Porvareita.

Kaksi edellistä näytöstä tapahtuu Maaliskuun alussa 1566 Holyrood'in linnassa Edinburghissa, kolmas näytös syksyllä samana vuonna, neljäs Helmikuussa seuraavana vuonna (1567). molemmat Edinburghissa ja sen läheisyydessä, viides näytös Dunbar'in linnassa kaksi kuukautta myöhemmin.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS.

Suuri sali Holyrood'in linnassa.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

Sali on juhlallisesti koristettu. Tanssiaisia vietetään paraikaa, ollaan keskellä purpose'ta. ["Se tanssi, jossa salaisesti puhutaan." John Knox.] Kuningatar tanssii velipuolensa lordi Stuartin kanssa; tanssivien joukossa nähdään Lethington'in jarli Argyle'n kreivinnan kanssa, Morton'in jarli, Bothwell'in jarli. Etulavalla oikealla seisovat lordi Lindsay, Andrew Kerr ja eräs porvari, kaikki kolme tummissa, toisistaan eriävissä puvuissa; useita presbyteriania yhtyy heihin. Rizzio ilmestyy vähän myöhemmin puhuen kuiskaten, mutta tyynesti erään aatelismiehen kanssa. Viimein tulee Darnley yksinänsä sisään.

(Seuraavaa puhetta lausutaan kun soitanto lakkaa tai hiljaisesti soitetaan).

LINDSAY. Kas, tanssivien rivit kiertelevät kuin käärmeet auringon paisteessa! Kuule, soitanto leikkii helvetin liekkiä! Perkele siinä nauraa hohottaa.

ANDREW KERR. Hys, hys! Rangaistus on syöksevä heidän päällensä, niinkuin meri Faraon sotajoukon päälle.

LINDSAY. Kas, kuinka kuiskailevat! Synnin saastainen hengähdys! Katso noita hekkumallisia hymyjä, katso naisten irstaisia pukuja.

PORVARI. Turhaan Knox tälle hoville saarnaa.

LINDSAY. Hän on Israel'in profeeta, hän ei saarnaa turhaan; sillä Jumala itse on hänen sanansa todistava tälle jumalattomalle suvulle.

ANDREW KERR. Tuossa on David Rizzio.

USEAT. Häinkö tuossa oikealla?

ANDREW KERR. Tuo katolilainen viettelijä!

LINDSAY. Paavin salainen lähettiläs!

ANDREW KERR. Uuden Jesuita-seuran jäsen!

PORVARI. Perkeleen taitavin juonten sepittäjä!

ANDREW KERR. Kahdeksan päivän kuluttua saa hän takoa omassa pajassaan.

LINDSAY. Erotkaamme! Me nostatamme huomiota.

ANDREW KERR (Porvarille ja muille). Tulkaa!

(He menevät perälle päin tanssivien taakse, Rizzio on jo siirtynyt pois. Darnley astuu nopeasti esille ja katselee tanssia).

LINDSAY (hänen takanansa). Mylord!

DARNLEY (ei vastaa).

LINDSAY. Mylord! (niinkuin ennen). Mylord, yhtykää Herran hurskaitten joukkoon! Vapauttakaa meitä tästä Jesabel'ista!

DARNLEY. Oi, kuinka ihana hän on!

LINDSAY. Paholaiselta hän on saanut tämän voimansa. Olkaa varoillanne, mylord, te olette jo tarpeeksi kauan kärsineet ja itkeneet sen vallassa.

DARNLEY. Kärsinyt olen ja itkenyt olen, mutta katsokaa häntä, eikö ole hän sen arvoinen! Ei, taivaallinen on hänen voimansa; katsellessani häntä on minusta kaikki niin suloista kuin kirkkaana kevätpäivänä! Kas, kas, kuinka säteilee jokaisesta hänen liikunnostaan! Kun hän kumartuu, luo hän varjoja, kun hän ojentaa itseänsä, on kaikki valoista, kun hän astuu eteenpäin, sykkivät sydämmet hänen tahtinsa mukaan.

LINDSAY. Hän on mieltä vailla! ... (menee).

DARNLEY. Joka kerta kun häntä näen, on minusta kuin en koskaan olisi häntä ennen nähnyt. Olisinhan Loch Linneh'in lumivuori jos en vielä kerran pyrkisi hänen puheilleensa! Hän on enemmän kuin kuningasvalta kaikkine loistoineen.

(Hän odottaa kunnes tanssi päättyy ja kuningatar, jota Stuart taluttaa, astuu etulavalle. Siinä Stuart notkistamalla polvea kiittää, poistuu, puhuu erään palvelijan kanssa ja tulee kohta takaisin. Darnley lähestyy täll'aikaa kuningatarta).

DARNLEY. Minä hartaammin ikävöin saadakseni puhua teidän armonne kanssa, kuin poikana seikkailusta ikävöin.

STUART. Illallinen on valmis, me odotamme teidän armonne käskyä,

KUNINGATAR. Käskekää vieraat ruoalle. Me itse jäämme tänne kuninkaan kanssa.

STUART (kutsuu illalliselle, jonka jälkeen jokainen poistuu naisensa kanssa juhlararssin soudessa).

TOINEN KOHTAUS.

DARNLEY ja KUNINGATAR.

DARNLEY. Tanssi on hajoittanut ruusuja teidän poskillenne. Ehk'eivät olleet ne minulle määrättyt, vaan sydämmeni on ne omistanut.

KUNINGATAR. Mylord, jos asia koskee jotain, jota voi vastaiseksi jättää

DARNLEY. Ei, sitä ei voi vastaiseksi jättää, sydäntäni särkee, minä en voi noudattaa kylmää juhlarjärjestystä — Maria, miks' olemme näin vieraantuneet toisistamme?

KUNINGATAR. Siks' että mylord on enemmän mieltynyt muiden seuraan kuin meidän.

DARNLEY. Minäkö? — Olenko minä oma itseni muulloin kuin teidän luonanne?

KUNINGATAR. Oi, mylordin juomatoverien seurassa, irstaitten naisien parissa on varmaankin hauskeampi, kuin meidän huoneissamme.

DARNLEY. Oi, älkää puhuko siitä, mitä voin tehdä tukehuttaakseni surut ja tuskat! Vaan ei kukaan voi saattaa minua sellaiseen tuskaan kuin Skotlannin Maria.

KUNINGATAR. Onko tarkoituksenne tehdä syytöstä?

DARNLEY. Joka lempii epätoivoon asti, se syyttää kaikkea, mikä elää, — iloa siitä, että se on liian iloinen, surua siitä, ett'ei se ole iloa. Minä tuhlaan aikaani, kuin palkollinen, joka ei tahdo tehdä työtä kun ei hän määrä-palkkaansa saa; mutta on määräpalkka, jota vailla minä en tahdo elääkään. — Oi, mitä tulee minun tehdä uudestaan voittaakseni teidän lempenne?

KUNINGATAR. Vahinko, mylord, ett'en voi mainita kylläksi korkeata palkkaa.

DARNLEY. Te olette Guisien sukua, — loistava kuin timantti, vaan kovakin kuin se.

KUNINGATAR. Antonius sulatti timantin, jonka Kleopatra joi.

DARNLEY. Vaan se maksoi hänelle monta miljoonaa.

KUNINGATAR. Siitä tahdoinkin teitä muistuttaa.

DARNLEY. Mutta minä olen köyhä; sillä teille olen antanut kaikki, — jopa omantunnon rauhankin.

KUNINGATAR. Mitä teille korvaukseksi annoin, senkin olette tuhlanneet.

DARNLEY. Oi, Maria, avioliittomme ensimmäisinä kuukausina luulin teidän lempivän minua.

KUNINGATAR. Kautta Jumalan, sen minäkin luulin.

DARNLEY. Mutta nyt joku on tullut meidän välillemme.

KUNINGATAR. Mylord! (tahtoo mennä).

DARNLEY. Ei, kuulkaa minua, muuten voi pian olla myöhäistä!

KUNINGATAR (seisahtuu). Uhkaatteko?

DARNLEY. Maria, et tiedä mihin lempi voi ihmistä saattaa!

KUNINGATAR. Tiedän, — raakuuteen se voi saattaa!

DARNLEY (kiivaasti). Vielä muuhunkin! Minä voisin kylmällä mielellä ... ei, älä minua pakoita siihen, Maria!

KUNINGATAR. Pakoittaa, juuri sitä minä en voi.

DARNLEY. Vaan sinä päivänä kun sen voit, olet sitä katuva!

KUNINGATAR (enenevällä kiivaudella). Ei, osoita että olet mies! Kautta Jumalan, minä olen nainen!

DARNLEY. Oi, ainoastaan tuo loiste silmissä, tuo liikunto, ja minä lemmin sinua taas raivokkaasti!

KUNINGATAR. Lempiä sinä osaat, Henrik!

DARNLEY. Vaan sinä et sitä osaa, Maria!

KUNINGATAR (hymyilee).

DARNLEY. Tuo hymy sekä myöntää että kieltää, vaan myönnytyksiä ja kieltoja on tuhansittain, enkä voi niitä lukea.

KUNINGATAR. Ainoastaan hovipojat lukevat hallitsijattarensa hymyjä.

DARNLEY. Jos tietäisin ken sitä uskaltaa, niin tappaisin sen!

KUNINGATAR. Luulevaisuus on hovipoikain vikoja sekin.

DARNLEY. Teitä lempiä ilman luulevaisuutta on mahdotointa.

KUNINGATAR. Silloinkin kun minä vasta-rakkautta annan?

DARNLEY. Silloinkin; sillä te aina annatte vaan sen verran, että jotain jällellekin jää.

KUNINGATAR. Darnley parka!

DARNLEY. Jos voisit tuntea sääliä, niin poistaisit luulevaisuuden syyt — poistaisit mitä mulle pahaksi on.

KUNINGATAR. Silloin saisin poistaa koko hovini.

DARNLEY. Et, ainoastaan yhden!

KUNINGATAR. Mylord!

DARNLEY. Yksi löytyy, jolle osoitatte enemmän luottamusta, kuin meille kaikille yhteensä.

KUNINGATAR. Tämä yksi sitä siis ansaitsee.

DARNLEY. Suosimalla erästä onnen-onkijaa äršytätte te koko Skotlannin ylpeää aatelistoa, ettekä ainoastaan minua.

KUNINGATAR. Mitä muuta nuo toiset ovat?

DARNLEY. Aatelismiehiä.

KUNINGATAR. Se mies, jolle minä osoitan luottamusta, on aatelismies.

DARNLEY. Mutta muut ansaitsevat paremmin teidän luottamustanne.

KUNINGATAR. Joka paraiten edistää minun hankkeitani, hän ansaitsee sitä paraiten.

DARNLEY. Muut teitä lempivät enemmän.

KUNINGATAR. Kautta Jumalan, minä olen tullut Skotlantiin muutakin tekemään kuin — lempimään.

DARNLEY. Soisin että tämä olisi totta — Rizzionkin suhteen!

KUNINGATAR; Mylord!

DARNLEY. Sillä mitä huhu kertoo, se minulta karkoittaa unen pois.

KUNINGATAR. Valitkaa itsellenne parempi pään-alus, kuin Edinburghin tyhjät huhut!

DARNLEY. Olkoot vaan tyhjiä kuin unelmat, ne kuitenkin aina takaisin tulevat ... olkoonpa että luulevaisuuteni on pohjaa vailla, kuin lintu lennossaan, se on kuitenkin nyt mun olemukseni, ja sentähden täytyy teidän osoittaa minulle sitä hellyyttä, että kunnioitatte sitä.

KUNINGATAR. Ja lähettää Rizzio pois? Ei koskaan!

DARNLEY. Onko tämä viimeinen sananne?

KUNINGATAR. Mun viimeinen.

DARNLEY. Hyvä. Jos ette te pidä väliä minusta, en pidä minäkään teistä.

KUNINGATAR, Te vaivaatte minua, mylord.

DARNLEY. Nyt en siitä enää puhu; — nyt toimeen käyn.

KUNINGATAR. Tuota olette niin usein sanoneet, että se väsyttää minua.

DARNLEY. Että pilkkaatte lempeä, jota itse olette kasvattaneet, ei minua kummastuta liioin; sillä tiedän että voitte kerran saattaa sen mestaus-lavallekin.

KUNINGATAR (on ääneti).

DARNLEY. Chatelard parka, hän sai sen hengellänsä maksaa; mutta ennustettu onkin, että jokainen, ken teitä lempii, saa sen hengellänsä maksaa.

KUNINGATAR (on ääneti).

DARNLEY. Oi Maria! — Ei, käärme naisen haamussa, paholaisen houkutteleva sävel virran kuohuvassa pyörteessä, joka vedät ihmisiä surmansuuhun ja sitten ilkeästi hymyilet, — minä olen keksivä sen pyydyksen, joka sinut kiinni saa, sen kauhistuksen, joka sinut voittaa; olen näkevä sen päivän, jona saan sinut itkemään, Skotlannin ihana sfinksi, — itkemään verta!

KUNINGATAR. Se ei tule olemaan ensimmäinen kerta!

(Hän purskahtaa itkuun).

DARNLEY. Oi, suo anteeksi, Maria, en ole paha; siitä päivästä alkain, kun sinut näin, ovat semmoiset aatokset nousseet sielussani; mutta sinulla onkin voima ottaa ne pois jälleen. Oi, ole lempeä!

KUNINGATAR. Nyt menen Rizzion luo!

(Hän menee).

KOLMAS KOHTAUS.

DARNLEY (yksinänsä). Rizzion luo? Rizzion luo! Minä seuraan! Minä Rizzion murhaan suuressa salissa kaikkein Skotlannin lordien edessä!... Ei, se kohtaisi ainoastaan tuota miestä, vaan ei häntä. Häneen täytyy kostoni sattua, hänen täytyy oppia pelkäämään; sillä ainoastaan sitä hän lempii, jota pelkää. Itse hän sanoi: osoita että olet mies! sanoi hän. Sen olen osoittava, ja se teko, joka minut mieheksi tekee, on saattava sinut peljästyneeksi lapseksi! Lethington on oikeassa, Morton on oikeassa, ... missä he nyt ovat? Mitä? Kiitollisuuttako? Kiitollisuuttako hänelle? Joka päivä hän minua pilkkaa, kruunua hän kieltää minulta, hän antaa minun viettää tätä toimetonta elämää, varjo-kuninkaana, puoleksi

halveksittuna muilta ja täydellisesti halveksittuna itseltäni. Hän saastuttaa kunniaani ja antaa oikeuteni toiselle. Hän näkee sieluni tuskat ja kurjuuden, ja antaa minun elää niissä!

(Soitantoa kuuluu toisista huoneista).

Tämä soitanto minua kuusi kuukautta sitten lennätti hääjuhlan huimaavassa tanssissa, nyt se löytää minut yksinäni pahojen aatosten synkeässä vallassa. Mutta hän on jäänyt valoisaan juhlasaliin — nojautuen toisen miehen käsivarteen! Oi, kuinka pian syksy tuli! Autiota, autiota on kaikki! Kukkasia näin täällä kerran, vaan en saanut hedelmiä nähdä. (Soitanto vilkastuu). Mutta tuolla sisällä — valoa ja liekkumaa! Odota, odota ... jonakin iltana syökseen sisään minä ja seurassani sata teräkseen puettua miestä; silloin on siellä oleva loiste, niinkuin sinisestä jäästä, ja punertava väri on vuotava yhteen sen kanssa. Siinä on Lethington. — Onko ajatuksillakin kaikua?

NELJÄS KOHTAUS.

DARNLEY ja LETHINGTON.

LETHINGTON. Tulen suuresta salista eräästä kohtauksesta, joka on kaikkia kummastuttanut. Kuningatar...

DARNLEY. ... Kuningatar!

LETHINGTON. ... Tuli sisään, meni suoraan Rizzion luo, kuiskaili hänen kanssansa, nojautui sitten hänen käsivarteensa ja vei hänet sisä-huoneisiin.

DARNLEY. Hyvä Jumala, armahda järkeäni!

LETHINGTON. Seisoin ranskalaisen lähettilään vieressä. Hän sanoi: Mihinkä huoneesen nyt mahtanevat mennä?

DARNLEY. Hän valehtelee!

LETHINGTON. Minä vastasin kohta: Niin korkean naisen käytöstä ei sovi epäillä.

DARNLEY. Sopii kyllä, Lethington, Jumala paratkoon!

LETHINGTON. Ranskalainen lähettiläs huomautti: Eilen nähtiin herra David'in ottavan vieraita vastaan sinisessä yötakissa; niiden joukossa, jotka laskettiin sisään, oli myöskin kuningatar.

DARNLEY. Se on helvetin valhe, hän ei koskaan ole käynyt Rizzion luona.

LETHINGTON. Juuri niin minäkin vastasin, teidän puolestanne. Samassa tuli Englannin lähettiläs ja vastusti ankarasti koko juttua; hän oli varmuudella tietävinänsä että päinvastoin Rizzio oli ollut kuningattaren luona — sinisessä yö-takissa.

DARNLEY. Ha, ha, ha!

LETHINGTON. Niin, koko asia on naurettava.

DARNLEY. Ha, ha, ha! Kunniani, elämäni on vaan naurettava; ja samaten unetoin lempeni, äitini sorretty onni ja isäni ääretöin ylpeys, naurettavat vaan! — Lethington, te olette kirottu konna! Te saatatte minut perikatoon, minä tunnen sen, enkä kuitenkaan voi vastustella. Ainoastaan hänen luonansa voin minä etsiä turvaa teitä vastaan; mutta hän syöksee minut pois luotansa teidän saaliiksenne.

LETHINGTON. Toivon teidän armollenne onnellista parantumista.

(Tahtoo mennä).

DARNLEY. Lethington, älkää mua jättäkö. Lethington! Minä olen kipeä, en ole nukkunut moneen yöhön ja välistä minua peloittaa olla yksinäni, sillä pelkään kadottavani järkeni. Oi, Lethington, olenhan melkein lapsi vielä, yhdeksäntoista vuotias, en ole kylliksi voimakas kantamaan näin kovaa kohtaloa. Paitsi sitä lemmin häntä liian paljo. Oi, jos hän vaan sanoisi minulle ainoan ystävällisen sanan, vaikkapa sen, että hän on syyllinen; jos hän vaan pyytäisi minulta anteeksi, minä antaisin hänelle anteeksi, Lethington!

LETHINGTON. Sitä estäköön Jumala ja teidän kunnianne!

DARNLEY. To olette oikeassa; mutta minulla ei ole muuta Jumalaa eikä muuta kunniaa, kuin hänen lempensä. Jos hän kyynelsilmin palajaisi luokseni, nostaisin hänet syliini, kantaisin hänet Europan

ylpeimmän hovin eteen ja tunnustaisin autuaallisna sen häpeän, että olen maailman onnellisin mies!

Oi, se olen ollut, Lethington! Aviomme kahtena ensimmäisenä kuukautena, silloin tahtoi hän ainoastaan olla missä minä olin. Tämä nainen, Europan ihanin, nerokkain, suloinen, hän oli mun; rohkein unelma, mitä nuorukainen ikinä on uneksinnut, se oli jokapäiväinen elämäni, ja minä olin vaan kahdeksantoista vuotias!

Mutta se onni päättyi niin pian...

(Hän itkee).

LETHINGTON. Mies kostaa semmoista, eikä itke.

DARNLEY. Se on lapsellista, — sen kyllä tiedän; mutta nyt on yön tyhjiys valloittanut päiväni ja päivän levottomuus astunut alas yöhön. Jos en välistä saisi itkeä, niin pääni räjähtäisi rikki synkkien aatosten kuohunnasta.

LETHINGTON. On siis paras jättää koko tuuma siksensä.

DARNLEY. Mikä tuuma, Lethington?

LETHINGTON. Ehk' ette soisi sitäkään, että joku meistä vaatii tuota hävytöntä kahden-miekkasille.

DARNLEY. Vai kahden-miekkasilleko? Antaa David Rizziolle yhtä pitkää teräskappaletta käteen, yhtä paljon ilmaa, yhtä paljon maata! Ei, selkään on hän pistettävä kaksikymmentä kertaa, ja vielä muutamia lisäksi kun hän on kuollut. Vetäkää sitten vaatteet hänen päältänsä ja pankaa hänet riippumaan koko maailman häpeäksi ja pilkaksi. Joka salaa on onneni murhannut, se kuolkoon niinkuin myrkyllinen itikka ainakin. Lethington, ei maailmassa ole hirveämpää rikosta, kuin houkutella vaimomme puolellensa ja sitten vietellä häntä.

LETHINGTON. Ettekö koskaan ole sitä tehneet, Henrik Darnley.

DARNLEY. En ole ennen tietänyt mitä se on.

LETHINGTON. Mutta — oletteko nyt niin varma asiasta? Näyttää kyllä aivan pahalta, vaan kenties ainoastaan näyttää siltä. Jos hän nyt vakuuttaisi olevansa viatoin?

DARNLEY. Hän hymyilee kun minä siitä puhun, niin, hän melkein vakuuttaa minulle vastakohtaa.

LETHINGTON. Hän pilkkaa teitä.

DARNLEY. Niin, niin, hän meni suoraan Rizzion luo.

LETHINGTON. Ehkä sentähden että hän tunsii itseänsä voimakkaaksi viattomuudessaan?

DARNLEY. Mutta miksi hän ei minulle vakuuta että hän on viatoin? Hän näkee kuitenkin tuskani?

LETHINGTON. Hän ei teitä lemmi.

DARNLEY. Ei!

LETHINGTON. Eikä pelkää.

DARNLEY. Siinä juuri onnettomuus!

LETHINGTON. Hänen ylpeä luontonsa lempii ainoastaan sitä, jota hän pelkää.

DARNLEY. Niin on; juuri niin!

LETHINGTON. Jos siis teidän armonne saattaisitte hänen pelkäämään...

DARNLEY. Sitäpä juuri tahdon, Lethington!

LETHINGTON. Mutta siihen tarvitaan rohkeutta.

DARNLEY. Tahdon koettaa, sillä koko tulevaisuuteni riippuu siitä.

LETHINGTON. Entäs jos hän pyhästi vannoo että syytöksenne on väärä...

DARNLEY. Mutta jos se olisi väärä, Lethington?

LETHINGTON. Niin se voisi tulla todeksi! Sillä hän ei lemmi eikä pelkää.

DARNLEY. Sinä olet oikeassa, olet oikeassa!

LETHINGTON. Näettekö kuinka olette huikentelevainen.

DARNLEY. En ole! — — Mutta Lethington ... jos hän vaaran hetkenä kääntyy minun puoleeni, niinkuin luonnollisen suojelijansa puoleen?

LETHINGTON. Niin kysykää häneltä, miks'ei hän tullut ennen.

DARNLEY. Olet oikeassa ... nyt hän minua pakenee ja pilkkaa.

LETHINGTON. Jos te rangaistuksen hetkenä peräytte, niin hän teitä myöskin ylenkatsoo, ja sitten ei hänellä enää rajoja ole.

DARNLEY. Se on totta.

LETHINGTON. Syyllinen tai ei — hänen täytyy tulla kukistetuksi.

DARNLEY. Taikka minun elämäni on täynnä helvetin tuskia, verinen kulku hänen oikkujensa mukaan, salaisesti syövyttävä tauti, jota jokainen hänen silmäyksensä voi kiihdyttää.

LETHINGTON. Nyt luulen että kypsytte toimintaan.

DARNLEY. Ole huoleti, Lethington; poljettu lempi ja luulevaisuus antavat voimaa. Muutaman päivän perästä olen valmis vaikka mihin.

LETHINGTON. Vaan jos hän juuri näinä päivinä kääntyy puolehenne ystävällisyydellä?

DARNLEY. Ah, Lethington, sitä hän ei tee!

LETHINGTON. Ei, minä pelkään sitä. — Sillä, tietäkää, teidän armonne, että juuri viime aikoina on Rizzion ja kuningattaren väli käynyt hellemmäksi kuin koskaan ennen.

DARNLEY. Mistä tiedät sen?

LETHINGTON. Lahjoja on oikein sadellut Rizziolle; olen kuullut että hän ainoastaan vaatteissa omistaa monta tuhatta puntaa.

DARNLEY. Hävytöntä! hävytöntä!

LETHINGTON. Hänen kokoelmaansa juveleista ja kalliista kivistä on kuningatar lahjoittanut omiakin kalleuksiaan.

DARNLEY. Voiko enää epäillä! Oi, Lethington, olen kutsunut Murray'n kotia, kutsunut kotia koko hänen karkoitettun puolueensa, — olen yhtynyt vihollisiini, niin itse saatanan kanssa — päästäkseni tästä häpeästä ja tuskasta.

LETHINGTON. Murray on paluu-matkalla ... pian on tehtävä mitä tehtävä on.

DARNLEY. Tule luokseni huomenna, sopikaamme tarkemmin asiasta, pane kaikki toimeen, mutta joutukaa, joutukaa; sillä jos ei jyrkkä teko pian iske suonta minussa, niin löydätte minut tukehtuneena jonakin aamuna!

LETHINGTON. Älkää puhuko niin kovasti, teidän armonne, joku tulee.

DARNLEY. Minun täytyy mennä ulos, tarvitsen ilmaa ja tilaa. Lethington, pari minun palvelijoita, käske heitä seuraamaan minua, minä heittäyn hevosen selkään ja lähden ulos metsään.

LETHINGTON. Mutta sydän-yöllä!

DARNLEY. Yö ja minä — me sovimme yhteen!

(Hän menee, Lethington seuraa häntä ja tapaa ovessa erästä palvelijaa).

LETHINGTON (palvelijalle). Hae kuninkaan palvelijoita, hän tahtoo ratsastaa ulos. Joudu!

(Palvelija menee).

VIIDES KOHTAUS.

LETHINGTON, sitten MORTON.

LETHINGTON. Darnley parka! (huomaa Morton'in ovelta). Täällä ei ole ketään.

MORTON (jää paikoilleen). Mutta tänne voi tulla.

LETHINGTON. Mylord, oletteko nähneet kuningattaren uuden muotokuvan? (Käy seisomaan sen eteen. Morton tulee sinne myös). Se on erinomaisen hyvin osattu.

MORTON. Katsanto on liian ylpeä.

LETHINGTON. Luulen että sitä voi parantaa.

MORTON. Oletteko varma siitä?

LETHINGTON. Olen. Se on muutettava.

MORTON. Asianomaiset suostuvat siis siihen?

LETHINGTON. Täydellisesti.

MORTON. Ja milloin?

LETHINGTON (tuttavasti). Pian, pian! — Ei auta viivytellä. Espanjalaiset apu-varat ovat tulleet, maanpakolaisten tilukset joutuvat myöskin hänen omakseen. Kahdeksan päivän kuluessa julistaa hän sotaa Englantia ja protestanttia vastaan ... liittolaisena on hänellä koko Europa!

MORTON (hiljaa). Siis huomenna?

LETHINGTON (samoin). Huomenna, Knox'in talossa, kello neljä iltapuolella.

MORTON (samoin). Mutta he ovat jäljillä. Kuningas ei ole voinut asiaa salata, lordi Stuart on kuullut hänen uhkaavan.

LETHINGTON. Heitä täytyy siis saattaa harhateille.

MORTON. Te tahdotte Murray'n sormusta, heittäksenne sitä italialaisen kurkkuun?

LETHINGTON. Tahdon. — Ei muuta täällä.

MORTON (ääneen). Todellakin oivallinen kuva; kun vaan tuo käskevä katsanto hiukan lievennetään.

LETHINGTON (samoin). Ja tuo italialainen kaulus poistetaan. (Morton menee peräovesta ulos täll'aikaa). Tuolla tulee Rizzio — — ahaa! puhuen Stuart'in kanssa!

(Vetäytyy syrjäpuoleen ja menee ulos).

KUODES KOHTAUS.

RIZZIO ja STUART.

RIZZIO. Luulenpa kuitenkin, että mylord näkee aaveita selvällä päivällä. Maanpakolainen Murray on Englannissa ja kurjuudessa, hänen puolueensa vielä suuremmassa kurjuudessa, Elisabeth ei tahdo heitä auttaa. Elisabeth auttaa ainoastaan niitä, joiden käy hyvin' Mistä siis saisivat varoja nostattamaan kapinaa Skotlannissa.

STUART. Ei kapinata, monsieur; en ole puhunut kapinasta. Ei, se on pahempaa!

RIZZIO. Mikä on kapinata pahempi?

STUART. Salamurha.

RIZZIO. Salamurha! (tekee ristinmerkin). Pyhä neitsyt on suojeleva hyvää asiata ja sen uskollista palvelijaa.

STUART. Pyhä neitsyt on oikullinen niinkuin muutkin naiset, ja minun neuvoni on, monsieur, että vahvistatte linnan vartijajoukkoa.

RIZZIO. Kiitän, mylord, teidän teräväjärkisistä neuvoistanne.

STUART. Madame, ma soeur, tietää paraiten itse että jo kolmesti hänen kallis-arvoinen personansa on ollut vaarassa tässä raa'assa maassa. Tällä kertaa ehkä muutkin, kuin hän, ovat vaarassa.

RIZZIO. Ketä mylord tarkoittaa?

STUART. Monsieur tietää että tämän maan aatelisto ei häntä rakasta.

RIZZIO. Suojelus-pyhäni, Sankt Antonius Paduasta, on minua varjeleva pahoista ihmisistä. Kuningatar, mun korkea hallitsijani, on armossa pitävä huolta turvallisuudestani.

STUART. Parasta on, että te puhuttelette kaartinkapteeni Erskinea; se on oikea mies varjelemaan teitä, monsieur.

RIZZIO. Kiitän, mylord; minä puhuttelen häntä.

STUART. Monsieur, minä olen sanonut teille tämän, ei teidän tähtenne, vaan sentähden, että madame, ma soeur, teitä suosii. Monsieur, minun pitää aloittaa pöytätanssia.

RIZZIO. Mylord!

SEITSEMÄS KOHTAUS.

RIZZIO, sitten LETHINGTON.

RIZZIO. Salamurha!

(Hänen kääntyessään, seisoo Lethington ihan hänen takanansa; hän säikähtyy).

LETHINGTON. Pelkäättekö että ai'on teitä salaa murhata?

RIZZIO. Kuka on sanonut? — —

LETHINGTON. Tahtoisin puhua kanssanne. Kreivi Morton on minut lähettänyt. Tiedätte ett'ei hän mielellään itse puhu teidän kanssa.

RIZZIO. Kun hän on saanut niin kohteliaan sanansaattajan, niin hänen varmaankaan ei sitä tarvitse.

LETHINGTON. Itse hän on vielä korkeamman miehen lähettänyt.

RIZZIO. Kenenkä?

LETHINGTON. Murray'n.

RIZZIO. Vai tuon karkoitettun kapinan-nostattajan! Vai heillä on yhteisiä asioita?

LETHINGTON. Siihen vastatkoon Morton itse.

RIZZIO. Minua ei ollenkaan huvita Murray'n asiat, eikä ne henkilöt, jotka niitä asioita ajavat.

LETHINGTON. Mutta mahdollista kuitenkin on että nuo asiat teitä vielä voivat vähän huvittaa.

RIZZIO. Sitä suuresti epäilen.

(Käy istumaan).

LETHINGTON (syrjään). Hän käy istumaan minun läsnä ollessani!

RIZZIO. Käykää istumaan, herra valtiosihteeri!

LETHINGTON. Olen teille suuresti kiitollinen, herra yksityissihteeri; (käy istumaan, selkä puoleksi Rizziota vastaan, ja laskee molemmat jalkansa eräälle tuolille). Eikö teillä ole minkäänlaisia himoja, David Rizzio?

RIZZIO. Himot ovat vaaralliset valtiomiehelle.

LETHINGTON. Se muistutus on niin todenperäinen, että juuri äsken olen ollut tilaisuudessa sitä tehdä. Mutta kuitenkin...

(Rupee leikkimään kreivi Murray'n sormuksella).

RIZZIO. Mutta kuitenkin jarli arvelee, ett'ei kukaan ole himojansa vailla?

LETHINGTON (lausuu painolla). Niin.

RIZZIO. Siinä tapauksessa täytyy vaan asettaa niin että ne sopivat yhteen työmme kanssa...

LETHINGTON. — — ett'ei välikäteen jouduta; aivan niin; —

RIZZIO. Ja jos koettaisin sanoa miksi minun on hyvin käynyt tähän asti, niin syy on etsittävä juuri siinä.

LETHINGTON. No niin, ei ole mahdotointa!

RIZZIO. Skotlantilaisilla on tavallisesti jonkunmoinen perintö, unelma, kosto tai kunnianhimo, jonka tähden joutuvat pulaan.

LETHINGTON. Varsinkin tämmöisenä muutosten aikana, kun vanhaa ja uutta mielessä taistelee, — se on totta.

RIZZIO. Minä tulin tänne muukalaisena, minulla on yksi ainoa päämäärä, ja se on olla uskollinen ja hyödyllinen kuningattarelle.

LETHINGTON. Sentähden hän pitää enemmän teistä kuin meistä, se on luonnollista.

RIZZIO. Jos ei juuri luonnollista, niin viisasta kenties.

LETHINGTON. Kenties.

RIZZIO. Seuraukset eivät muuta todista.

LETHINGTON. Nyt katolilaisten asia menestyy, se on totta.

RIZZIO. Mutta mikä mainio sormus tuo on, jota jarli tuossa pitelee?

LETHINGTON. Kallis, eikö totta?

RIZZIO (nousee). Harvoin olen senkaltaista loistoa nähnyt! Kuinka? — se on suuremmasta arvosta kuin kalliin kruunutimantti!

LETHINGTON. Oletteko joskus seisoneet juvelipuodissa?

RIZZIO. Kun ostan kalliita kiviä, niin tuotan ne luokseni.

LETHINGTON. Minua ilahuttaa että kuitenkin voitte sitä arvostella.

RIZZIO. Rakastan kauniita kiviä ja minulla on kokoelma niitä itselläni.

LETHINGTON. Jos kokoelette kalliita kiviä, niin varmaankin tunnette tätä; sillä tuntijalla on tarkka silmä.

RIZZIO (tarkastaa sitä). Jarli Murray'n! Oletteko sen ostaneet?

LETHINGTON. En, hän tahtoo lahjoittaa sen pois.

RIZZIO. Tätä suurta omaisuutta ... ja kenelle?

LETHINGTON. Teille, David Rizzio.

RIZZIO. Minulleko?

LETHINGTON (nousee). Ylpeä kreivi Murray pyytää teitä olemaan hänen äänenkannattajansa sisarensa kuningattaren luona; voitteko pyytääkään selvempää todistusta muuttuneesta asemasta ja teidän täydellisestä voitostanne! Protestanttinen puolue, joka oli hallitsevana puolueena muutamia vuosia sitten, on nyt syrjäpuoleen sysätty siihen määrään, että sen ensimmäinen mies saa kerjätä armoa paavin salaiselta lähettiläältä tässä hovissa.

RIZZIO. Se teitä surettaa, jarli Lethington?

LETHINGTON. En olisi se suora mies, mikä olen, jos koettaisin salata että se minua surettaa. — Tässä on sormus!

RIZZIO. Jarl Murray'n onnettomuus koskee minuun kipeästi, mutta auttaa häntä takaisin tänne, sitä en voi.

LETHINGTON. Ette tahdo?

RIZZIO. Minä ymmärrän että tavallisella sukkeluudellanne olette havainneet himoni; mutta tällä kertaa se valitettavasti ei sovi yhteen kuningattaren aikeiden kanssa. Au revoir!

(Aikoo mennä).

LETHINGTON (avaa kamiinin suupellin, aikoo heittää sormuksen sinne).

RIZZIO. Madonnan nimessä, mitä teette?

LETHINGTON. Ei siitä enää ole mihinkään.

RIZZIO. Onhan se suuri kalleus, sillä on suurempi arvo, kuin koko omaisuudellani!

LETHINGTON. Tahdotteko pelastaa sen?

RIZZIO. Tietysti!

LETHINGTON. Ottakaa se siis!

RIZZIO. En. — Mutta antakaa se hänen sisarellensa kuningattarelle; antakaa hänen säilyttää sitä jarlia varten!

LETHINGTON. Jarlia varten — joutavia!

(Aikoo heittää sitä kamiiniin).

RIZZIO. Ette tänne sen arvoa, ette tiedä mitä heitätte pois.

LETHINGTON. No, säilyttäkää sitä sitten itse!

RIZZIO. Säilyttää sitä? Oi — sen teen kernaasti — vaan en siten, että sen kautta katsoisin itseäni sidotuksi millään lailla.

LETHINGTON. Mutta se on kuitenkin oleva jokapäiväinen muistutus siitä kuinka onnetoin kuningattaren veli on.

(Antaa sormuksen).

RIZZIO. Ja se on myös oleva jokapäiväinen muistutus ylpeästä hetkestä elämässäni!

LETHINGTON. Siihen teillä tietysti on syytä. Mutta minä rohkenen toivoa että tämä jarli Murray'n nöyryminen ei ole ollut aivan turha.

RIZZIO. Itse ymmärtänette ett'en tämän tapauksen jälkeen enää voi katsoa kreivi Murray'n puoluetta vaaralliseksi. Enempää en voi sanoa.

KAHDEKSAS KOHTAUS.

Entiset, Lordi STUART. Sitten KUNINGATAR.

STUART. Monsieur! Madame, ma soeur, käskee teidät luoksensa.

LETHINGTON. Herra sihteeri!

RIZZIO. Mylord!

LETHINGTON (menee).

RIZZIO. Missä on kuningatar?

STUART. Minä olen saattava teitä kuningattaren luo.

RIZZIO. Mitä siihen neuvoon tulee, jonka Mylord niin armollisesti minulle antoi, voin vakuuttaa että se oli aivan tarpeeton.

STUART. Se ilahuttaisi minua teidän tähtenne, monsieur!

RIZZIO. Ei murha-aseilla, vaan lahjoilla ja rukouksilla lähestyvät ne meitä. Ja se alentavainen tapa, jolla muutamat aatelismiehet tässä hovissa minua kohtelevat, ei minusta koskaan ole ollut niin naurettava, kuin juuri nyt. Au revoir!... Vaan tässä on kuningatar itse! —

STUART. Hänen kärsimättömyytensä rikkoo etiketin kaikki...

KUNINGATAR. Jätä meidät yksin, Stuart. Katso ett'ei kukaan meitä häiritse.

STUART. Mutta tanssi...

KUNINGATAR. Ensin työ, sitten tanssi! Sulje ovet!

STUART. Mitä on ajattelevinen!

(Menee).

YHDEKSÄS KOHTAUS.

Edelliset (paitsi STUART).

KUNINGATAR. Mitä tämä tietää, Rizzio, kolmesti on jo minulle puhuttu jostakin hyökkäyksestä.

RIZZIO. Myöskin teidän armonnenne?

KUNINGATAR. Siis sinulle myös?

RIZZIO. Niin, juuri nyt!

KUNINGATAR. Kummallista! Vähän aikaa sitten kuningaskin minua uhkasi.

RIZZIO. Teidän armonne luulee että hän on liitossa...

KUNINGATAR. Missä liitossa?...

RIZZIO. Liitossa niiden kanssa, jotka tuumivat hyökkäystä...

KUNINGATAR. Kuka sen tekisi?

RIZZIO. En voi sitä ymmärtää ... (vaiti-olo). Kenties maanpakolaiset?

KUNINGATAR. Veljenikö, kreivi Murray?... Darnley yhtyi minun vihollisiin ... omiin vihollisiinsa? — Mitä sitten on tapahtunut?

RIZZIO. Sen mahtaa teidän armonne paraiten tietää...

KUNINGATAR. Hän vaati äsken minulta — (seisahtuu, katselee Rizziota, nauraa). Darnley on narri. Koko juttu on joutavaa!

RIZZIO. Teidän armonne on aina niin huolotoin...

KUNINGATAR. Mitä todistuksia sinulla on?

RIZZIO. Tunteeko teidän armonne tämän sormuksen?

KUNINGATAR. Veljeni sormus! —

RIZZIO. Sen loisteen valossa aikoo kreivi Murray löytää tien takaisin teidän armonne etuhuoneeseen...

KUNINGATAR. Ja se tapahtuisi sinun avulla...?

RIZZIO. Koetettiin... Mutta tässä on sormus!

(Tahtoo antaa sen, kuningatar sen näkee, mutta ei ota sitä vastaan).

KUNINGATAR. Sinua pidetään hyvin voimakkaana, Rizzio.

RIZZIO. Ainoastaan sentähden että tulisin epäluulon alaiseksi teidän armonne silmissä. — Tässä on sormus!

KUNINGATAR (niinkuin ennen). Miksi olet sinä minulle uskollisempi kuin muut, Rizzio?

RIZZIO. Parempi olisi tutkia, miksi meitä pyydetään tehdä huolettomiksi samalla kuin päällekkarkauksesta jutellaan...

KUNINGATAR. Moni on palvellut minua uskollisesti ennen sinua; mutta kaikilla on ollut omat tarkoituksensa, — tarkoituksia, jotka minä olen huomannut...

RIZZIO. Teidän armonne, teitä väijytään; minä olin olevinani huolotoin, mutta en ollut! —

KUNINGATAR. Sinä luotat suuresti meidän suosioomme, David Rizzio, kun et katso tarpeelliseksi

meille vastatakaan!

RIZZIO. En vastaa sentähden että tässä vaan näen kujeita; minua pyydetään sortaa teidän armonne luona, vieläpä sangen tärkeällä hetkellä.

KUNINGATAR. Minua rupee väsyttämään koko tuo tärkeä arvo, jota sinuun pannaan, — ja jota itsekin luulet sinulla olevan.

RIZZIO. Teidän armonne tekee minulle vääryyttä ... mutta minä koetan sitä kärsiä, ... niin kuin joka päivä saan loukkauksia kärsiä teidän armonne tähden.

KUNINGATAR. Mutta miksi kaikkea tuota kärsit? — Sinä olet niin eriskummallinen, tuntuu aina kuin kätkisit jotain salaisuutta.

RIZZIO. Jos minussa on jotain outoa teidän armonne mielestä, niin työni ja toimeni teidän armonne hyväksi todistavat puolestani, ja se valtioviisaus, joka tähän saakka on tuottanut niin runsaita hedelmiä katolilaisten asian hyväksi, selvästi todistakoot uskollisuuteni teitä kohtaan.

KUNINGATAR. Se on totta... Mutta miksi pitää minun aina kuulla siitä, miksi pitää minun olla sinulle velassa siitä? Miksi et esimerkiksi tahdo tulla aatelismieheksi?

RIZZIO. Sentähden että se vahingoittaisi minua.

KUNINGATAR. Mutta korkea arvonimi?

RIZZIO. En huoli semmoisesta ulkonaisesta arvosta.

KUNINGATAR. Vaan rahoista, kalliista kivistä...

RIZZIO. Niin, semmoiset ovat varmaa tavaraa.

KUNINGATAR. Ja kalliit vaatteet...

RIZZIO. Luonto ei ole minua suosinut, siitä saan kärsiä. Mutta, teidän armonne, älkää antako paholaisen kylvön kohta itää sielussanne. Älkäämme tämmöisten pienten asiain tähden jättäkö huomaamatta sitä vaaraa, jonka musta ensi-enne kaukana näkyy. Lethington'illa on aikeensa, hänellä ja Murray'illa ja Morton'illa; minä olin olevinani huoletoin, enkä ollut mistään tietävinäni; mutta tuskissani olin! Heillä on varmaan monta liittolaista; asia on niin edistynyt, että niin itsekäs henkilökin, kuin lordi Stuart, on päässyt sen jäljille. Vartijain täytyy todellakin lähteä ulos öisin, sillä suurissa metsissä on nähty nuotio-tulia.

KUNINGATAR. Kolme kertaa on jo hyökätty minun päälleni ja minä olen onnellisesti pelastunut! En huoli siitä!

RIZZIO. Teidän armollanne on niin paljon rohkeutta...

KUNINGATAR. Ja sinulla niin vähän...

RIZZIO. Minä tarkoitan teidän armonne parasta!

KUNINGATAR. Mutta miksi sen teet? Minkä vuoksi kärsit oikkujani ja muiden panettelemista?

RIZZIO (suuttuneena). Kun lapsi on kyllästynyt viuluun, jota on soittanut, tahtoo se lyödä sitä rikki, nähdäksensä miltä se sisäpuolelta näyttää!...

KUNINGATAR. Siis kun olen nähnyt miltä näytät sisäpuolelta?...

RIZZIO. Teidän armonne, sallitteko minun nyt mennä?

KUNINGATAR. Enkö enää voi saada tätä viulua eheäksi, kun kerran olen katsonut sen sisään?

RIZZIO. Ette voi.

KUNINGATAR. Toiveesi päämäärä on siis mahdotoin saavuttaa!

RIZZIO. Teidän armonne ei varmaankaan minua enää tarvitse...

(Aikoo mennä).

KUNINGATAR. Rizzio!

RIZZIO. Teidän armonne...

KUNINGATAR. Me kaksi emme enää voi yhdessä työtä tehdä; en voi luottamuksella vale-naamalle puhua.

RIZZIO. Teidän sydämessänne on jotain julmaa, sen olen monasti huomannut!

KUNINGATAR. Pelkäätkö ketään, koska et tahdo minulle puhua?

RIZZIO. Minä pyydän, antakaa minun nyt mennä!

KUNINGATAR. Pelkäätkö kuningasta, vihollistasi?

RIZZIO. En! —

KUNINGATAR. Aatelistoako! — (kun Rizzio on vaiti) haluatko jotain harvinaista arvoon-koroitusta ... hyvä, se on sinulle suotu — huolimatta aatelistosta!

RIZZIO. En pelkää aatelistoa!

KUNINGATAR. Ah, minä ymmärrän, koko julkista mielipidettä Euroopassa. Vaan tiedäthän sinä, Rizzio, että minua huvittaa kiusata sitä.

RIZZIO. En pelkää maailmassa ketäkään — paitsi —

KUNINGATAR. Paitsi? — sano se suoraan!

RIZZIO. — Teitä itseänne!

KUNINGATAR. Minua! Nyt käsken sua puhumaan!

RIZZIO. Te olette julma ja säälimätöin; teitä ilahuttaa nähdä minua mitä ankarimman intohimon vallassa, — sillä semmoinen minulla on, — se on se, joka, niin kauan kuin se palaa, on minua innostuttanut ja on minua innostuttava mitä suurimpiin töihin teidän palveluksessanne, — vaan kun se on sammunut — en ole enää mitään.

KUNINGATAR. Mutta mikä kaunopuheliaisuus, — Rizzio, en tunne sinua samaksi mieheksi!

RIZZIO. Armollisin kuningatar, ette koskaan ole minua tunteneet! Äänettömyyteni on ollut alituinen valhe ja tylyyteni sen sineetti. Mutta nyt, kun olette avanneet huuleni tuon ruhtinallisen totuuden lausumiseen, nyt teidän pitää se tietämän. Ainoastaan se, jolla on suuri päämäärä, voi käydä suoraan sitä kohti, huolimatta kaikista pienistä; ainoastaan se, jota joku ajatus innostuttaa, voi kärsiä; ainoastaan se, joka jotain odottaa, voi kestää oikkuja, pilkkaa, panettelemista, ilkeyttä!

KUNINGATAR. Mutta mitä tämä tietää!

RIZZIO. Se tietää, — vaan ensin kuulkaa: ei kuin Darnley, joka teitä väsyttää ja seuraa, ei kuin nuo, jotka maailmalle tahtovat kerskata yhdestä silmäilyksestä, sanasta tai tanssista, ei kuin nuo, jotka meluavat kahden-miekkasilla teidän tähtenne ... minä en pyydä että minua sanotaan teidän rakastajaksi, mutta että kerran — vaikka pitkän, pitkän odotuksen jälkeen, vaikka vaarallisiin elämää täynnä alttiiksi-antamusta ja uskollisuutta — että kuitenkin kerran voisin siksi tulla. —

KUNINGATAR. Ha, ha, ha, ha! Ha, ha, ha, ha! Ha, ha, ha ha!

RIZZIO (epätoivoissaan). Naurakaa minulle; mutta muistakaa, mitä tämä äänetöin, innokas rakkaus on tehnyt teidän puolestanne näiden työlästen vuosien kuluessa, sill'aikaa kuin te huoletoinna saitte tanssissa kuin vaarassakin pyöriä. — Pilkatkaa minua ja heittäkää minut pois, kuin nuo muutkin, — sitähan te tahdotte!

(Menee).

KYMMENES KOHTAUS.

KUNINGATAR (käyden yht'akkiä totiseksi). Enkö arvannut sitä: hänkin odotti heikkouden hetkeä! hänkin salainen viholliseni! Eikö ole yhtään elävää olentoa, jolle voin itseni uskoa? Eikö Jumalan avarassa maailmassa ole ketään, johon uskallan luottaa? Jokainen, joka minua lähestyy, tahtoo vaan minua surmata — surmata maatani, tai uskontoani, tai ijankaikkista sieluani! Tämä tukehduttava tuska, joka mua ahdistaa, ennustaako se onnettomuutta? — Niin, onnettomuutta! Jotka tulevat minua palvelemaan, ne tahtovat rosvota minua, jotka minua rakastavat, ne ovat minulle vaarallisemmat, kuin ne, jotka minua vihaavat! Suotiinhan minulle kaikki, mikä maailmassa voi kuolevaista onnelliseksi tehdä; vaan katso, lahjat muutetaan turmelukseksi! — Oi, mikä on syynä siihen? Kai syytä minussakin

lienee! Koko olentoni on kuin kappaleiksi katkaistuna, enkä voi noita kappaleita ko'ota. Oi, pyhä, puolestani aina rukoileva neitsyt Maria! Sinä, joka annoit mulle nimesi, sinä, naisen ijankaikkinen esikuva, vuodata valoasi minulle! Ole luonani, ei ainoastaan rukoillessani, vaan silloinkin kun elämän myrskyiset aallot päälleni ryntäävät; sillä täällä ei ole ainoatakaan auttajaa. Mies, jonka valitsin, on milloin lapsi, milloin luulevainen hirmuvalti; oma veljeni tuli kapinoitsijaksi ja neuvoskuntani vastaan täytyy minun suojella itseäni kuin käärmettä vastaan, jonka kanssa olen suljettu samaan huoneeseen. Oi, minä tarvitsen suojelusta! Minä tunnen sanomatointa kaipaukselta, mutta en tiedä mihin uskallan kääntyä, (vaiti olo). Myöskin tuo hiljainen, kärsivällinen Rizzio! — Darnley, sinä olet kuitenkin tavallasi uskollisempi kaikkia muita, — ja sinä olet niin nuori! Minä olin liian ankara, minä tahdon kaikki sovittaa, (soittaa; palvelija tulee). Käske tänne lordi Stuart! (palvelija menee). Darnley lempii ja lemmeestä voi kaikki tehdä!

YHDESTOISTA KOHTAUS.

KUNINGATAR. Lordi STUART.

STUART (itseksensä). Rizzio ei ole täällä? (ääneen). Madame!

KUNINGATAR. Soikoon soitanto ja tanssi alkakoon!

STUART. Heti, heti, — teidän armonne!

KUNINGATAR. Hanki Darnley tänne ja sano hänelle että minä pyydän ensimmäistä tanssia.

STUART. Kuninkaanko kanssa?

KUNINGATAR. Niin.

STUART. Vaan kuningas ei ole näkyvässä!

KUNINGATAR. Oi, etsi häntä huoneistansa; jos hän on sulkeunut niihin, niin kolkuta ja huuda, että häntä kaipauksella odotan.

STUART. Kuningastako?

KUNINGATAR (kiivaasti). Kuningasta! — Mutta joudu!

STUART. Minä riennän, minä riennän! (itseksensä). Pitääkö meidän tässä hovissa vielä ruveta kuningastakin kumartamaan?

KUNINGATAR. Mutta mene nyt jo!

STUART. Minä lennän.

KAHDESTOISTA KOHTAUS.

KUNINGATAR (tanssijat myöhemmin). Johon olen asetettu, siinä on minun vaikutusalani, mitä mua kohtaa, täytyy mun kärsiä!

(Soitanto alkaa).

Minä olen nuori, minulla on voimia, suurenmoisia aikeita ja mahtavia alaisia! Elämäni muuttuu toimekkaaksi; kaikki, mitä on pientä, ja joka nyt minua rasittaa, haihtuu silloin itsestensä.

(Tanssijat tulevat parittain; niiden joukossa Bothwell, Lethington ja Morton).

KOLMASTOISTA KOHTAUS.

Entiset. Lordi STUART.

STUART. Se koskee minuun kipeästi, madame, mutta kuningas ei ole huoneissansa.

KUNINGATAR. Etsi häntä kaikkialla. Ota useampia mukaan: hänen täytyy tulla!

STUART. Hänen täytyy tulla!

(Menee).

LETHINGTON. Kuningastako etsitään?

USEAT. Kuningasta.

LETHINGTON. Minä näin kuninkaan ratsastavan ulos.

KUNINGATAR. Ulosko ... keskellä yötä?

LETHINGTON. Minä tein juuri saman muistutuksen; mutta hän vastasi: "me sovimme yhteen."

KUNINGATAR. Darnley parka! Minä olen ollut liian ankara. Oi, nyt hänen olisi pitänyt olla täällä! Nyt olisi hetki ollut!

STUART. Ketä teidän armonne vaali kunnioittaa?

KUNINGATAR. Ei ketäkään! — En tanssi.

STUART. Oi, teidän armonne, älkää saattako meitä epätoivoon! Olisi sama kuin repiä kukkaset maahan ja sammuttaa kynttilät.

ARGYLEN KREIVINNA. Oi, teidän armonne, ette saa saattaa meitä murheellisiksi. Me olemme niin kauan odottaneet!

(Useat naiset rukoilevat).

KUNINGATAR. No, tehdäkseni teille iloa, ystäväni!...

KAIKKI. Kiitoksia, teidän armonne!

(Valmistuvat tanssiin),

STUART. Mikä aatelismies saa kunnian?

KUNINGATAR (silmäilee heitä ja sanoo poiskäännyneenä). Onkohan niiden joukossa ainoatakaan, joka ei tukalassa hetkessä ole minua pettänyt tai voisi sitä tehdä? — — Yksi löytyy! (Stuartille) Bothwell'in jarli.

(Soitanto kiihtyy kiihtymistään. Bothwell tulee, notkistaa polvea kuningattarelle, ottaa hänen kätensä ja vie hänet tanssivien luo. Hän asettuu seisomaan Stuart'ia ja Argynen kreivinnää vastaan, jotka alkavat. Tanssitaan hidasta vanhaa pöytä-tanssia).

Esirippu lankee.

TOINEN NÄYTÖS.

Knox'in talo.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

KNOX (Käy säännöllisesti edestakaisin, molemmat kädet selässä. Kolkutetaan). Tule! (hän jatkaa käymistään).

LINDSAY ja MORTON (astuvat sisään). Hyvää päivää!

LINDSAY. Olemme kutsutut tänne kello neljältä.

KNOX (kuin ennen). Tiedän sen.

(Äänettömyys).

MORTON. Voiko Ruthwenkin tulla?

KNOX. En tiedä.

LINDSAY (Morton'ille, käydessään etulavalle päin). Kuinka paljon väkeä mylord on ko'onnut?

MORTON. Viisisataa jousi-miestä.

LINDSAY. Se ei ole paljon.

MORTON. Luotan niihin miehiin; he ovat ennenkin olleet muassa, missä verta on vuotanut. Muutamat heistä useammin kuin kukaan meistä.

LINDSAY. Linnan vartijajoukko on vähäinen, se on pian vangittu. Mutta myöhemmin voivat porvarit tulla.

MORTON. Minun mieheni eivät pidä porvareista enemmän lukua kuin härästä. Useimmat heistä ovat palvelleet Franskassa, Saksassa tai Tanskassa, sota on heidän elinkeinonsa ja huvituksensa.

LINDSAY. Jos minä olisin kuningas, niin kieltäisin tuommoiset pestaukset vieraasen maahan. Ne pilaa kansaa.

MORTON. Päinvastoin, ne harjoittaa kansaa.

LINDSAY. Olin aina riidassa Murray'n jarlin kanssa tästä asiasta. Hän suorastaan möi maan lapsia vieraille.

MORTON. Hän möi poikia ja sai miehiä sijaan. Murray tietää aina, mitä tekee.

LINDSAY. Luuletteko että hän ehtii perille oikeaan aikaan? On jo myöhäistä.

MORTON. Jonka täytyy salassa matkustaa, hän saa usein kulkea mutkateitä. Jos kukaan on saanut sanaa häneltä, niin se varmaankin on Knox.

LINDSAY (Knox'ille). Oletteko kuulleet jotain Murray'ltä?

KNOX (kuin ennen). Olen.

MORTON. Tuleeko hän?

KNOX. Kohta.

LINDSAY (Morton'ille). Se hyvä; istukaamme siis niin kauan kuin odotamme. En voi kieltää että vereni vähän kuohuu. Istuesssa on sitä helpompi hillitä.

MORTON. Minun vereni on sitä tynempi. Minua vaan hiukan harmittaa ett'ei Knox puhu meille. Luulenpa että puhuttelen häntä.

LINDSAY. Älä puhuttele.

MORTON. Mitähän Knox arvelee maan tilasta?

KNOX. Ei mitään.

LINDSAY. Älä, mitä se hyödyttää, Morton?

MORTON. Mitä Knox sanoo aikeestamme?

KNOX. Ei mitään siitäkään.

MORTON. Luuletteko että se on Jumalan palvelemista.

KNOX. Kaikki on Jumalan palvelemista.

MORTON. Jos tämä italialainen, David Rizzio, saisi tykkönään hävittää evankelisen uskon Skotlannista, palvelisiko hänkin Jumalaa?

KNOX. Kaikki mitä tapahtuu on edeltäpäin määrätty, ja silloin olisi sallittu että toinen ja parempi sukupolvi saa vastaan-ottaa siunauksen, mutta tämä mennä hukkaan.

LINDSAY. Lopeta jo, Morton!

MORTON. Voisimmehan silloin olla mitään tekemättä; — sillä mikä on sallittu, tapahtuu yhtäkaikki?

KNOX. Epäilemättä. Te ette voi sallimuksessanne mitään muuttaa, ette lisätä ettekä vähentää. Mitä teette, sen teette vaan teidän omaksi vapahtamiseksi.

MORTON. Mutta jos nyt ijankaikkisuudesta on sallittu että minä joudun kadotukseen, enhän silloin voi autuaaksi tulla?

KNOX. Joka ijankaikkisuudesta tietää, että joudutte kadotukseen, hän tietää myöskin ijankaikkisuudesta että olette sen ansainneet.

LINDSAY. Tämä on Jumalan pilkkaamista, Morton!

MORTON. Mahtaa Jumalan olla ikävä katsella kaikkea, mitä hän ijankaikkisuudesta edeltäpäin tietää.

KNOX. Hänellä on kyllä ajatuksensa siinä, niinkuin minulla teidän puhetta kuunnellessani — vaikka minäkin tiesin sitä edeltäpäin.

(Äänettömyys. Kolkutetaan).

TOINEN KOHTAUS.

Entiset. RUTHWEN.

KNOX. Tule!

(Ovi avataan. Ruthwen tulee sisään aseissa, palvelijaan nojautuen. Entiset kaksi nousevat, Lindsay asettaa Ruthwen'ille tuolin, Morton auttaa häntä).

MORTON. Vaivaatte itseänne liiaksi, Ruthwen. Olisi parempi että pysyisitte vuoteella.

RUTHWEN (palvelijalle, sitten kun Ruthwen on viety istumaan). Mene. Odota ulkona.

LINDSAY. Ei ollut tarkoitus, lordi Ruthwen, että te sairaana näkisitte tätä vaivaa.

RUTHWEN. Mutta minä en luota teihin.

MORTON. Onhan meitä kuitenkin tarpeeksi suuri joukko.

LINDSAY. Ja kaikki on valmista.

RUTHWEN. Kun kuningatar rupee itkemään, joutuvat kätenne voimattomiksi. Minä tunnen teitä.

LINDSAY. Jumala estäköön meitä pitämästä hänen kyöneleitään suuremmissa arvossa kuin tämän maan parasta.

MORTON. Ei suinkaan mylord itse ai'o linnaan tulla?

RUTHWEN. Ai'on, vaikkapa kantaisitte minua sinne!

LINDSAY. Mutta mitä mielittekään siellä tehdä, sairas kun olette?

RUTHWEN. Nähdä että se roisto oikein tapetaan. — Missä on Lethington?

LINDSAY. Sinä päivänä, kun meidän kaikkien piti allekirjoittaa, oli hän lähtenyt kaupungista.

RUTHWEN. Siinä näette! Siinä näette! Voinko minä luottaa semmoisiin?

MORTON. Lethington on varovainen.

RUTHWEN. Onko nyt aikaa olla varovainen? Katsokaa minua, vaara on niin suuri että sairaatkin saavat nousta taistelemaan!

MORTON. Jokainen auttakoon tavallansa! Lethington on hyödyttänyt asiaamme kun ei kukaan muu sitä voinut. Ja hän on voinut sitä juuri sentähden, ett'ei hän koskaan ole itseänsä paljastanut.

LINDSAY. Olette hyvin kipeä, Ruthwen!

RUTHWEN. Niin, yö on paha, päivä pahempi. — Missä on Knox?

KNOX (seisahtuu hetkeksi). Ruthwen!

RUTHWEN. Vai oletko siellä! — Minä olen kipeä, Knox!

KNOX. Minä näen sen.

RUTHWEN. Miksi et tule luokseni?

KNOX. Sentähden ettet minua vielä tarvitse.

RUTHWEN. Kyllä, Knox, sinä et tiedä miltä tuntuu maata unettomana ja katsella elämäänsä. Sinun olisi pitänyt tulla, Knox!

KNOX. Oli liian aikaista.

RUTHWEN. Liian aikaistako? Mitä sillä tarkoitat, Knox?

KNOX. Kun olet niin pitkälle päässyt että tahdot kuolla, Ruthwen, silloin minä tulen.

RUTHWEN (nousee kauhistuneena, putoo istumaan taas). Sinä erehdyt tautini suhteen, Knox. Ei se ole kuoleman tauti, se on luuvaloa helvetin tuskain kanssa; rujoksi voin minä tulla, vaan en kuole. — — Miksi olet ääneti, Knox?

KNOX. Sentähden että puhuminen on tarpeetoin.

RUTHWEN. Jos tietäisin että tautini olisi kuolemaksi, niin en odottaisi; tekisin itse siitä lopun.

KNOX. Se on suorin tie helvettiin.

RUTHWEN. Oi, Knox, älä sano niin! — Jos lukisit messuja, — ei, se on totta, nyt ei käytetä messuja enää. Knox, tule istumaan ja puhumaan minun kanssani.

KNOX (asettuu hänen etehensä). Mitä tahdot multa?

RUTHWEN. Sinä olet liian ankara, Knox, — koko oppisi on liian ankara, — me emme saa mitään apua.

KNOX. Ei, syy on itsessäsi.

RUTHWEN. Tiedän sen, ja senpätähden menenkin linnaan mukana, taudistani huolimatta! Mutta jos saamme pois tieltä tämän jumalattoman vaimon, koko kirkon ruton, ja hänen viettelijänsä, Belzebub'in palvelijan tapetuksi, niin se kuitenkin luetaan suurena päivänä minulle pieneksi ansioksi, — eikö niin, Knox?

KNOX. Sitä en tiedä.

RUTHWEN. Etkö sitä tiedä, Knox? Kehoitathan sinä tähän työhön, olemmehan kokoontuneet sinun taloosi.

KNOX. Minä en koskaan ole kehoittanut siihen.

RUTHWEN. Mutta mitä sinä tarkoitat? Sinä kauhistutat minua.

LINDSAY (astuu esille). Minua myöskin, Knox! En tunne muiden syytä, mutta minä taistelen kirkon puolesta.

RUTHWEN. Sano meille siis ajatukses, Knox, se meitä peloittaa.

KNOX. En omia ajatuksiani lausu, vaan raamatun ajatukset jumalattomista kuninkaista ja heidän taloistansa. Kuulkaa siis: Profeeta Achaja sanoi kuningas Jerobeam'ille: "Sinä olet tehnyt vieraita jumalia itsellesi, sentähden sinun talosi hävitetään." — Profeeta Elias sanoi Achab'ille: "Minä tahdon hävittää sinun talosi niinkuin Jerobeam'in." — Profeeta Elisa kuninkaaksi voiteli alamaisen Jehun, "että hän surmaisi Achab'in huoneen." — Mutta Jehu niinkuin tekin ei ollut puhdas Herran edessä, vaan kuitenkin rangaistuksen ruoskana Hänen kädessänsä. — Herran tuomio on selvä; mutta jokainen, ken ottaa sitä täyttääksensä, olkoon varoillansa! Sillä Herran tuomio on kuin kaksi-teräinen miekka, joka leikkaa molemmin puolin. Voi sitä, joka sillä iskee, pyytäen kirkon omaisuutta; iskeköön se häneen itseensäkin! — Voi sitä, joka sillä iskee, koroittaaksensa omaa sukuansa! Kaatakoon ja surmatkoon se hänen itsensä, niinkuin taivaan salama! Voi sitä, joka sillä iskee vihasta ja kostonhimosta, voi, voi kaikkia niitä, jotka sitä tekevät taika-uskossa ja sydämмен kovuudessa! — Muuta kehoitusta en voi teille antaa.

(Kävelee niinkuin ennen; pitkä äänettämyys).

RUTHWEN. Kun ihminen entisinä aikoina kääntyi katolilaisen papin puoleen, lähti hän papin luota lohdutettuna ja keveällä mielellä. Mutta sinä annat kiviä, kun me anomme leipää. — Luulenpa että menen kotia jälleen.

LINDSAY. Ei, hänen sanansa ovat voimakkaasti vahvistaneet päätöstäni, niin, ne ovat, niin sanoakseni, sitoneet käteni miekan kahvaan. Jos kaatuisinkin, jos ei tarkoitukseni olisikaan aivan puhdas, — joka kyllä voi ihmiselle tapahtua, — kun Herran tuomio on niin selvästi lausuttu, kuin nyt,

niin on velvollisuus täyttää se.

RUTHWEN. Silloin en ole minä oikein hänen sanojansa ymmärtänyt.

MORTON. Minustakin ne ovat epäselvät; mutta nyt, niinkuin aina kun sanat ovat epäselviä, pysyn minä toimessani kiinni. Onhan Knox itse osallisna.

RUTHWEN. Ei; Knox ei seuraa meitä.

MORTON. Ei miekka kädessä; hän on rauhan mies. Mutta hän on kuitenkin tuumassa osallisna.

(Kolkutetaan).

KAIKKI. Se on Murray!

KOLMAS KOHTAUS.

Entiset. MURRAY. (Vaippaan peitettynä, jonka kohta päältänsä heittää).

MORTON. Niin, se on Murray!

LLNDSAY. Nyt on Skotlannissa kymmentuhatta miestä lisää! Nyt olen vasta oikein tyytyväinen! Tervetullut!

(Rientää vastaan syleilemään häntä, Morton samaten).

MURRAY (Ruthwen'ille). Hyvää päivää ystäväni! Sinä olet kipeä Ruthwen.

RUTHWEN. Niin, niin kipeä, ett'en edes parane nähdessäni sinua! Tervetullut Skotlantiin! (he syleilevät toisiansa). Mutta täällä ei ole kaikki niinkuin olla pitää.

MURRAY. On tuleva paremmaksi! (hän näkee Knox'in, menee häntä vastaan). Teidän siunauksenne! (hän notkistaa polveansa).

KNOX (käsi hänen pääläellään). Jumala antakoon sinulle yksinkertaisen uskon ja täydellisen tahdon! Jumala antakoon anteeksi mitä olet rikkonut.

Esirippu lankee. Muutos.

NELJÄS KOHTAUS.

Maria Stuart'in cabinet de repos.

Esiripun noustessa kuuluu toiselta puolelta naurua, ja espanjalaisia lauluja harpun säestyksellä. Toiselta puolelta sysätään samalla sisään katettu illallispöytä. Palvelijoita tulee ja asettuu paikoilleen. Ensimmäiniltä puolelta tulevat Kuningatar, Stuart'in saattamana, Argynen Kreivinna, kapteeni Erskinen saattamana, ja Rizzio yksinään.

KUNINGATAR. Kalliinta viiniä tarvitaan tämän laulun soidessa. (Kaikki käyvät istumaan; palvelijalle sill'aikaa). Onko tämä sitä uutta Kypron viiniä, jota Espanjan kuningas on lähettänyt?

PALVELIJA. On, Teidän armonne!

KUNINGATAR. Maailman mainiota viiniä!

STUART. Odottelen hartaasti ensimmäistä lasia!

KREIVINNA. Niin, hartaammin kuin sultani, joka uhrasi 18,000 soturia, saadaksensa tätä viiniä haltuunsa.

STUART. Hyvä viini tulee kuin kauan odotettu juhla-laukaus. Mielet vilkastuvat, ilo nousee.

KREIVINNA. Hyvä viini on kuin sukkela sana, se polttaa ja vapauttaa.

KUNINGATAR. Hyvä viini on kuin auringonsäde sateessa, kuin sanoma ilon ijankaikkisesta lähteestä.

KREIVINNA. Hyvä viini nostaa ilman-kaaren yli unelmien maiseman, luoden toivoa ja ihanuutta.

STUART. Hyvä viini on kuin soitanto, sanoo Ronsard, se suhisee suloisesti läpi olentomme.

KUNINGATAR. Hyvä viini on kuin suloinen salaisuus, sanon minä, se kuiskailee ja hymyilee

sydämessä.

KREIVINNA. Hyvä viini on kuin kehuminen, se enentää voimiamme kahdenkertaisesti.

STUART. Tai niinkuin imarteleminen, se viettelee meitä.

KUNINGATAR. Ensimmäinen lasi nostaa meidät ratsumme selkään iloiseen juoksuun.

KREIVINNA. Toinen luo kauniita maisemia ympärillemme.

STUART. Kolmas heittää meidät maahan.

KUNINGATAR. Mutta jos nyt antaisimme ensimmäisen lasin seisoa, veisattuumme tämän ylistysvirren.

KREIVINNA. Se olisi suurempi koetus, kuin mitä Eva voi kestää.

RIZZIO. Koetuksesi tämä kuitenkin on liian vähäistä.

KREIVINNA. Pienet koetukset ovat usein vaikeammat, Rizzio, kuin suuret.

KUNINGATAR. Ehkä Rizzio tuntee koetuksia, — anna meille määritys.

RIZZIO. Teidän armonne!

STUART. Mutta pian!

KREIVINNA. Ei ole aikaa hakea sitä viinin kotimaasta asti.

KUNINGATAR. Mikä on koetus, Rizzio?

RIZZIO. Hm, — onhan se, että ollaan kajoomatta siihen mitä mieli enimmin tekee.

(Kaikki nauravat).

STUART. Missä te kävitte koulua, monsieur?

KUNINGATAR. Turin'issa, tuo määritys on Piemont'ista.

RIZZIO (osoittaa viiniä). Luulin parhaaksi ottaa sen tästä vieressäni seisovasta.

KREIVINNA. Eli — vieressä istuvasta.

RIZZIO. Jos puhuisin omasta kokemuksestani, niin vaikein koetus minusta on pidättää itseänsä siihen määrään, että muut saavat olla kärsimättä kun itse kärsii.

STUART. Monsieur tahtoo sanoa että on vaikea olla kostamatta.

RIZZIO. En. Harvoin minun on tehnyt mieli lyödä takaisin, mutta usein olisin suonut lyönnin menevän edemmäksi.

STUART. Ei, takaisin.

MUUT. Niin takaisin!

KUNINGATAR. Kosto on kuin makea viini, — olkoon tämä viimeinen vertaus. Maljanne!

(Kaikki tarttuvat lasihin).

KUNINGATAR (juodessansa). Mutta Rizzio totuttakoon itseänsä koetusta kestäämään! (he juovat). Parasta viiniä, mitä koskaan olen huulilleni nostanut.

STUART. Charmant!

KREIVINNA. Magnifique!

KUNINGATAR. Rizzio ei todellakaan juonut. Ha ha ha! — Ystäväni, ei tarkoitukseni niin paha ollut.

KREIVINNA. Koetuksen malja juodaan paraiten sillä tavalla.

KUNINGATAR. Koetuksenko maljan joimme? Eikö se ollut koston?

STUART. Aivan niin, ihanan koston!

RIZZIO. Rakas voi kosto olla meille, vaan ei ihana.

KAIKKI MUUT. Voipi kyllä!

KUNINGATAR. Koston ihanuus on niinkuin, — auttakaa minua keksimään elävää kuvaa, — — — kuin Bothwell'in! Bothwell on kaunis kuin kosto, kosto kuin Bothwell!

KAIKKI MUUT. Vaan Bothwell ei ole kaunis!

KUNINGATAR. Bothwell! On kauneus, jota sopii sanoa kauheaksi, ja semmoinen on Bothwell'in kauneus.

KREIVINNA. Se on siis tuommainen, jolla on ainoastaan yksi silmä.

KUNINGATAR. No niin, että hänellä on ainoastaan yksi silmä, se kuuluu asiaan. Noissa säännöllisissä kasvoissa on salainen kirjoitus luettavana, jonka arvaaminen meitä viehättää. Hänen suuri maineensa, joka häntä seuraa kuin laivasto missä hyvänsä hän purjehtii, se kokoilee katselijoita. Tuo salamantapainen nopeus ja jyrkkyys hänen käytöksessään peloittaa heitä taas pois; hänen puheensa rohkeus hämmästyttää, ja sitten hänen lämpimyytensä on kylmä, hänen kylmyytensä lämmin ... niin, paljaita vastakohtia, mutta sellainen on Bothwell ja sellainen on myös tuo kauneus.

VIIDES KOHTAUS.

Entiset. HENRIK DARNLEY (vähän päihtyneenä).

KAIKKI (paitsi kuningatar). Kuningas!

(He nousevat, ainoastaan kuningatar jää istumaan).

DARNLEY. Jää istumaan, jää istumaan ilon ihana liitto! Minä tulen ainoastaan katsomaan omaa vaimoani, tahdon ainoastaan sinua syleillä, sinä hirvuisen tenhotar.

(Hän syleilee ja suutelee kuningatarta).

KUNINGATAR. Mylord!

DARNLEY (ottaa tuolin ja käy istumaan kuningattaren taakse). Eivätkö suutelsoni makealle maistu? Ajatteletteko niitä, joita Judas antoi? (Nojautuu hänen tuoliinsa). Minä ajattelen kaikkia niitä, joita te annoitte suloisella kavaluudella. Oi, kuinka olen iloinen, sanomattoman iloinen; sillä vast'edes et sinä koskaan tule suutelemaan ketään muuta kuin minua, sinä Skotlannin kesytöin joutsen!

KUNINGATAR (nousee). Kiitän tästä illasta, hyvät naiset ja herrat; en voi oikein hyvin. Suokaa anteeksi, mylord!

(Tahtoo mennä hänen ohitse).

DARNLEY. Oi, ei, ei, et pääsekkään pois, sinä kallis kultani, ei, vasta nyt jäät ijäksi minun luo. Tänne tulee enemmän iloista väkeä, katsoppas tuota kuinka lystikkäältä hän näyttää!

KUODES KOHTAUS.

RUTHWEN (seisoo kalpeana ovelta, nojauten paljastettuun miekkaansa, hänen takanansa useita aseilla varustettuja miehiä, jotka pyrkivät sisään hänen kanssansa.)

(Entiset nousevat kaikki).

KUNINGATAR. Mitä tämä on? Miksi miehiä aseissa?

(Ei mitään vastausta).

KUNINGATAR (esille). Lordi Ruthwen? Kenenkä luvalla te astutte kuningattaren huoneesen ilmoittamatta itseänne?

RUTHWEN. Me tulemme sentähden että David Rizzio on täällä ja on ollut täällä liian kauan.

KUNINGATAR. Hävytöin!

RUTHWEN. Jos teidän armonne ei häntä poista, niin Skotlannin aatelisto on sen tekevä; sillä sen tulee valvoa kuninkaallisen istuimen kunniaa.

STUART ja ARTHUR ERSKINE (paljastavat miekkansa ja rientävät esille).

KUNINGATAR. Kaarti tänne, vangitkaa kaikki!

RUTHWEN. Hiljaa, Arthur Erskine, rauhoitu Stuart. Kaarti on vangittu, Morton ja Lindsay pitävät linnaa hallussaan.

KUNINGATAR. ERSKINE. STUART. KREIVINNA. Maankavaluutta!

STUART. Ei mikään kelpo ritari voi kärsiä että kuningatarta loukataan; Arthur Erskine, jos emme voi häntä suojella, niin voimme kaatua! — Sacrement!

(Pistää yhteen mieheen, joka kaatuu ja kannetaan pois; syöksee joukkoa vastaan, Erskine seuraa; lyhyt taistelu, jonka kestäessä he saarretaan ja viedään ulos).

STUART. Tuo kirottu ranskalainen juhlamiekkä! Jos minulla vaan olisi skotlantilainen ase! Oi, madame, Jumala teitä suojelkoon!

ARGYLEN KREIVINNA (kuningattarelle). Haen James Mellwill'ia. Kaikotuskellot soikoot, porvarit tulkoot!

KUNINGATAR. Taivaan Herra antakoon myös apuansa.

KREIVINNA (kun hän estetään menemästä ulos). Olenko minä David Rizzio? Onko tuolla miehellä silmät päässä?

RUTHWEN. Anna hänen mennä, hän ei voi tehdä mitään. (Hän pääsee ulos.) Nyt työhömme kun saimme tuon ranskalaistuneen moskaväen pois niskastamme.

KUNINGATAR. Oi, Maria! Maria! Minkälaiseen maahan olet minut saattanut!

RUTHWEN (sotureille, jotka jälleen tulevat sisään). Vangitkaa David Rizzio!

RIZZIO (joka on seisonut aivan hiljaa eräässä nurkassa etulavalla, menee nyt yht'äkkiä kuningattaren luo ja heittäytyy polvilleen). Oikeutta, teidän armonne, he tahtovat murhata minut!

(Hän pysyy kuningattaren takana).

KUNINGATAR. Tämä on majesteetti-rikos. Älköön kukaan uskaltako!

RUTHWEN. Vangitkaa David Rizzio!

KUNINGATAR. Mutta mitä on hän tehnyt?

RUTHWEN. Hän on loukannut Teidän Majesteettinne kunniaa ja samalla kuninkaan, teidän aviomiehenne, sekä sen aateliston ja kansan kunniaa, jonka hallitsija olette!

KUNINGATAR. Ijankaikkisen totuuden kautta, se on hävytöntä panettelemista, jonka saatte kerran kalliisti maksaa!

RUTHWEN. Hm! — Me kyllä pidämme huolta siitä, ett'ei teidän armonne enää saa valtaa tässä maassa, — eteenpäin, ottakaa hänet kiinni!

RIZZIO (polvillaan kuningattaren takana). Oi, sanoinhan teille, että vaara oli käsissä, vaan ette tahtoneet minua kuulla. Te olette tehneet minulle vääryyttä, — nyt teidän täytyy minua suojella!

KUNINGATAR. Jos teillä on jotain valittamista hänen suhteensa, niin olen esittävä sen lordien parlamentille. Minä sanon teille, käykää laillisia teitä, älkää kumotko tämän maan järjestystä samoin kuin syöksette kuningattarenne huoneisin ja kumootte kaikki täällä! Totisesti, tämänkin päivän perästä tulee kun tuleekin vielä päivä!

RUTHWEN. Niin, tuomion päivänä kaikki tuomitaan! Kirkon ja lain nimessä eteenpäin tätä epäjumalain palvelijaa ja viettelijää vastaan!

(Soturit menevät toiselle puolelle).

RIZZIO. Oikeutta! Minä olen teitä uskollisesti palvellut!

KUNINGATAR. Mutta eikö ole teidän joukossanne ainoatakaan, joka tahtoo totella kuningatartansa? Käskekää tänne Bothwell, käskekää luokseni Huntley, onhan toki miehiä Holyrood'in linnassa!

RUTHWEN. Heidän huoneensa ovat suljetut!

KUNINGATAR (voimalla). Mutta enkö ole minä Herran voideltu? Ja te sallitte minun seisoa avuttomana yksinäni! — Miettikää mitä teette, te murhaatte lait, te nousette kuningasvaltaa vastaan, joka on Jumalan säätämä, te tahraatte pyhää purppuraa, te revitte Herran raamattua repaleiksi! — Takaisin te mielettömät!

(He siirtyvät pois.)

RUTHWEN. Eikö ole, niinkuin sanoin: tämä vaimo teidät pian voittaa.

(Astuu itse eteenpäin ottaaksensa kiinni Rizzion, joka heittäytyy polvilleen ja pitää kiinni kuningattaren hameesta.)

RIZZIO. Apua! apua!

KUNINGATAR (rukoilevalla äänellä). Oi, te loukkaatte muutakin, te loukkaatte vaimon ijankaikkista oikeutta. Suurin synty, mitä mies voi tehdä, on antaa vaimon tuntea voimattomuuttansa; kunnioitus ja jalous pitäisi olla hänen suojeluksensa, sääliväisyys hänen asian-ajajansa ja hänen heikkoutensa pitäisi hillitä himojen raakuutta! Jos kumootte tämän oikeuden, oi, silloin ei enää ole mitään rajoja maailmassa, vaan kaikki elävät keskenänsä kuin elukat. — Älkää aloittako omasta kuningattarestanne, missä on loppu silloin oleva!

USEAT. Ruthwen, olkoon tässä jo tarpeeksi!

RUTHWEN. Nyt on hän hellämielinen, vaan huomenna saattaa hän meidät mestauslavalle.

SEITSEMÄS KOHTAUS.

Entiset. LINDSAY (tulee).

LINDSAY. Jos ei kukaan pelkää Jumalaa eikä maan kunniata enemmän kuin tätä vaimoa, niin minä sen teen!

(Rizzioon päin).

KUNINGATAR (vastaan). Minun ruumiini ylitse käy tie hänen luo.

LINDSAY. Se on tarpeetointa.

(Aikoo tarttua kuningattareen kiinni).

KUNINGATAR (takaisin). Ken uskaltaa koskea kuningattareensa?

LINDSAY (peräytyy). Tätä ei hän lausunut itsestänsä.

(Muut poistuvat myös.)

ANDREW KERR (tunkeuu esille ja virittää pistolin). Jos ei kukaan uskalla koskea häneen, niin ammumme hänet ennemmin.

(Tähtää).

KUNINGATAR (astuu eteenpäin). Niin, tee se! Vaan tiedä, minussa on kaksi henkeä, molemmat ensimmäiset Skotlannissa!

(Kerr antaa pistolin vaipua alas).

RUTHWEN. Siis pitää kuninkaan, hänen puolisonsa, ottaa hänet kiinni, häntä ei kukaan voi kieltää sitä tekemästä!

KUNINGATAR (Darnley'lle, joka seisoo pöydän ääressä). Sen kieltää hänen ensimmäinen velvollisuutensa aviomiehenä; sillä semmoisena pitää hänen suojella minua! Sen kieltää hänen toinen velvollisuutensa kuninkaana; sillä kuninkaana tulee hänen ajaa teidät pois! Henrik Darnley, käske nämä miehet pois. Kautta Jumalan, nyt on viimeinkin hetki tullut, jolloin voit osoittaa että olet mies!

DARNLEY. Nyt olen sitä osoittava sillä tavalla, että vastustan kaikkia rukouksianne tuon Rizzion puolesta!

KUNINGATAR. Oi, he ovat hyväksensä käyttäneet sinun kauheaa typeryyttäsi. Etkö siis enää muista että tämä Rizzio auttoi sinut valta-istuimelle! — Jumala antakoon sen hänelle anteeksi, nyt saamme

molemmat siitä kärsiä.

DARNLEY. Muistanpa vielä muutakin.

KUNINGATAR. Se on valhetta, vannon sen kautta kaiken, mikä sinulle on pyhää, se on valhetta! (likelle). Oi, Darnley, sinä olet tuhlanut lempeäni, ole nyt mies, ja sinä voitat sen takaisin!

(Liittolaiset käyttävät tilaisuutta kun Rizzio on jätetty itsekseen; he karkaavat hänen päällensä; itse on hän kuunnellut kuningattaren sanoja).

RIZZIO. Apua! Apua!

KUNINGATAR. Oi, Jesus Maria, minä unohdin hänet! (rientää hänen jälkeensä, mutta Darnley asettuu eteen). Uskallatko sulkea minulta tien!

DARNLEY. Teidän pelastuksenne tähden, sillä tässä teidän henkenne on vaarassa.

KUNINGATAR. Mitä huolin minä hengestäni kun ovat jalkojensa alle polkeneet arvoani kuningattarena ja naisena.

(Hän pyrkii eteenpäin, Darnley estää).

DARNLEY. He eivät tee mitään vahinkoa hänelle.

RIZZIO (on koko ajan huutanut apua, vakuuttanut viattomuuttansa; nyt hän huutaa kuningattarelle). Oi, uskollisuuteni tähden kärsin tätä! Pelastakaa minut!

KUNINGATAR. Minä en voi.

(Muut ulos Rizzion kanssa).

KAHDEKSAS KOHTAUS.

KUNINGATAR ja DARNLEY.

KUNINGATAR. Oi, miksi tulin tähän maahan! Ei minulla ole ystäväitä eikä suojelijaa, kaikki minua pettävät ja minä olen vaan nainen!

(Hän purskahtaa itkuun ja menee tainnoksiin. Darnley vie hänet sohvalle. Joku tulee ottamaan Darnley'n tikarin hänen vyöltänsä ja juoksee ulos taas).

DARNLEY (katselee miehen jälkeen). Se on oikein, se on oikein! Minun tikarillani hän tapettakoon! (hän katselee kuningatarta, joka makaa pyörtyneenä). On siis kuitenkin sitä, mikä hänet voittaa! ... (kallistuen hänen ylitse). Maria, kuule minua! — (kuningatar tekee väistävän liikunnon kädellensä ikään kuin Darnley häntä ilettäisi). Maria, ymmärrä minua: — — ei sinua, vaan häntä! — — Sinä olet aina yhtä rakas minulle, (kuningatar tekee uudestaan saman liikunnon eikä katsele ylös). Ajattele, Maria, kuinka pahoin olet minulle tehnyt! — — Jotain oli tehtävä — — Maria — — ymmärrätkö nyt, — — kuinka sua lemmin! — —

YHDEKSÄS KOHTAUS.

Entiset. RUTHWEN tulee sisään.

RUTHWEN (heittäytyy tuolille). Viiniä, minä vapisen!

(Darnley rientää sinne ja antaa hänelle täytetyn lasin, jonka hän kerrassaan tyhjentää).

KUNINGATAR (joka katsoo ylös). Rizzion lasi! Se oli omistettu kostolle!

RUTHWEN. On yhdentekevä; nyt hän on tapettu!

KUNINGATAR (kavahtaa seisalleen). Oi, se veri tulee kalliiksi muutamille teistä!

RUTHWEN. Aivan niin! Mitä enemmän te suruissanne riehutte, sitä enemmän syytä annatte epäluuloomme.

KUNINGATAR (pysähtyy miettien). Minä ymmärrän tarkoitukses. Mutta, vaikka se olisi ollut halvin palvelijoistani, olisin ennemmin antanut henkeni, kuin nähnyt hänen tapettavan minun suojelevassa läheisyydessäni. Siitä, että olen saanut kärsiä tätä nöyryyttämistä, että olette ryöstäneet minulta ylpeyteni ja jalkojenne alle polkeneet minun ruhtinaallisen itseeni-luottamuksen, siitä minä nyt itken —

vaikka ilman kyneleitä!

RUTHWEN. Niin käy! Kun hallitsija ei seuraa lakia, niin laki kääntyy hallitsijaa kohti. Te olette olleet tämän maan ruoskana ja nyt ruoskaa käytetään omassa talossanne.

KUNINGATAR. Oi, että uskalletaan minulle tämmöistä sanaa!

(Hän peittää kasvonsa).

KYMMENES KOHTAUS.

LINDSAY. Entiset.

LINDSAY. Ruthwen, he ovat päässeet pakoon!

RUTHWEN (kavahtaa pystyyn). Ken? Kuka?

LINDSAY. James Melwill, Atholen kreivi!

RUTHWEN. On yhdentekevä, kun ei vaan Bothwell...

LINDSAY. Bothwell myöskin. Hän on hypännyt maahan toisen kerroksen ikkunasta.

RUTHWEN. Hänen jälkeensä, hänen jälkeensä!

LINDSAY. Tule itse antamaan käskyjä; täällä on taistelu.

KUNINGATAR. Bothwell on kuin kosto, kosto kuin Bothwell!

RUTHWEN. Älkää iloitko liaksi! Te ette pääse mukaan! Te olette vanki, eroitettu kuningatar! Darnley on teidän herranne, vaan voimakas Murray on molempain hallitsija. (Likemmäksi). Nyt olen tehnyt tehtäväni! (Vielä likemmäksi). Nyt luulen kostaneeni sen häpeän, johon kerran minut saatoitte kun hylkäsitte poikani käden — luulen myös tehneeni jotain oikean uskonnon hyväksi!

(Menee Lindsayn kanssa).

KUNINGATAR (Ruthwen'in jälkeen). Oikean uskonnon hyväksi? Niin, sinä olet tehnyt, että se tuomitsee sinua ijankaikkisesti! Ja nimesi olet syössyt alas kirousten syvyyteen, eikä ole tuleva se aika, joka sen sieltä vapauttaa!

RUTHWEN (seisahtuu ovelle, tahtoo kääntyä, mutta on kaatumaisillaan kun Lindsay ottaa hänestä kiinni).

KUNINGATAR. Näetkö, sinulle tapahtuu ihme! Totisesti, tästä hetkestä et ole enää parantuva, pian olet kohtaava Rizziota ijankaikkisen tuomarin edessä!

RUTHWEN. Vie minut pois! Käske palvelijani tänne!

LINDSAY. Lordi Ruthwen on kipeä, Ruthwen'in palvelijat!

(He tulevat, hän viedään pois).

YHDESTOISTA KOHTAUS.

KUNINGATAR. DARNLEY.

KUNINGATAR (käy edestakaisin kiihoissaan, seisahtuu silloin tällöin).

DARNLEY (seisoo hiljaa, häntä katsellen). Ei, hän on vielä voimakas. Hän leuhottelee siivillään kuin kotka, jonka kynnet ovat sidotut. Kuinka ihana hän on! Mutta minä en taivu; hän on vapiseva raivosta, vaan sitten pelosta! — Maria!

KUNINGATAR (seisahtuu). Älä nimitä minua tuolla nimellä! Ymmärtänette etten enää voi olla teidän vaimonne.

DARNLEY. Ennen ette sitä olleet, se on totta. Mutta nyt teidän pitää olla! Katolilainen kirkko ei tiedä mistään erosta; kuolemaan asti olette mun, tästä päivästä alkaen ja vast'edes ainoastaan mun!

KUNINGATAR. Taivaan Jumala, ei ole mahdollista että tahdot pitää elämäni sidottuna tämmöiseen

ihmiseen! — Oi, mikä tulevaisuus!

(Hän peittää kasvonsa).

DARNLEY. Näettekö, muuta neuvoa ei ole. Minä olen nyt teidän herranne! Sanokaa antaumisen sana! Te ette pääse tästä linnasta ennenkuin se on sanottu, — kulukoon vaikka vuosikausia.

KUNINGATAR. Minunko pitäisi sanoa antaumisen sana?

DARNLEY. Niin.

KUNINGATAR (aivan likellä häntä). Kavaltaja! Kavaltajan poika! En tule ikinä iloiseksi ennenkuin samat tuskat leikkelevät sinun sieluasi, jotka nyt leikkaavat mun!

(Hän menee pois siitä ovesta, josta tuli).

KAHDESTOISTA KOHTAUS.

DARNLEY (yksin). Tämä taistelu tulee sekä ankarammaksi että pitemmäksi, kuin olen ajatellut. — Onko tuo viisas Lethington pettynyt taikka pettänyt minua? Pelko ei häntä kukista. Ett'en vaan olisi erehtynyt! Ett'en vaan tänään olisi kadottanut häntä ijäksi! Ei, jonkun keinon täytyy raivata tie hänen luo, — rakkaus, nöyrin, kaikki alttiiksi paneva, rukoileva rakkaus ei ole se keino, — tämä se siis olkoon! Niin, se ei voi olla muu kuin pelko; odottakaamme, odottakaamme vaan! — Hevonen nousee pystyyn ja tekee vastarintaa kunnes se on märkä kuohusta; vaan sitten se antautuu, odottakaamme vaan! — Minä tahdon nähdä Rizzion! Tahdon nähdä onko tuska kuolemassa hänen muotonsa muuttanut!

(Hän menee).

KOLMASTOISTA KOHTAUS.

MORTON. LINDSAY.

MORTON. Mikä perkele on lähettänyt porvarit niskoillemme?

LINDSAY. Mitä pitää meidän tehdä heidän kanssa?

MORTON. Ampua ne.

LINDSAY. Ei ampua; sillä se herättäisi koko Skotlannin. Meidän täytyy puhutella heitä. Vakuuttaa heille että mitä on tehty, on tehty puhdistetun uskonnon voitoksi.

MORTON. Äh, ei kukaan semmoisia loruja usko!

LINDSAY. Kun minä sanon Morton'in jarlille, että se on ollut syynä tekooni, niin tahtoisinpa mielellään kuulla, sanooko hän sitä sittenkin loruksi?

MORTON. Olkoot teidän syynne mitkä hyvänsä, mutta älkää käyttäkö niitä porvarien suhteen. Sillä heissä on jonkinmoinen haaveksivainen ihastus kuningattareensa. Jos hän puhuu heille, niin tekevät he väkiryynnäkön linnaa vastaan.

LINDSAY. Silloin mekin puhumme heille uskonnon nimessä.

MORTON. Niin, koettakaa, kumpiko on voimakkaampi, teidän uskontonne vaiko kaunis nainen, joka itkee.

LINDSAY. Hän ei siis saa puhua heille.

MORTON. Mutta jos he vaativat sitä?

LINDSAY. Ei sittenkään.

MORTON. Hänen ikkunansa ovat sillä puolella. Ken voi sitä estää?

LINDSAY. Hän ei saa!

MORTON. Hyvä, — siinä tapauksessa en tiedä kuin yhtä neuvoa.

LINDSAY. Ei ampua, ei ampua!

MORTON. Ei porvareita, vaan —

LINDSAY. Mitä tarkoitatte?

MORTON. Ymmärrättekö, että jos hän puhuu, tämä linna, tiluksemme ja henkemme palavat poroksi?

LINDSAY. Ymmärrän että tässä on vaara.

MORTON. Olenko minä käskijä täällä?

LINDSAY. Minä arvelen että olemme molemmat.

MORTON. Mutta minä arvelen että se on mahdollista kahdelle.

LINDSAY. Minä olen vanhin.

MORTON. Paljastakaa miekkanne, Lindsay; sillä minä tahdon olla vanhin!

LINDSAY. Oletteko mieltä vailla?

MORTON (tyynesti). En, mutta minä tahdon olla tätä yhdistystä vailla.

— Paljastakaa, lordi Lindsay.

LINDSAY. Lordi Lindsay ei anna itseänsä peloittaa.

MORTON. Eikä eräs Douglas anna itseänsä syrjään sysätä.

LINDSAY. Kuka teidät syrjään sysää?

MORTON. Kuolema ja kadotus, kaikki sen teette! Enkö minä tätä toimeen pannut, mutta Lethington sai kunnian? Enkö minä ko'onnut kansaa, mutta Ruthwen otti käskijävallan? Nyt on minun vuoroni; minä tahdon tehdä mitä ei kukaan teistä uskalla: tehdä lopun tästä sekamelskasta yhdellä iskulla, yhdellä niskalla! Paljastakaa, te olette tielläni!

LINDSAY. Hän on hullu!

(He vetävät).

NELJÄSTOISTA KOHTAUS.

Entiset. ASEILLA VARUSTETTUJA MIEHIÄ tulee.

MIES (vilkaasti). Täällä on vaaraa, täällä on vaaraa! Porvarit pyytävät saada nähdä kuningatarta, he ryntäävät linnaa vastaan!

MORTON (tyynesti). Murtakaa kuningattaren ovi, asettakaa vartijoita ikkunain luo. Jos kuningatar lähestyy, niin ampukaa hänet.

LINDSAY. Mutta Patrik Lindsay ampuu sen, joka sitä uskaltaa tehdä!

MORTON. Tässä se, joka uskaltaa! — Seuratkaa minua, sotamiehet!

(Ulos, muutamat seuraavat).

LINDSAY. Minä otan teidät ja taivaan todistajaksi siitä ett'en ikinä ole tuota ihmistä tuntenut! Hänessä asuu kauheita voimia! Eteenpäin, hävitä pois semmoinen, ennenkuin hän saa haistaa verta!

(Ulos, muutamat seuraavat).

(Hetken äänettömyys vallitsee niiden joukossa, jotka ovat jääneet. He kuuntelevat; alhaalta huudetaan: "Eläköön Murray'n jarli!", lähempänä huudetaan kohta: "eläköön maan hallitsija!" Huuto siirtyy näyttämölle, ja Murray'n jarli, kahden aatelismiehen seurassa, tulee näkyviin).

VIIDESTOISTA KOHTAUS.

MURRAY'N JARLI. KANSAA. AATELISMIEHIÄ. Sitten KUNINGATAR.

MURRAY. Missä on kuningatar? Kansa pyytää saada nähdä kuningattarensa.

— Ette vastaa, — onko hän vaarassa?

KUNINGATAR (epäjärjestyksessä ja yöpuvussa). Avuksi, avuksi, Skotlannin miehet, paljastettuja miekkoja ojennetaan minun rintaani vastaan! (hän näkee paljastetun miekan ja huutaa peloissaan).

Pois, pois! Minä en kestä tätä näkyä! (hän itkee). Skotlannin miehet, suojelkaa kuningatartanne! (polvillaan.) tai armahtakaa minua ja tappakaa minut, vaan niin ett'en itse sitä nä'e! Tuolla, — taaskin tuolla! (hän kavahtaa pystyyn ja katselee hajamielisenä ympärilleen). Oi, miksi tulin tähän maahan? Minä en ymmärrä teitä, minä pelkään teitä; antakaa minun lähteä kotiini jälleen! — — Oi, kun minä näin Skotlannin rannikkoa kylmässä ja sumussa märältä laivankannelta, missä viluisena seisoin, silloin tunsin jotain tulentapaista, joka poltti sydäntäni, ja nyt, nyt minä tunnen samaa taasen! Oi, antakaa minun lähteä jälleen kotia Franskaan! Hu, kuinka kamalata täällä on! Minä ratsastin teidän pimeään, synkkään kaupunkiin, te tulitte minua vastaan pitkissä rivissä, kantaen raamatun kuvia päanne päällä, kuvia murhasta, tulesta ja rovioista; te hieroitte äänettömiä soittimia, te lauloitte kolkkoja veisuja — oi, antakaa minun mennä jälleen kotia Franskaan! Franskassa on päivää ja valoa, siellä on hellyyttä vaimoja kohtaan, siellä tyynesti noudatetaan ja kunnioitetaan lakia, siellä on hyvyttä hyljättyjä kohtaan, siellä on sukuni ja lapsuuteni päivät; oi, antakaa minun mennä jälleen kotia Franskaan! (polvillaan). (Kun Morton ja hänen seuransa tulevat, nousee hän säikähtyneenä ja pakenee). Tuossa he ovat! Nyt tahtovat minua murhata!

MURRAY. Pankaa tuppeen miekkanne, Morton'in jarli! (tämä tekee sen kohta, mutta muutamat miehet hänen takanansa eivät sitä tee.) Morton'in jarli, lähettäkää vankeuteen ne miehet teidän takanne, jotka eivät ole miekkojansa tuppeen panneet! (Morton tekee sen, he saarretaan ja viedään ulos. — Lindsaylle, joka myös on tullut). Lordi Lindsay, linnan vartioiminen jää teidän toimeksenne! Ei kukaan aseellinen uskaltako kuoleman uhalla astua kuningattaren huoneisiin! — Käännös, mars!

(Näyttämö tyhjä).

KUDESTOISTA KOHTAUS.

KUNINGATAR. MURRAY.

KUNINGATAR (joka kummastuen huomasi Murray'n ja nyt on häntä kuunnellut). James! (hänen sylissänsä). Oi, jos sinä olisit ollut täällä, ei tämä kaikki olisi tapahtunut!

MURRAY. Jos minä olisin ollut täällä, ei Henrik Darnley olisi teidän puolisonne, eikä Skotlannin lordit teidän vihollisenne!

KUNINGATAR. Oi, James, että olisin noudattanut neuvojasi!

MURRAY. Siihen on vielä aikaa!

KUNINGATAR. Ei, nyt minun täytyy lähteä! — Täällä en tahdo kauemmin olla ja minä olen kipeä ... oi, niin kipeä!

MURRAY. Teidän armonne tarvitsee lepoa... Minä otan hallituksen huolekseni.

KUNINGATAR. Sinun pitää kostaa puolestani, James!

MURRAY. Älkää miettikö kostoa, vaan että kolmen kuukauden perästä olette äiti; suokaa itsellenne rauhaa!

KUNINGATAR. Niin, rauhaa sinä sanot ... näin sorrettuna kuin olen, en saa mitään rauhaa!

MURRAY. Lähtekää sukulaisten ja ystävien luo, heittäkää pois kaikki synkät ajatukset ... minä pidän huolta siitä, että saatte hyvitystä!

KUNINGATAR. Oi, tätä häpeän taakkaa; tätä kyynelten paljoutta sydämessäni, jota en voi itkeä pois, kaikkea tätä en voi päältäni heittää! — — Ei, ensin pitää jotain tapahtua!

RATSUMIES ovesa (kuningatar havaitsee hänen).

RATSUMIES (pitää kirjettä kädessään, tervehtii polvea notkistamalla kuningatarta, hän ottaa kirjeen; mies menee).

KUNINGATAR (lukee). "Kolmen päivän perästä kolme tuhatta miestä — Bothwell" ... (hän ei sitä käsitä, lukee uudestaan). "Kolmen päivän perästä kolme tuhatta miestä — Bothwell!"... "Kolmen päivän perästä kolme tuhatta miestä! Bothwell..."

SEITSEMÄSTOISTA KOHTAUS.

Entiset. DARNLEY.

KUNINGATAR (kääntyy, havaitsee Darnley'n ovelta, rientää häntä vastaan ja tuo hänet esille). Tahdotko minua vapauttaa?

DARNLEY (kauhistuneena, irtauntuu). Teitä vapauttaa!

KUNINGATAR (nostaa ylös kirjeen). Bothwell'illa on kolmen päivän perästä kolme tuhatta miestä, — pako ja häpeä odottaa kaikkia kapinoitsijoita! — Millä puolella tahdot olla?

DARNLEY. Onko Bothwell päässyt pakoon!

MURRAY (erikseen). Jesus, onko hän päässyt pakoon!

KUNINGATAR (Darnley'lle). Nyt voitte pitää minua kiinni ja viedä minut pakoon mukanne; mutta sen kautta ei kukaan voita muuta, kuin koko Skotlannin vihaa ja koko maailman kirousta! Ja sinä Henrik: sinä et saa enemmän rakkautta kuin rautakanki ikkunani ulkopuolella!

DARNLEY (kauhistuneena). Kuka on päästänyt Bothwell'in pakoon?

KUNINGATAR. Niin, nyt katumus tulee, Henrik! Mutta jos sallit vartijain lähteä pois, jos tahdot salaa, nopeasti viedä minut Bothwell'in leiriin, niin luulen minä että me vielä tänä yönä paetessa voimme nähdä anteeksi antamisen aamuruskoa!

DARNLEY. Oi, Maria!

KUNINGATAR. Niin totta kuin taivas sinun ylläsi nyt on täynnä koston kirkkaita salamoita, saat kuulla jyrinän jonakin yönä, jolloin sinä syöstään alas omantunnon vaivojen helvettiin, — taikka sinä nostat minut syliisi ja ratsastat hiljaa täältä pois, — tuonne Dunbar'in vankkaan linnaan. — — Valitse nyt nopeasti, Henrik!

DARNLEY. Oi, Maria!... Niille miehille, jotka ovat liittolaiseni, olen vannonut ett'en heitä uhraa!

KUNINGATAR. Etkö saisi petturia pettää? — Mutta minua, jota rakastat, minua voisit pettää! — Kuule minua nyt: Teidän asianne on hukassa; tahdotko ennemmin tulla tuomituksi majesteettirikoksesta heidän kanssansa, no hyvä, se on minulle suurin tie leskeyteen!

DARNLEY. Oi, Maria, sinun tähtesi jätin minä isänmaani, sinun tähtesi uskontoni, sinun tähtesi olen tullut murhaajaksi; pitääkö tämän mielettömän rakkauden nyt tehdä minut petturiksi myöskin? Ei, en tahdo sitä!

KUNINGATAR. Minä tunnen että täällä on useampia, jotka sieluansa vahingoittavat tänä yönä, — mutta nouskaamme siitä! — Henrik, pakene minun kanssani, ja mitä sinä voit sen kautta voittaa, sen tietää ainoastaan tuleva kevät vanhojen puiden suojassa Dunbar'in linnassa! (Darnley virkistyy). — — — Mutta luvata en voi mitään, — en mitään; — — en tahdo sinua pettää —: tässä asuu tuska, joka ensin on sinun poistettava!

DARNLEY. Murray, — onko asiamme hukassa?

MURRAY. Jos kaikki oli ai'ottu äkilliseksi ryynnäköksi, niin se todellakin on hukassa.

KUNINGATAR (Murray'lle). Sinä —, James, sinä tulit kotia ottamaan haltuusi hallituksen Darnley'n nimessä; — mutta nyt hän ei enää anna tätä nimeä...

(Aikaa vastaukseen jätetään Darnley'lle, mutta kun hän on vaiti sanoo)

MURRAY. Minä huomaan sen!

KUNINGATAR. Mutta tahdotko hallita minun nimessäni?

MURRAY (oltuansa hetken vaiti). Sinunko nimessä? — muutamilla ehdoilla. — Tahdon!

KUNINGATAR. Anna Bothwell'ille ja minulle liittolaiset, ja minä annan sinulle maan hallittavaksi.

(Äänettömyys).

MURRAY. Uskonnon asiat?

KUNINGATAR. Jäävät siksensä niin kauan. — Voithan sinä erota kun minä jälleen niihin rupean.

MURRAY. Minä tahtoisin mielellään olla maani hyödyksi. — Minä mietin esitystänne!

KUNINGATAR (äikisti). Vaan sinä et varoita liittolaisia?

MURRAY. Teidän oma pakonne heitä kyllä varoittaa.

KUNINGATAR. Mutta sinä et auta heitä?

MURRAY. Heidän asiansa on hukassa.

KUNINGATAR. Sinä jätät ne oman onnensa nojaan.

MURRAY. Samoin kuin he minut, tänään vuosi sitten.

KUNINGATAR. He ovat tuomitut! — Nyt Henrik Darnley — —!

DARNLEY. Minäkin olen tuomittu!

KUNINGATAR. Henrik, minä uskon, että mitä minua vastaan olet rikkonut, sen olet rikkonut lemmestä; mutta samassa lemmessä olkoon nyt myöskin lääkityksen voima. Henrik, Dunbar'in linnassa, itseksemme, meillä on paljon sanomista toisillemme. — Kolme kuukautta minun nyt täytyy levätä. Henrik, etkö halua saada olla yksinäsi minun kanssa kolme kuukautta?

DARNLEY. Josko minä haluan — —?

KUNINGATAR. Me emme koskaan ole olleet yksinäimme.

DARNLEY. Emme sitten kun naimiseen menimme.

KUNINGATAR. Se oli aviomme onnettomuus.

DARNLEY. Niin se oli.

KUNINGATAR. Jos ero on niin paljon hämmennystä aikaan-saanut, niin kiiruhtakaamme yhtymään.

DARNLEY. Ah, se on turhaa!

KUNINGATAR. Ei, — vie minut pois täältä Dunbar'in vankkaan linnaan!

DARNLEY. Jotka seuraavat meitä, ne ryöstävät sinut pian minulta pois.

KUNINGATAR. Ei kukaan meitä seuraa.

DARNLEY. Eikö kukaan paitsi minua?

KUNINGATAR. Ei kukaan!

DARNLEY. Onko se täyttä totta?

KUNINGATAR. Minä olen sen sanonut.

DARNLEY. Sinun sanasi sytyttävät tulisoittoja tuhansittain molemmin puolin tietä, joka Dunbar'iin vie!

KUNINGATAR. Mutta sinun täytyy myös olla minulle turvana ja suojana, Henrik!

DARNLEY. Niinkuin satujen ruhtinatar loihu-linnassa! — Ei kukaan paitsi minua, — ja kolme kuukautta, — lupaa se mulle!

KUNINGATAR. Kolme kuukautta — ja nyt tulee kevät!

DARNLEY. Maria, voimmeko olla yhdessä kolme kuukautta? —

KUNINGATAR. Niin voimme olla yhdessä kautta koko elämän! — Mutta silloin sinusta täytyy tulla toinen mies.

DARNLEY. Ennenkuin toivosi lausutkaan, ennenkuin katseesi sanoiksi muuttuu, ennenkuin ajatus katseessa ilmestyy, on se tapahtuva! Ihaninta mitä ajatella voin on alttiiksi-antava elämä! Vaan ethän ole sitä tähän asti sallinut. Niin, viimein luulin että tahdoit aivan päinvastoin, — sentähden tuli tämä yö...

KUNINGATAR (katkaisee hänen puheensa). ... josta tahdomme paeta niin nopeasti, ett'ei puheemmeakaan saa viipyä siinä! Darnley! Murray! (hän käy heidän väliinsä ja tarttuu heidän käsiinsä). Me saamme kaikki kolme unohtaa ja anteeksi antaa! Me olemme kaikki kolme oppineet ja kärsineet — — Nyt, James, veljeni, sinä lupaat olla rauhallinen ja ääneti.

MURRAY. Rauhallinen ja ääneti!...

KUNINGATAR. Ja sinä minun — sinä, Henrik, lähetät vartijat pois, sinä ratsastat minun kanssani — yksin Dunbar'in vahvaan linnaan? —

DARNLEY. Mitä vaan tahdot.

KUNINGATAR. Henrik, liittolaiset pois ja kaksi satuloittua hevosta! — —

DARNLEY. Minä riennän!... Mutta ... jos minä hyvänä enteenä, lahjana edeltäpäin...

KUNINGATAR. Mitä tarkoitat?

DARNLEY. Saanenko silmäyksen ja suudelman?...

KUNINGATAR. Ei suudelmaa ... minä muistan viimeisen...

DARNLEY. Mutta silmäyksen, oi, minä sain sen... Se loistaa ylläni kuin aamutähti! Hyvää huomenta, äsken voitettu morsiameni! —

(Juoksee, Murray seuraa).

KUNINGATAR. Minä olen niin väsynyt, niin runneltu... Mutta yhtä kaikki: nyt minä olen taas Skotlannin kuningatar, Jumalan armo on valtio-istuimeni ja laki miekkani! — —

Esirippu lankee.

KOLMAS NÄYTÖS.

Knox'in talo.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

KNOX. WILLIAM TAYLOR.

(John Knox lukee suuresta kirjasta. Kolkutetaan).

KNOX. Tule!

(William Taylor tulee sisään).

TAYLOR. Vanha opettajani ja hyväntekijäni! Onko teillä hetken aikaa kuunnella minua?

KNOX. Mielelläni.

TAYLOR. Minä olen tullut kuninkaan, onnetoman Henrik Darnley'n hovipojaksi. — Etsin hänelle apua.

KNOX. Minunko luona?

TAYLOR. Hurskaan miehen luona. Joka Skotlannissa on sielustaan sairas, hän haluaa päästä John Knox'in luo.

KNOX. Henrik Darnleyko haluaa tänne tulla?

TAYLOR. Niin; — huonosti kävi Dunbar'in linnassa! — Hän on pilkattu ja hylätty kaikilta ihmisiltä, itseltänsäkin.

KNOX. Yksinäistä heikkoa huokausta sairaasta sielusta ei ole kuunteleminen.

TAYLOR. Ei, tämä on enemmän. Häntä kohtelevat kovasti sekä kuningatar että muut, Darnleyn herkkätuntoinen luonne on epätoivoon menehtymäisillään. Nyt pitäisi rientää hänen avuksensa, nyt on kylvön aika.

KNOX. Hän on kykenemätöin ankaraan katumukseen, oikeaan parannukseen. Hän on korsi.

TAYLOR. Hänen lempensä kuningattareen on kuitenkin ollut täydellinen. Siitä voisi ehkä korkeampi rakkaus syntyä.

KNOX. Niin, kun vaan ei kuningatar enää siihen sekaantuisi.

TAYLOR. Ei ole pelkäämistä. Kuningatar häntä kammoo.

KNOX. Mitä nyt taas on tapahtunut?

TAYLOR. Kuningatar on häneltä vaatinut että hän julkisesti sanoo itsensä vapaaksi kaikesta yhteydestä liittolaisten kanssa; sillä muuten kuningatar ei voi näitä rangaista; — sen hän heikkoudessaan on tehnyt. Mutta liittolaiset kostivat ja näyttivät toteen että Darnley on allekirjoittanut kuningattaren vallasta-luovuttamisen. — Tätä kuningatar ei voi unohtaa.

KNOX. Niin, näetkös mikä kurja ihminen hän on.

TAYLOR. Jos kuningatar vaatisi häntä kiroomaan omaa äitiänsä, niin hän sen tekisi!

KNOX. Hänessä on siis innostumisen kykyä.

TAYLOR. Suuressa määrässä! Mutta hän ei voi sitä hallita, — hän sittenkin vielä vaivaisi kuningatarta luulevaisuudellansa.

KNOX. Onhan Rizzio nyt kuollut?

TAYLOR. Niin, mutta hän oli luulevainen kuolleenkin Rizzion suhteen. Hän ei sallinut kuningattaren kunnioittaa Rizzion muistoa. Siitä tuli pahin kaikesta: kun kuningatar sai poikansa, oli hän liikutettu kuin kaikki nuoret äidit ja tahtoi nähdä isää; mutta koska kuningas sillä hetkellä oli koston-himon omana, ei hän ollut tietävinänsä että se oli hänen poikansa! — Tätä ei kuningatar koskaan voi anteeksi antaa!

KNOX. Hän on samalla pahankurinen lapsi ja äärettömän heikko.

TAYLOR. Mutta tämä lapsellisuus oli kerran niin täynnä innostunutta rakkautta, — se se olisi, joka kuningatarta viehättikin. Jos tämän luonne silloin olisi ollut niin vakava, että se olisi tukenut kuninkaan heikkoutta, niin Darnley nyt olisi mies. Molemmat ovat syylliset.

KNOX. Hän heiluu kuningattaren oikkujen mukaan niinkuin ne lastut, joita lapset heittävät lammikkoon ja joille sitten itse luovat tuulta. Kuules, William, minä en tahdo puuttua tähän. — Minulla on totisempaa työtä.

(Lukee).

TAYLOR. Suokaa mulle anteeksi, herrani, minä olen itse neuvonut häntä tähän, nyt hän ikävöi teitä.

KNOX. Sinulle on annettu anteeksi hyvän tarkoituksesi tähden; mutta sinun olisi pitänyt ymmärtää, ett'ei minulla ole aikaa semmoisia epävakaisia toiveita varten.

(Lukee, vaiti-olo).

TAYLOR. Minä olin itse yhtä kurja kun ensi kerran tulin teidän luo.

KNOX. Minä voin uudestaan istuttaa tuoreen puun, vaan en kuivaa.

TAYLOR. Niin kauan kuin yksi vihanta oksa löytyy, voi toivoa kevättä.

KNOX. Minun täytyy ensin nähdä tuo oksa. Mene nyt, William! Elämäni tunnit eivät ole niin lukuisat enää; minun täytyy käyttää niitä, jotka jälellä ovat.

TAYLOR (itseksseen). Ja hän odottaa ulkopuolella! — Jos hän tältäkin ovelta syöstään pois, niin on kuoleman ovi hänelle lähin.

KNOX. Tahdoitko minulta muuta?

TAYLOR. En, herrani!

KNOX. Sinä olet tullut turmelluksen taloon, William, sinun pitäisi — olla etsimättä kiusausta.

TAYLOR. Olen ainoastaan etsinyt yhtä, jonka kaikki ovat hylänneet.

KNOX. No, se on sinulle kunniaksi. — Jätä minut rauhaan.

(Lukee).

TAYLOR. Jääkää hyvin, herrani! (hiljaa). Luulenpa kuitenkin että uskallan!

KNOX. Hyvästi William! (Taylor menee, Knox lukee, pysähtyy). Mikä viisaus! Runoilijan sanat ovat kuin rahoja jalosta metallista; niillä on aina arvoa, mutta rahan-merkit kuluvat, ja pian niitä ei enää käytetä. Herran Sana on kuin timantti; se ei kulu konsanaan, vaan säteilee samalla loistolla Herran viimeiseen päivään asti.

(Kolkutetaan).

Tulkaa!

TOINEN KOHTAUS.

KNOX. DARNLEY (vaippaan peitettynä).

DARNLEY. Oletteko yksinänne?

KNOX. Olen!

DARNLEY. Tahdotteko puhua erään onnettoman kanssa?

KNOX. Aina.

DARNLEY (heittää päältänsä vaipan). Tunnetteko minua?

KNOX (nousee). Kuningas!

DARNLEY. Ei, ei nyt enää! Ainoastaan kurja Henrik Darnley.

KNOX (kylmästi). Mitä tahdotte te täältä?

DARNLEY. Pyytää neuvoa, lohdutusta, apua! — Niin, en tiedä mitä tahdon; mutta minä en tiedä mihinkään muualle mennä.

KNOX. Te olette hylänneet kirkkomme ja valinneet katolilaisen; — etsikää nyt lohdutusta siltä.

DARNLEY. Sillä ei ole mitään; nyt minä palajan.

KNOX. Mutta meidän kirkkomme on ankarampi kuin se.

DARNLEY. En kirkkoa minä kaipaa, vaan hurskasta miestä; sillä minä olen onnetoin!

KNOX (paneepois kirjan, käy hänen luo ja katsoo hänen silmiinsä). Mitä te tahdotte?

DARNLEY. Apua itseäni vastaan; minä itsemurhaa mietin yöt ja päivät.

KNOX. Päästäksenne lyhyestä ajallisesta tuskasta, tahdotte pyrkiä ijankaikkiseen?

DARNLEY. Ei suinkaan Jumala tahdo sitä rangaista vieläkin, joka on niin paljon kärsinyt maan päällä.

KNOX. Hän ei rankaise ihmistä, vaan syntiä; kun sen viette sinne mukanne, täytyy hänen sitä rangaista sielläkin. —

DARNLEY. Mihinkä mun siis on mentävä? Koko maailma, koko elämä on vaan täynnä moitetta, pilkkaa ja tuskaa.

KNOX. Istukaa, tahdon puhua kanssanne.

DARNLEY. Vaan älkää olko kova!

KNOX (on ottanut tuolin ja muuttanut sen Darnleyn viereen). Te olette luopuneet teidän kuningattaresta, Elisabethista, ja isänmaastanne, tullaksenne tämän naisen luo.

DARNLEY. Olen.

KNOX. Te olette hylänneet lapsuutenne uskonnon Marian tähden.

DARNLEY. Olen.

KNOX. Ja sitten olette sitä pilkanneet.

DARNLEY. Olen.

KNOX. Mutta kohta kun luulitte Marian uskottomaksi, pilkkasitte häntäkin ja rupesitte irstaiseksi ja ylpeäksi.

DARNLEY. Rupesin.

KNOX. Te teitte majesteetti-rikoksen kuningatarta vastaan ja möitte hänet liittolaisille.

DARNLEY. Möin.

KNOX. Sitten möitte taas liittolaiset hänelle.

DARNLEY. Möin.

KNOX. Mutta nämä kostivat ja näyttivät kuningattarelle että kuitenkin olitte allekirjoittaneet hänen vallastaluovuttamisensa.

DARNLEY. Niin on.

KNOX. Liittolaiset olivat jo aikoja teitä ylenkatsooneet, nyt hänkin teitä ylenkatsoi, — ja samalla kansakin! Silloin mietitte pakoa, mutta Englantiin ette pääse, sillä siellä ovat teidän vihollisenne; ette myöskään Franskaan, sillä siellä ovat hänen ystävänsä; ette mihinkään katolilaiseen maahan, sillä niissä hän on rakastettu; ette mihinkään protestanttiseen maahan, sillä niissä te olette kammottu.

DARNLEY. Herra Jesus, niin on! Jok'ainoa maa maailmassa, jok'ainoa ihmissydän on minulta suljettu, — oi, armahtakaa toki minua!

KNOX. Jolle maailma on synkkä ja suljettu, hän näkee paraiten taivaan valoa. Totisesti, poikani, minä tahdon sinua auttaa!

DARNLEY. Mutta minä ajattelen vieläkin ainoastaan häntä!

KNOX. Joka yhden ainoan tähden on vajonnut niin syvälle, häntä voi myöskin yhden ainoan tähden ylösnostaa!

DARNLEY. Mutta kuinka, kuinka?

KNOX. Joka yhden ainoan tähden on kadottanut kaikki, voi helpommin, kuin kukaan muu, löytää sen ainoan, joka voi korvata kaikki.

DARNLEY (polvillensa). Kuinka?

KNOX. Poikani, mielesi on jo kasvatettu ajattelemaan ainoastaan yhtä, — (nousee) muutetaan nyt vaan esine, niin sinä olet pelastettu ja vapautettu.

DARNLEY (lankee hänen kaulaansa). Oi, opeta se minulle Jesuksen tähden!

KNOX (irroittaa itsensä hänestä, nostaen hiukset hänen kasvoiltansa). Niin, hänen tähtensä! Se päivä on vielä tuleva, jolloin tunnet mielesi tyyneksi ja levolliseksi.

DARNLEY. Tässäkö maailmassa?

KNOX. Tässä maailmassa! Välistä ihminen käy niin kurjaksi, kuin sinä nyt olet, jotta hän itse ja muutkin oikein tuntisi, että ijankaikkisuus ja vapahtaja on olemassa; — sillä muuten emme edemmäksi pääsisi!

DARNLEY. Sinä olet mahtavin mies, mitä eläissäni olen tavannut; ja minä olen heikoin.

KNOX. Väkevimmän ja heikoimman pitää yhdistyä, arvelet sinä; tehkäämme niin! Nuo kaksi ovat paitsi sitä sängen läheisiä naapurua, — vaan sen saat myöhemmin oppia.

DARNLEY. Nyt en tahdo ikinä sua jättää!

KNOX. Sinun täytyy kuitenkin, poikani!

DARNLEY. Ei, ainoastaan sinä voit opettaa minua unohtamaan häntä, ja jos sen teet, kuinka hartaasti olen sinua rakastava koko elämäni kautta; sillä minä voin rakastaa, ole varma siitä!

KNOX. Ei minua, ei minua! Minä menen pian pois, mutta Hän on aina oleva luonasi!

DARNLEY. Oi, minä ymmärrän sinua!

KNOX. Ja Hän on lähettävä sinulle apua, josta et tiedä!

DARNLEY. Mutta sinun täytyy olla luonani; sinun sanojasi imen sanasta sanaan, niinkuin tukehtumaisillaan oleva ilmaa imee; sinun täytyy vastakin minua auttaa!

KNOX. Poikani, sinun mielesi taipuu helposti uskoon; minä sanon sinulle, sinä olet terveeksi tuleva!

DARNLEY. Oi, Knox! Saanko aina tulla luoksesi kuin poika isänsä luo?

KNOX. Ole huoleti, — tästä hetkestä olet poikani!

DARNLEY (lankee hänen kaulaansa). Oi, minä kaipaen sanomattomasti rakkautta!

KNOX. Sinun täytyy oppia antamaan rakkautesi korkeammalle, kuin minulle. Mutta nyt, poikani, täytyy minun jättää sinut; minun tulee olla läsnä kun kuningatar tekee tuloansa, — eikö sinunkin?

DARNLEY. Miksi mainitsit häntä? Äsken tunsin rauhaa semmoista, jota en moneen kuukauteen ollut tuntenut.

KNOX. Erehdyt suuresti, poikani, jos luulet voittavasi sitä ilman taistelua. Sekä pilkkaa että rangaistusta täytyy sinun kestää, sitä ennen ei mikään lääkäri voi sinua auttaa! Etkö ai'o mennä linnaan?

DARNLEY. Menen!

KNOX. Niin laita itses valmiiksi!

DARNLEY. Oi, sinne menen vaan uutta häväistystä kärsimään — sen tiedän.

KNOX. Kärsi ne! Et voi ostaa rohkeutta eikä anteeksiantamusta halvemmalla hinnalla!

DARNLEY. Oi, Knox, sinä et tiedä mitä se on; sinä, joka aina olet voimallinen...

KNOX. Sanoakseni kerrassaan kaikki: jos et voi kärsiä häväistystä, jota itse olet aikaan saanut, niin et myöskään voi tulla armosta osalliseksi — enkä minä voi sua auttaa!

DARNLEY. Oi, mutta jos rohkeutta puuttuu ratkaisevalla hetkellä...

KNOX. Niin rukoillaan!

DARNLEY. Tahdotteko silloin minua auttaa?

KNOX. Kaikin voimin! Tule nyt...

DARNLEY (ottaa vaipan). Minun täytyy kääriä tämä ympärilleni.

KNOX. Minkätähden? — Kesäpäivänä!

DARNLEY. Oi, ei kukaan saa nähdä että tulen täältä.

KNOX. Ennen nähtiin sinun viinihuoneista tulevan; häpeetkö enemmän...?

DARNLEY. Sinä saatat minua häpeemään. Minä menen ilman vaippaa!

(Heittää sen päältänsä).

KNOX. Oikein, poikaseni!

DARNLEY. Mennään siis!

KNOX. Mennään.

(Menee).

DARNLEY (seisahtuu). Mutta kansa ... oi, Knox, et tiedä, mutta kun näkevät minua, niin kuiskaavat ja nauravat...

KNOX. Sitä eivät tee kun kävelet minun kanssani.

DARNLEY. Minä seuraan.

(He menevät).

Muutos.

KOLMAS KOHTAUS.

(Soitantoa, hurraahuutoja, jotka lähenevät, saattojoukko porvareita ja hoviväkeä, sitten Kuningatar kunnia-taivaan alla, lähinnä häntä Murray'n jarli. Kunnia-taivas asetetaan hänen istuimensa yli; suuri ja loistava seurue. Porvarit laulavat:)

Voimaa anna, aseet mulle,
Apua suo vaivatulle!
Herra, jos on asia sun,
Salli voittaa sorretun!
Lyö viholliset!
Lyö viholliset!
Oi, iske tulta jyrinällä heihin,
Ja syökse heidät synnin syventeihin,
Hävitä pois
Kasvaa mi vois!
Kyyhkyissiivin sitten toivomusta
Uskovalle tuo ja lohdutusta,
Jok' enteet kevähästä suopi,
Min rangaistuksen tulva luopi!

ERÄS PORVARI (notkistaen polvea). Tämä presbyterilainen seurakunta Edinburghin porvareita esiintuo teille kunnioituksensa! Pyytäen suojelusta taistelevalle kirkollemme, toivotamme teille onnea kun olette voittaneet petturit ja viholliset, sekä rukoilemme Jumalalta siunausta sille lapselle, joka hiljakkoin on syntynyt kahden valtakunnan yhdistäjäksi, joidenka oikea perillinen hän yksin on. (Nousee). Jumala siunatkoon Mariaa, Skotlannin kuningatar!ta!

(Tätä kerrotaan kunniatoitotusten ja soitannon soidessa; kuningatar vastaa).

KUNINGATAR. Porvariemme kanssa kiitämme me korkeaa sallimusta siitä, että palajamme voittajana. Jotka majesteetti-rikoksen tekivät, heitä on joko la'in miekka kohdannut taikka he ovat vankeudessa, tai maanpakolaisuudessa. Jumala on vielä kerran tahtonut meidän vihollisille osoittaa että meidän valtamme on Hänen säätämänsä ja että Hän itse sitä suojelee. Sentähden on Hän myös vaaran aikana armollisesti lahjoittanut vallallemme perillisen, — jonka nuoruuden minä uskon teidän turviinne, Skotlannin miehet! — Vielä tulee meidän kiittää niitä miehiä, jotka ovat apunamme olleet näinä aikoina, — kaikkein ensimmäiseksi Bothwell'in jarlia, Skotlannin suuri-amiraalia, lordiluutnanttiamme rajalla. Jumala on suonut tämän miehen pelastaa kunniamme ja valtakuntamme toisen kerran! Hän on kukistanut kapinoitsijat ja tuo la'it Skotlantiin jälleen. Meitä surettaa ett'ei hän itse ole läsnä vastaanottamassa kiitostamme. Olemme myöskin velvolliset kiittämään veljeämme, Murray'n jarlia. Vaaran hetkellä otti hän asiamme huoleksensa, ja maan on kiittäminen häntä siitä sisällisestä rauhasta, jota se tätä nykyä nauttii. Monta uskollista tulee minun kiittää, teitäkin Edingburgh'in porvareita! Me tunnemme nyt toisiamme! Vaikka olemme vaimo, ei rangaistuksetta majesteettiamme vastaan rikota, ja teidän uskollisuutenne on kunniani vahvin kilpi!

KAIKKI. Eläköön kuningatar!

PORVARI (notkistaen polvea). Edingburgh on tahtonut viettää tätä päivää suurella juhlalla. Alamainen toivomme on että teidän armonne sitä läsnä-olollansa kunnioittaa, vaikkapa hetkeksi vaan.

KUNINGATAR (iloisena). Kiitän Edinburgh'in porvareita. Tunnin kuluttua odotan teitä täällä, seuratakseni teitä. Minä kiitän!

(Siirtyvät pois).

Me tahdomme puhua John Knox'in kanssa!

DARNLEY (astuu esille, notkistaa polvea). Notkistan polveani, rukoillen tulevaisuutenne puolesta ja sanoen teitä tervetulleeksi näille iloisille palajaisille!

KUNINGATAR. Me kiitämme teidän armoanne, jota turhaan odotimme tuloa tehdessämme. — Nyt toivomme että saatatte meitä porvariensa juhlalle, — tällä hetkellä otamme puhuttelijoita vastaan.

(Hän kumartaa ja menee).

NELJÄS KOHTAUS.

KNOX. KUNINGATAR.

KNOX (kuningattarelle, joka istuu ajatuksissaan, katsellen Darnleyn jälkeen). Miksi olen minä käsketty tänne?

KUNINGATAR (selvittää ajatuksiansa). Kuulkaa minua, tämän juhlapuvun alla sydämmeni sykkii surusta ja epäilyksestä. Surua minulla on talossani, surua, jok'ei ikinä voi iloksi muuttua, (vaikenee hetkeksi) ja epäilystä minulla on hallituksessani, epäilystä tärkeimmässä kohdassa, nimittäin mihinkä minun on kääntyminen. — En tahdo salata teiltä tällä minulle niin tärkeällä hetkellä, että Rizzio monesta syystä joutui varomattomuuteni uhriksi. Hänen kanssansa hajosi koko valtiotuumani; sillä hän yksin siinä sovitti yhteen kuteet ja loimet. — Mutta, ennenkuin uudistan sopimukset katolilaisten valtain kanssa, tahdon vielä kerran koettaa sopia teidän kansanne. Älkää sysätkö minua takaisin; olkaa nyt ainoastaan tällä kertaa hyvä ja lempeä minua kohtaan ja sanokaa minulle: Eikö todellakaan sopimus ole mahdollinen?

KNOX. Siihen olen jo niin monta kertaa vastannut teidän armollenne.

KUNINGATAR. Pelkkäin vaatimusten esiintuominen ei ole sovinnon yrittämistä.

KNOX. Teidän armonne tietää: tehdä jotain puoleksi, kiero kauppaa totuudesta, sitä en voi.

KUNINGATAR. Ei, ei! Mutta sanokaa paljonko vaaditte?

KNOX. Tätä minä vaadin: teidän pitää luopua katolilaisesta uskonnosta, kammoa paavin viettelystä; sillä hän on tuo suuri antikristus!

KUNINGATAR. Oi, älkää puhuko niin! Muistakaa, lasna minua kastettiin katolilaiseen uskoon, nuoruudessani olen vihitty siinä uskossa ja siinä uskossa ovat kuolleet omaiseni haudatut, — koko sydämmeni siinä elää!

KNOX. Ei ihmettä siis, että seisotte avuttomana, sillä Marthan tavalla ette ole parasta osaa valinneet.

KUNINGATAR. Säälikää minua — puhukaamme nyky-ajasta ja tulevaisuudesta; sillä minä olen menehtymäisilläni epätoivoon.

KNOX. Sillä Jumala on tahtonut teitä varoittaa.

KUNINGATAR. Mitä tarkoitatte?

KNOX. Että te, sen jälkeen, mitä nyt olette kokeneet, vielä koetatte tehdä ainoastaan puoleksi mitä teette, että haluatte ainoastaan sopimusta eikä täydellistä tekoa — sen minä sanon Jumalan pilkkaamiseksi.

KUNINGATAR. Minä en ymmärrä teitä!

KNOX. Tahdon siis puhua selvästi. Kun Manasse pilkkasi Jumalaa, vietiin hän pois vankeuteen Assyriaan. Vasta kun nöyrytyi, sai hän palata esi-isiensä valta-istuimelle. Mutta hänen poikansa Arnon ei ollut kuuliainen Herralle ja hänet tappoi hänen omat palvelijansa.

KUNINGATAR. Jesus Maria! Tämä on saarnata kapinaa.

KNOX. Tämä on saarnata raamattua.

KUNINGATAR. Tämä on vasten kaikkea kristillisyyttä, sillä kuningas on Herran voideltu.

KNOX. Manasse oli myös Herran voideltu.

KUNINGATAR. Oi, Knox! te tulette syypääksi kaikkeen onnettomuuteeni!

KNOX. Sillä raamattua en voi muuttaa!

KUNINGATAR. Mutta te voisitte olla ihminen!

(Hän itkee).

KNOX (lempeästi). Oi, suokoon Jumala että sydämme todellinen sortumus olisi syypää näihin kyöneleisiin ja että minä voisin sanoa nais-profeeta Huldan kanssa: "Että sydämme on pehminnyt, koskas kuulit, mitä minä sanoin, ja olet nöyryyttänyt itses Herran edessä ja itkenyt minun edessäni, sentähden kokoon minä sinun isäin tykö, että kootaan rauhassa hautaas, ettei silmäs näkisi kaikkea sitä onnettomuutta, jonka minä saatan tälle sijalle."

KUNINGATAR. Tahdon olla nöyrä, en tahdo väkivallalla levittää uskontoani tähän maahan. En tahdo nähdä toista yötä semmoista kuin se, jona Rizzio tapettiin. Mutta suvaitsevaisuutta minä vaadin; sillä minä harjoitan sitä itse. Minä teen uhrauksen: luettakoon se minulle ansioksi.

KNOX. Kun kuningas Saul tahtoi säilyttää itseänsä varten jonkun osan ja uhrasi lepyttääksensä Herraa, sanoi Samuel: "Kelpaako Herralle paremmin uhri, kuin että sinä kuulisit Herran äänen? — Sillä tottelemattomuus on noituuden synty ja vastahakoisuus on taikaus ja epäjumalan palvelus."

KUNINGATAR. Minäkö olen epäjumalan palvelija?

KNOX. Olette.

KUNINGATAR. Oi, Knox, teette syntiä kun niin minulle sanotte.

KNOX. Jos olisin sitä sanomatta, niin tekisin suuremman synnin. Ylimmäinen Pappi Eli oli hurskas mies; mutta, kun ei hän estänyt poikiansa tekemästä syntiä, sentähden sai hän surmansa.

KUNINGATAR. Kuule minua: Minun uskontoni on yhtä pyhä minulle kuin teidän on teille. Mutta minä tahdon suoda teille uskonnon vapautta, palkattuja pappeja ja kaikki mitä siihen kuuluu, la'in valvonnan alla. Suokaa sitten katolilaisille samaa. Älkää salliko että noita kauhistuksia uudistetaan, jotka häpäisevät koko ihmiskuntaa! Kärsikäämme toisiamme, onhan kristin-usko rakkaus! Te itse, Knox, koettakaa harjoittaa tätä rakkautta, älkää jyriskö saarnastuoleista minua vastaan, joka olen teidän Herran säätämä kuningattarenne, älkää myöskään kiihoittako parlamenttia sen voideltua hallitsijaa vastaan; koettakaa ennemmin herättää kunnioitusta lakia ja esivaltaa kohtaan tässä villityssä maassa.

KNOX. Katolilainen uskonto on turmellut tätä kansaa. Katolilainen kirkko antaa synnin-päästöä kaikesta hurjuudesta, kostonhimosta, turhamaisuudesta ja ahneudesta! Meitä on syösty takaisin pakanuuteen. Nyt Herran enkeli asettuu portin viereen: sisäänpääsö suljetaan, jok'ainoa sivutie, oikotie ja mutkatie suljetaan. Mutta niin kauan kuin yksikään katolilainen kirkonovi on avoinna, niin kauan on kumminkin yksi sivutie, yksi oikotie, yksi mutkatie avoinna. — Tämä on minun ajatukseni, korkea rouva, ja se on järkähtämätön.

KUNINGATAR. Kauhea mies! Te teette oppinne Skotlannin elämän asiaksi, kansan asiaksi!

KNOX. Semmoinen se on. Huomatkaa tämän opin verratoin leviäminen, joka ainoastaan on verrattava siihen nopeuteen, millä Israel erämaassa kävi Herran mannaan käsiksi! Nyt tiedän sen: tämä sukupolvi voi hukkuu, sillä meidän omat ruhtinaamme taistelevat meitä vastaan: tuleva sukupolvi on nostava maan jälleen, sillä pelastus on tuleva heistä!

KUNINGATAR. Ja se, joka ei voi seurata...

KNOX. Se hukkuu!

KUNINGATAR. Oi, minua heikko nainen, joka olen heitetty tähän aikakauteen ja tähän kansaan! Vaikka naitu, olen kuin leski, vaikka kuningatar, puhutellaan minua kuin rikoksellista alamaista; minä en käsitä teidän kovuuttanne.

KNOX. Ette käsitä aikakauttanne ettekä kansaanne. Juuri vastustuksen kautta Herran voima väkevimpänä ilmestyy, — ajattelen, että te sentähden olette tänne tulleet. Sillä teidän vastustuksenne on vaikuttava, että uneliaskin herää, että mietokin innostuu, — sillä tavalla olette te tahtomattannekin siunauksena tälle maalle.

KUNINGATAR. Ei, tämä käy liian pitkälle! Minä, teidän kuningattarenne, käsken luokseni rauhan apostolin, saadakseni häneltä neuvoa ja lohdutusta. Mutta hän syöttää minulle uhkauksia ja pilkkaa uskontoani! Hän sanoo että minä saatan kansani perikatoon ja että tämä ainoastaan Herran armon kautta muutetaan siunaukseksi. Hän vertaa minua raamatun jumalattomiin hallitsijoihin ja antaa kansalleni lupaa nostattaa kapinaa minua vastaan!

Nyt kutsun taivaan todistajaksi siitä, että olen tahtonut sovintoa, vaan että te olette sitä estäneet! Kantakaa edesvastausta siitä, sydämmeni teitä syyttää ja historiani on teitä syyttävä ijankaikkisesti! — Älkää enää tulko silmiäni eteen, paetkaa tätä maata! Te olitte osallisna viime salaliitossa, minä tiedän sen, ja papit, jotka ärsyttävät kansaa esivaltaa vastaan, ovat Jumalalle inhoksi — emmekä ai'o kärsiä teitä rajojemme sisäpuolella!

KNOX. Jos teidän armollanne on syytös minua vastaan, niin alamaisuudessa pyydän tulla syytetyksi maan parlamentissa.

KUNINGATAR. Itse olette opettaneet, että meidän suhteen ei tarvitse huolia siitä, älkää siis itse odottako parempaa kohtelua! Sillä hallintoa pitää täällä olla. Kuningatar tahdon olla — menkää!

KNOX. Minä pyydän hiljaisuudessa...

KUNINGATAR. Ei, ei sanaakaan enää ... mitä en ole kärsinyt ja enkö ole rukoillut sovintoa! Mutta vaikka minä olen se, joka on vääryyttä kärsinyt ja julminta räykkäämistä, niin te olette näin ankara, näin ylpeä, näin kova... Oi, te menettelette häpeällisesti minua kohtaan!

(Hän itkee, Knox seisoo hetken aikaa kummastellen, kumartaa syvästi ja menee).

VIIDES KOHTAUS.

KUNINGATAR, sitten eräs HOVIMIES.

KUNINGATAR. Minä en voi hengittää samassa maassa, missä tämä hirmuinen mies ajattelee, — nyt hänen täytyy mennä täältä pois. Aikeeni, koko elämäni ei voi edistyä hänen tähtensä; on niinkuin ajaisin arolla myrskyä vastaan. Nyt hän on karkoitettava! Ja hänen kanssansa hänen oppinsa; sillä se on hänen kaltainen, se on suvaitsemattomuutta, kiihoitusta, kapinaa, omavaltaista raamatunselitystä, joka kumoo yhteiskunnan lait ja järjestyksen. Käännyn kammolla siitä pois! — Mutta kenenkä kanssa olen sitten menevä eteenpäin ... ja mihinkä?

HOVIMIES. Bothwell'in jarli on tullut!

KUNINGATAR (hämmästy, melkein hämmentyy). Bothwellko täällä! Luulin hänen olevan rajalla?

HOVIMIES. Rajasota on päättynyt ja hän on voittaja!

(Menee, ovi avataan).

KUODES KOHTAUS.

KUNINGATAR. BOTHWELL (upseeriensa seurassa).

KUNINGATAR. Tervetullut!

BOTHWELL. Olemme kiirehtineet ottaaksemme osaa yhteiseen tuloretkeen; mutta olemme kuitenkin myöhästyneet.

KUNINGATAR. Vastaan-ottamasta kiitostamme ja palkintoamme ette ole myöhästyneet.

BOTHWELL. Rohkenen molempien saamiseen esittää ne herrat upseerit, jotka minua seuraavat.

KUNINGATAR. Lordiluutnantin esitys on ylen-kyllä! Hyvät herrat, minä olen teitä muistava.

(He tervehtivät ja menevät).

KUNINGATAR. Oi, Bothwell, te olette Skotlannin miekka ja kuningattarenne kunnia!

BOTHWELL. Minä olen palvelijanne enkä muuta mitään.

KUNINGATAR. Tänä päivänä muistutatte meitä niin selvästi siitä hetkestä, jolloin ensikerran teitä näimme. Te olitte aivan nuorena taistelleet äitimme edestä, mutta ylivoiman karkoittamana tulitte pakolaisena hoviimme Pariisiin. Raitisna ja vahvana kuin vuorelainen astuitte hienoihin huoneisiin! Kuinka minua saatoittekin kotoani ikävöimään!

BOTHWELL. Tulin taisteluista ja vaaroista, se tietysti antaa miehelle arvoa tanssisalissa.

KUNINGATAR. Teidän suuret luonnonkirjanne koroittivat teitä noiden halpaim hovi-ihmisten yli; me kaikki havaitsimme teissä sen miehen, joka sittemmin kukisti Murray'n kapinajoukon, ja nyt toistamiseen on pelastanut sekä meidät että Skotlannin. Te olette olleet uskollinen meitä kohtaan kaikissa vaiheissa, — tuskinpa on toista Skotlantilaista aatelismiestä, josta voisimme samaa sanoa.

BOTHWELL. Teidän armonne kiitos ei ole minulle niin kallis kuin teidän luottamuksenne.

KUNINGATAR. Minä luotan teihin, — huolimatta panettelemisista: minä luotan teihin!

BOTHWELL. Koettakaa minua, koettakaa minua!

KUNINGATAR. Minulla ei ole mitään toista! — Oi, Bothwell, sanokaa minulle, kuinka voin päästä noista onnettomista uskonnonriidoista?

BOTHWELL. Siten että olette huolimatta niistä.

KUNINGATAR. Se on neuvo sekin! Ha, ha, ha!

BOTHWELL. Ko'otkaa johtajat ympärillenne, antakaa heille virkoja ja tiluksia!

KUNINGATAR. En voi osoittaa suosiota johtajille; sillä he ovat maanpakolaisuudessa.

BOTHWELL. Antakaa heidän palata!

KUNINGATAR. Majesteetin-rikkojain!

BOTHWELL. Kuka ei ole majesteetin-rikkoja Skotlannissa! Mitä haittaa, vaikkapa levottomat aivot melua nostattavatkin, kun ne vaan kukistetaan! Jaloa on elää pelkkien voitettujen kesken!

KUNINGATAR. Te ette suinkaan ole synkkä protestantti, te varmaankin olette katolilainen?

BOTHWELL. Itse en ole oikein tarkasti punninnut eroitusta, mutta sen olen huomannut, että mankuja on molemmin puolin.

KUNINGATAR. Ha, ha, ha!

BOTHWELL. Mutta, koska kuningatar kyselee minulta, niin sallittakoon minun kysyä kuningattarelta: mikä palkinto teillä on siitä, että vaivaatte itseänne näillä asioilla?

KUNINGATAR. Mikä palkintoko?

BOTHWELL. Minä en tarkoita tuota sisällistä palkintoa; sillä sen olen teistä havainnut, että se vaan on ollut huokauksia ja kyyneleitä, — mutta ulkonaista, valtakunnassa taikka kuningattarena?

KUNINGATAR. Se ei todellakaan ole ollut suuri tähän asti?

BOTHWELL. Ette kai lukene sitä palkinnoksi, että teidän armonne niin runsaassa määrässä on saanut osaksensa kapinoita, petosta ja väkivaltaa kaikkina näinä vuosina.

KUNINGATAR. Mutta minä saan apua!

BOTHWELL. Hm — sitä ei taida karttua muuta kuin mitä minun ratsurykmenttini voi pakko-veroituksella hankkia jonakin hauskana päivänä! Paavilta saatte ehkä rukousnauhan, kuningas Filip'iltä vähän Kypron-viiniä ja Katarinalta — kun hän on oikein anteliaalla tuulella — pullollisen myrkyä.

KUNINGATAR. Ha, ha, ha! Tuossa on enemmän totuutta, kuin koko vuosien keskusteluissa.

BOTHWELL. Vielä asia, jos minun sallitaan...

KUNINGATAR. Puhukaa, puhukaa!

BOTHWELL. Te olette nuori, kaunis, nerollinen, ja kumminkaan ette näiden juttujen tähden koskaan saa elää! — Neljä kapinaa on jo häirinnyt teidän lyhyttä hallitus-aikaanne. Mannermaan juonet ja englantilaiset juonet repivät teitä repimistään. Milloin tahdotaan teitä vangita ratsastusretkellä, milloin hyökätään kirkkoonne jumalanpalveluksen aikana, milloin yön-aikana huoneisiin, taikka murhataan uskollisia palvelijoitanne kaukana teistä tai kuninkaallisessa läheisyydessänne! Ja tämä kaikki muka uskonnon tähden ja vuoksi! Katsokaa miten huolenpitonne näistä asioista teitä palkitsee, — sill'aikaa nuoruutenne kuluu ja varistelee lehtiä kuin ruusupuu myrskyssä!

KUNINGATAR. Niin, se on totta, se on totta!

BOTHWELL. Jos edes saisitte jotain aikaan kaiken tämän kautta, niin te, kuin jalo ihminen ainakin, ette pitäisi lukua vaaroista ja vaivoista. Mutta missä määrässä ovat uskonnon asiat selvinneet sitten kuin te Skotlantiin tulitte? Samaa sekavuutta, samaa valhetta! —

KUNINGATAR. Niin, niin, aivan niin!

BOTHWELL. Joka kerran on ruvennut pyrkimään jonkun tarkoituksen perille, ei aina huomaa että hän sitä kaartaa eikä lähesty. Vieras sen havaitsee ja voi varoittaa. Minä olen tämä vieras, minä sanon teidän armollenne: kaikki, mitä tähän asti olette miettineet ja tehneet tämän maan uskonnollisissa asioissa, on vaan saattanut teidät perikadon partaalle. — Jättäkää sentähden nuo asiat siksensä; olkaa ihminen, nainen, nuori, kuningatar! Onhan maailmassa sentään muitakin säveleitä, kuin virsien, ja muitakin paikkoja kuin haudat! — Tulkaa, antakaa mulle kättä ja seuratkaa minua tanssiin! Taikka taistelu-kentälle höyryvän hevosen selässä! Ottakaa elämän seppelä ja pankaa se noihin keväisiin kiharoihin, te olette kauniimpi kuin metsän haltiatar, valloittakaa luonto, kuin hän, niin kauan kuin se vielä tuoksuu — syksy tulee kyllä aikansa!

KUNINGATAR. Mies, te tungette huoneeseeni kuin auringon säde! Te olette kuin laulu ikkunan alla; itse seison keskiajan luostarilinnassa, vanhat kuvat synkissä holviloissa rupeevat hengittämään ja elämään, lapsuuteni unelmat heräävät ja minä juoksen ulos avonaiselle altaanille. Näköala siellä on kuin kirkas päivä ilon sinivärissä, ja siellä istutte itse altaanin alla ja ojennatte minulle kättä ratsunne selästä, ja vieressänne seisoo oma ratsuni satuloittuna, — silloin painun minä alas teidän luo, ja liikkeelle lähdetään, noiden maisemien kautta, joita lapsuudessani uneksuini! Ympärilläni on taas Franskan hovi, trubadurien iloinen joukko näkyy naisten liehuvien huntujen väliltä, liput liepehtivät, tässä seurassa olen minä kuningatar ja ilo on kuningaskuntani! Niin, viekää minut ulos kevään riemuihin! Pitäähän elää ennenkuin kuolee!

BOTHWELL. Pitää, pitää!

KUNINGATAR. Ja älkää sitten jättäkö minua niinkuin kaikki muut; minä tarvitsen juuri voimallista miestä avukseni, sillä minä olen kauhean yksinäni!

BOTHWELL. Ei alakuloisuutta!

KUNINGATAR. Oi, minun kävi nyt niinkuin aina, kun ajatukseni lentää tulevaisuutta kohti, minä tunsin kahleen painoa, josta en ikinä irti pääse.

BOTHWELL. Ah, — minä ymmärrän ... Darnley!

KUNINGATAR. Niin.

BOTHWELL. Minäkin olen nainut, mutta se ei koskaan kahleelta tunnu.

KUNINGATAR. Ei, sillä te lemmitte nuorta, kaunista vaimoanne

BOTHWELL. Siksi hän on melkein kylmä ja itsevaltainen ... mutta minä en loukkaa häntä, minä vältän häntä. Minä hankin itselleni työtä; kun ihminen on toimessa, ei hän ikävöi eikä sure!

KUNINGATAR. Niin, jos minulla olisi teidän voimanne...

BOTHWELL. Minä olen vakuutettu siitä, että teidän armollanne on se voima; ette vaan koskaan ole koettaneet! Aloittakaa siten, että luovutte hänestä.

KUNINGATAR. Sen alun olen jo tehnyt...

BOTHWELL. Jatkakaa häntä unohtamalla. Työ ja huvitus, rohkeus ja onni — ne riippuvat toisistansa. Matkustakaa kauniissa maassanne, käykää vierailemassa lordienne luona, nouskaa vuorien kukkuloille, metsästäkää, tanssikaa, — lähtekää sitten alas vuonoille, taikka ulos merelle, siellä minä olen kasvatettu: merellä on ihanata! Siellä tuuli vie surut pois avaruuteen ja mieli jännitetään, kuin purje. Siellä herää suuria aatteita ja siellä saatte sen voiman, joka ne toteuttaa.

KUNINGATAR. Niin, teidän seurassa voin unhottaa, voin vielä onnelliseksi tulla! Minä tunnen sen! Totta tosiaan, luonnollakin on alttarinsa, siinä ovat surut uhrattavat! — Minä tunnen teidän puhuessanne elämän-halua, josta en tahdo luopua. Nuorella verellä on toisiakin toiveita kuin mitä munkit opettavat. Me saimme suudelman luonnon vahvoilta voimilta, meidän tulee se takaisin antaa ennenkuin kuolemme. — Joka on arka ja heikko, hän sukeltakoon elämän syvyyteen, uutta voimaa saadaksensa! Jonka hermot alkavat vavista, hän tehköön aamuretkiä uskaliaisuuden virkistävässä, raittiissa ilmassa! — Tulkaa, minä tahdon tehdä ensimmäisen retken!

SEITSEMÄS KOHTAUS.

Entiset. Lordi STUART. DARNLEY. PORVARIT.

STUART. Hovi ja porvarit odottavat teidän armoanne.

KUNINGATAR. He tulkoot eteemme.

(Ovia avatessa kuuluu hiljaa alku samasta marssista, kuin viimein).

PORVARI (notkistaa polvea). Noudattaen käskyänne olemme tulleet viemään teidän armonne juhalle.

(Hän nousee).

DARNLEY (astuu hiljaa esille). Teidän armonne käskystä olen tullut saattamaan teitä suurelle juhalle.

KUNINGATAR. Minä olen niin onnellinen, mylord, että voin olla teidän apuanne vailla — (hiljemmin) ainiaksi! (Darnley horjuu pari askelta taaksepäin ja jää seisomaan etulavalle oikeanpuoliseen

nurkkaan). Tahtooko Bothwell'in jarli saattaa meitä sille juhalle, joka oikeastaan on hänen toimittamansa.

BOTHWELL (astuu esiin, notkistaa polvea, tarttuu kuningattaren käteen; soitetaan kovasti).

(Kulkua järjestetään parittain, ensin kuningatar Bothwell'in kanssa; he menevät Darnleyn ohitse katsomatta häneen; näin kulkee toinen pari toisensa perästä hänen ohitsensa; muutamat katselevat häntä nauraen tai pilkatun, muutamat ei ollenkaan; näyttämö tulee tyhjäksi, soitantoa kuuluu kauan).

KNOX. Ota tämä syntinen, mutta kovin rangaistu sielu, ota se katumuksen kiiras-tulen kautta sun armoosi!

(Kuullessansa Knox'in ääntä katsoo Darnley ylös, painaa kätensä yhteen häntä vastaan; kun Knox on lopettanut, kavahtaa hän ylös, heittäytyy hänen syliinsä ja itkee nyhkyttää).

KNOX. Poikani, oletko nyt saanut kylläksi elämän ilosta ja riemusta.

DARNLEY. Nyt olen saanut kylläksi!

KNOX. Tahdotko nyt palata sinne, missä kaikki on ijankaikkista?

DARNLEY. Nyt tahdon palata sinne, missä voin rakkautta saada; — minä tarvitsen sitä, jota saan rakastaa!

KNOX. Sen olet saava! — Sinä, William, joka itse olet sitä tietä käynyt, sinun täytyy nyt auttaa minua saattamaan häntä ijankaikkisen rakkauden luo.

DARNLEY (Taylorille). Sinä et ole mennyt luotani? Joka ei jättänyt minua tänään, sen täytyy jäädä luokseni kuolemaani asti! —

TAYLOR. Kuolemaanne asti!

(He syleilevät toisiansa).

KNOX. Aika on mennä täältä pois.

DARNLEY. Eikä koskaan palata.

TAYLOR. Oi tuota lupausta hän ei täytä!

(Alhaalta pihalta kuuluu sadottain ääniä, jotka huutavat: "eläköön Skotlannin Maria!" "Eläköön kuningatar!" Kunniatoitotuksia ja kanunan-laukauksia).

DARNLEY. Nyt maa tärisee hänen jalkojensa alla. Nyt hän on voittanut! — Ja minä olen voitettu!

KNOX (katselee hetken aikaa hänen murhettansa). Josko sinä voitat, sitä en tiedä; — mutta että hän voitetuksi joutuu, sen tiedän!

Esirippu lankee.

NELJÄS NÄYTÖS.

Vanha metsä.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

Metsästäjät, joita ei näy, laulavat:

Kanervikko poistuen pölyää, haukka kuningattaren kiidättää.

Lemua luo pihlajat,
koivutkin;

torven äänet karkaavat
vuorihin.

Ilma kirkas on ja sää
kaunis vain.
Eespäin, eespäin rientäkää
saavuttain!

Iloakin maailman ajakaa poies virtaan Tuonelan! Joutukaa!

Murray ja Lethington, metsästyspuvuissa ratsupyssyt käsissä, tulevat nopeasti oikealta, seisahtuvat ja katselevat vasemmalle; sanottuansa muutaman sanan Murray menee perälle päin ja katoa, Lethington vetäytyy hitaasti ja vakoillen takaisin. Kuningatar tulee Bothwell'in seurassa; hän istuu.

KUNINGATAR. Ollessani yksin korkeain puiden suojassa minusta tuntuu kuin äänettämyys kanunanlaukauksen jälestä.

BOTHWELL. Ei, minusta on kuin seisaisin kätkettynä väijymässä.

KUNINGATAR. Bothwell! Bothwell! Metsä on onnettomien suoja. Kaikki, mitä maailmassa on vainottu, on saanut rauhaa metsien suojassa. Ettekö muista Davidia, kun hän pakeni Saul'ia, ja Jothan'ia paetessaan Abimelech'ia, taikka profeeta Eliasta yksinänsä ilmestyksiensä kanssa Horeb'in vuorella?

BOTHWELL. Mutta ettekö muista meidän esi-isiämme? Metsän pedot vaatettivat heitä, metsän pimeät pensastot heitä kätkivät; he uhrasivat puun juurilla verta, rukoillen metsän kostavia jumalia. Koston, sen metsä kätkee. Teidän iso-isänne Robert Bruce antoi joka vuosi Skotlannin metsäin kaatua Englannin yli, niinkuin Macduff vei Bernam'in metsät synkkää Macbeth'ia vastaan. Muistatteko Douglas'in yöllistä kosta? Skotlannin historia uneksii sen metsissä, niissä me voimme sen herättää milloin vaan tahdomme.

KUNINGATAR. Metsissä olen usein kuunnellut ja ääniä kuullut, vaan ne eivät olleet semmoisia.

BOTHWELL. Metsissä ammuin poikana eläviä, vaan miehenä rosvoja; kun täällä on hiljaista, täytyy minun vakoella, kun kuulen oksan narisevan, tartun aseisiin.

KUNINGATAR. Maailmassa on kaksi puoluetta, toinen, joka vainoo, ja toinen, joka on vainottu. Te kuulutte ensimmäiseen.

BOTHWELL. Niin, kaksi puoluetta, — mutta toisella on tarkoituksia ja toinen on tarkoituksia vailla.

KUNINGATAR. Olkoon kuinka tahansa. Juonten vihurit kietokoot siellä ulkona; täällä on suoja ja rauhaa.

BOTHWELL. Ei täällä vasta alkua. Kun koirat pääsevät irti ja haukkuvat ilmaan, on minun luonnossani jotain, joka pyrkii samaa tekemään. — Metsä kiihoittaa meitä, sillä siinä on lymy-paikkoja.

KUNINGATAR (nousee). Jarli, missä on seurueemme?

BOTHWELL. Poislähetetty, teidän armonne; sillä se oli tarpeetoin.

KUNINGATAR. Teidän silmänne välkkyä kuin haukan; minuako te vainootte?

BOTHWELL. Niin, lemmellä palavammalla, kuin kesän kuumuus, jota pakenitte tänne suojaan.

KUNINGATAR. Bothwell, minä olen uskonut itseni teille.

BOTHWELL. Te olette uskoneet minulle niin paljon, että teidän täytyy uskoa minulle kaikki.

KUNINGATAR. Se ei olisi hyvä meille kummallekaan.

BOTHWELL. Minä en tahdo joutua mestauslavalle, kuin Chatelard, enkä tulla murhatuksi, kuin Rizzio, enkä poisheitetyksi, kuin Darnley.

KUNINGATAR. Noiden rohkeain kohtalo teitä varoittakoon.

BOTHWELL. Niin, niin! Teidän silmänne säihkyvät vihoissaan, kuin tähdet tuikkivat etelän taivaalla!

KUNINGATAR. Bothwell, te olitte jaloin, vahvin turvani.

BOTHWELL. Oi, minä tahdonkin teitä puolustaa koko maailmaa vastaan.

KUNINGATAR. Ei omaatuntoani vastaan!

BOTHWELL (polvillaan). Koska te mainitsette omantunnon, niin te lemmitte minua!

(Tarttuu hänen käteensä).

KUNINGATAR. Minä käsken ja manaan kaikki taivaan ja manalan voimat avukseni teitä vastaan!

BOTHWELL. Mutta ne eivät tottele!

KUNINGATAR. Te kumooatte järjen ja lain, te heitätte elämänne hetken nojaan.

BOTHWELL. Sillä minä lemmin!

KUNINGATAR. Nouskaa, Bothwell, jättäkää himojen hairahdukset, kiitäkää kunnian aamua kohti, niinkuin haukka kädestäni, — ja se päivä kenties koittaa, jolloin teidät takaisin kutsun!

BOTHWELL. Antakaa minulle pantti siitä!

KUNINGATAR. En, sillä silloin vetäisitte minut kokonaan puolehenne; te olette liian voimakas.

BOTHWELL. Maria, ei kukaan ole teitä palvellut niin kuin Bothwell, ei kukaan rukoillut, kuin minä nyt. Jotka teitä ennen lempivät, ne eivät olleet miehiä.

KUNINGATAR. Se on tosi; te olette voimakkain mies, mitä ikinä olen tuntenut!

(Hän tarttuu nopeasti Bothwell'in päähän ja suutelee häntä, irtaantuu ja katoo).

TOINEN KOHTAUS.

BOTHWELL, sitten LETHINGTON.

BOTHWELL (herää niinkuin hourauksista). Nyt Henrik Darnleyn täytyy kuolla! (Kun hän kääntyy, Lethington samassa astuu esiin erään puun takaa). Te täällä?

LETHINGTON. Niin.

BOTHWELL (innoissaan). Te nä'itte kuningattaren? — — Nä'itte hänen täällä? — — Näitte mitä tapahtui?

LETHINGTON.
Näin.

BOTHWELL. Paljastakaa siis miekkanne, jarli Lethington!

(Vetää itse miekkansa).

LETHINGTON (tekee samoin). Niin, nyt vedän miekkani Henrik Darnleytä, Skotlannin kuningasta vastaan; sillä nyt hän on tielläni!

BOTHWELL. Henrik Darnley!

LETHINGTON. Nyt reippaasti toimeen ja takomaan niinkauan kuin rauta on kuumaa, — tynnyri ruutia hänen kamarinsa alle tänä yönä, eikä huomenna ole koko Skotlannissa lastakaan, joka kyselee häntä.

BOTHWELL. Kuolema ja kadotus, Lethington, te tahdotte minua pettää!

(Tahtoo karata hänen päällensä).

LETHINGTON (estää häntä). Ihminen, käyttäkää järkeänne! Tämä on juuri mitä jok'ainoa Skotlannin aatelismies salaisesti toivoo ja josta etevimmät ovat keskustelleet tänä päivänä, kun teitä on yhdessä nähty.

BOTHWELL. Minä olen vielä päihtynyt suudelmasta, jonka hän antoi, — eikö tässä vaan ole paulaa viritetty?

LETHINGTON. Kalvakoon minua hitaisesti myrkkyy —, jos ei sata maan etevimpiä aatelismiehiä teitä puolustaisi tuomarin edessä ja kahdenmiekkailussa, missä vaan teitä syytettäisiin tästä.

BOTHWELL. Ha, ha, ho, ho! (hyppää niin että kannukset kilisevät).

Darnley ei elä kuin yhden yön enää!

LETHINGTON. Ei kokonaista yötäkään! Älkää antako Skotlannin Marialle koko yön miettimis-aikaa!

BOTHWELL. Lethington, luuletteko että on voimia meidän yllämme?

LETHINGTON. En juuri havaitse mitään senkaltaista.

BOTHWELL. Mutta allamme? —

LETHINGTON. — ovat matoset.

BOTHWELL. Mutta meissä on voimia, — ijankaikkisia tai ajallisia, mistä tai mitä varten, — vaan siitä hetkestä asti kun tahtoni juurtui tapausten pyörteeseen, olen nähnyt sen kasvavan niiden yli veripunaisella rungolla ja vahvoilla oksilla. Se norjalainen viikingi-suku, joka astui maalle täällä ja jotka ovat meidän esi-isämme, oli myös semmoinen tahdon-puu. Sen juuri iski kiinni kallioon ja sen varjossa kansa nyt asuu. He luottivat omaan tahtoonsa, mutta luottivat niin, että se kävi kaikkivaltiaaksi. — Myrskyssä purjehdin kerran Orkney-saarten suojaan, meri meitä heitteli, pilvet uiskentelivat avaruudessa, kuin märät purjeen-repaleet, aallot ulvoivat ja syöksivät paljasta rannikkoa vastaan; silloin tunsin että sukuni oli läsnä, aattelin että minun pitäisi iskeä kiinni niinkuin he ja taivuttaa heikompiä tahtoja minun tahtoni mukaan. Sitä minä nyt koetan. Tällä tahdollani minä voitin kuningattaren viholliset, sen olen antanut hänelle itsellekin loihutu-juomana, joka hänen on hurmannut, — hän pakenee tätä tahtoa, mutta kaatuu ja rukoilee! Lethington, ruvetkaa sen liittolaiseksi; älkää koettako voimianne sitä vastaan! Kaikki, mitä pyydätte, sen saatte kunniapäivänäni, sillä me kuulumme samaan puolueeseen. Se ei ole Knox'in eikä kuningattaren, ei protestanttien eikä katolilaisten puolue, me kuulumme rohkeuden vapaasen veljeskuntaan, kunnianhimon ritaristoon. — Jääkää hyvästi! Kun me jälleen yhdymme, on yksi ainoa Skotlannissa meitä korkeampi, ja tämä ainoa on mun!

(Menee).

KOLMAS KOHTAUS.

LETHINGTON (yksin). Mitä? Jos todellakin uskaltaisin jotain tämän tahdon nojalla? Se on kolmesti meidät voittanut, ja ensimmäisellä kertaa oli hän vaan poika. Hänellä on vahvan vuorikoivun luonto; se kasvaa korkeammalla kuin kaikki muut puut, mutta se pyrkii niin korkealle että kuolee pakkaseen. — Sentähden ajakaamme sitä eteenpäin — vaan olkaamme sitä seuraamatta!

Murray'n luona on kohtuullinen lämpöäärä; semmoisessa kaikki mielipiteet menestyvät; se se onkin, joka antaa hänelle voimaa hallita mielet. —

Minkä suutelon hän antoi! — Mutta tällä suudelmalla hän vihkikin hänet kuolemaan! Kuningatar pakeni niinkuin pahasta teosta, — vaan hänen ohitsensa ei hän pääse; — tuohon kiveen hän kompastuu! — Niin, hän voi sanoa että kaikki olimme häneen rakastuneet; yksi ainoa oli, joka häntä vihasi, mutta se olikin hänen veljensä.

NELJÄS KOHTAUS.

LETHINGTON. MURRAY.

MURRAY. Se oli lyhyt keskustelu.

LETHINGTON. Mutta se on perille saattanut.

MURRAY. Hänen kunnianhimonsa —?

LETHINGTON. Siinä on räjäysvoima suurempi kuin ruudissa. Darnley räjähtää ilmaan tänä yönä.

MURRAY. Todellakin? — Mutta Bothwell'in käy niinkuin ruudin: hän menee itsekin ilmaan!

LETHINGTON. En muista koskaan nähneeni teidän jaloisuuttanne niin iloisena.

MURRAY (kohta totisena.) Täytyikö teidän luvata hänelle apuanne?

LETHINGTON. Kirjallinen vakuutus ja sineetillä vahvistettu.

MURRAY. Se oli vaarallista.

LETHINGTON. Ehkä te olette niin hyvä ja kirjoitatte sen.

MURRAY. Te teette sen paljon paremmin.

LETHINGTON. Mutta te kentiet teette hyvin ja puhuttelette lordeja; te osaatte paraiten heitä ko'ota!

MURRAY. Teillä on liian halpa luulo itsestänne, hyvä jarli! — Paitsi sitä eräät asiat tällä hetkellä estävät minua sitä tekemästä.

LETHINGTON. Ehkä minäkin saisin tietää mitkä ne ovat.

MURRAY. Sangen mieluista olisi ilmoittaa ne teille soveliaammalla ajalla ja paikalla.

LETHINGTON. Tunsin kerran erään miehen, joka oli kaikkea puoleksi; hän oli puoleksi kuninkaallista ja puoleksi avio-sukua; hän oli myöskin puoleksi protestantti, puoleksi oli hän kansan mies, puoleksi kuningas-vallan. Sisartansa kohtaan oli hän veli-puoli ja varjeli häntä aina kun ei hän voinut häntä vahingoittaa. Se mies sai aina puolet ystävät, sillä hän uskoi itseänsä heille vaan puoleksi. Mutta sen miehen ei käynyt hyvin.

MURRAY. Minäkin sen miehen tunnen — mutta tunnen sitä paremmin. Hän sai vaan puolet oikeudet maailmassa ja sai sentähden olla hyvin varovainen, ett'ei hän saisi myötätuntoisuuttakin vaan puoleksi. Hän ei ole puoleksi protestantti, eikä puoleksi kansan mies. Mutta järkevä valtioviisaus käyttää semmoisia, vaan ei itse ole niiden käytettävänä. Hänen tarkoituksensa ovat aina täydet, mutta aika ja asianhaarat eivät ole täysiä. Te ette tunne sitä, jota hänen täytyy palvella; — te ette tunne kuningatarta! Ei häntä johdata tarkoitukset eikä henkilöt; sillä hän ei mihinkään kiinny. Hän ottaa työmme, rakkautemme, alttiiksi-antamuksemme kuolemaan asti, — seuraavana päivänä seisoo hän vapaana! Siteensä hän katkaisee; mikä voi siteeksi tulla, sitä hän välttää. Kultaa ja omaisuutta hän jakelee, ei kiitollisuudesta, sillä sitä hän ei voi tuntea; vaan maksuksi, ett'ei hän olisi kenenkään vallassa, eikä kiitollisuuden velassa kenellekään. Toiselta puolen kutsuu hän mielellään kotia ankarimman vihollisensa ja tekee työtä hänen kanssansa, niinkuin ei mitään olisi tapahtunut. Katsokaa nyt Morton'ia! Mutta asia on se, että hän ei rakasta eikä vihaa kuin hetkeksi vaan. Kun semmoinen olento hallitsee, on tila kärsimätöin; juonet ja henkilöt vaihtelevat; ei koskaan tiedetä mitä seuraava päivä tuopi. Koko maa on leirinä, jossa jokainen makaa miekka vieressänsä, odottaen hätä-laukausta. — Me voimme poistaa Rizzion, Darnley'n, Bothwell'in, — vaan niin kauan kuin —

(Katsoo ympärilleen).

LETHINGTON. — kuin häntä ei poisteta?

MURRAY (kohottaa olkapäitään). Poisteta?

LETHINGTON. Poistetaan — vielä kerran.

MURRAY. Ei kosketa häneen!

LETHINGTON. Minä tarkoitan: tehdään mahdottomaksi...

MURRAY. Kun vaan menee, vaimoksi Bothwell'ille —

LETHINGTON. Sitä ei hän koskaan tee!

MURRAY. Bothwell ei päästä saalistansa, — ja teidän täytyy auttaa häntä.

LETHINGTON. Suuri osa aatelistosta ei myöskään niin pitkälle mene. Se ei ymmärrä miksi.

MURRAY. Se on pakoitettava taikka houkuteltava, — Skotlannin aatelisto! —

LETHINGTON. Ja jos kuningatar sen tekee?

MURRAY. Joka on naitu miehensä murhaajalle, ei voi hallita! —

LETHINGTON. Mutta te voitte hallita — hänen poikansa nimessä?

MURRAY. Ja sentähden minun nyt täytyy pysyä erilläni!

LETHINGTON. Niin.

MURRAY. Te näette että minä en usko itseäni vaan puoleksi teille.

LETHINGTON. Näen.

MURRAY. Te käsitätte myös kuinka tärkeätä on, että minä kohta matkustan pois. — Mikä on uskottu teidän älynne toimeksi, se ei tarvitsekaan minun apuani. Olen muistava teitä kunniapäivänäni!

LETHINGTON. Minä ymmärrän.

MURRAY. Jääkää hyvin!

(Menee).

VIIDES KOHTAUS.

LETHINGTON; sitten MORTON.

LETHINGTON. Kaikki käyttävät Lethington'ia! Ensin Bothwell; — Bothwell sortuu, hänen kanssansa kuningatar; — sitten Murray, Murray sortuu. Ja sitten? — Kuka sitten voi holhon-alaisen nimessä hallita Skotlantia? (Kääntyy samassa ja havaitsee Morton'in metsästyspuvussa korkealla kalliolla perällä; hän säikähtyy). Mortonko? Hänkö?... Ottaisiko hän elämäni kruunun juuri kun se on päähäni laskeumaisillaan? Seisoisiko hän ylpeänä siellä kun minä viimein perille pääsen? Ei, vähäisen ruutia sen kiven alle, jolla hän seisoo! ... (tervehtien). Hyvää iltaa, teidän jalaisuutenne! Oletteko niin korkealle päässeet?

Esirippu lankee. Muutos.

KUODES KOHTAUS.

Pieni yksinkertainen huone Darnleyn asunnossa.

DARNLEY ja TAYLOR tulevat sisään; edellinen nojautuu viimemainittuun ja käy hyvin hitaasti.

DARNLEY. Ilta-aurinko! — Täällä on parempi ... kävelkäämme vähäisen. — Kun sairastuin on hän taas tullut luokseni. Luuletko että hän tulee tänä iltana?

TAYLOR. Hän tulee varmaankin.

DARNLEY. Mutta on jo myöhäistä, hänen pitää mennä Margaretan häihin; hänelle ei jää mitään aikaa minua varten.

TAYLOR. Oi, herrani, jospa te ajattelisitte häntä vähemmin.

DARNLEY (seisahtuu). Älä väsy, William! Olen heikko, kurja sielu, minä luistan taas alas Knox'in korkeudesta. — Pelkään Knox'ia. Hän minua hallitsee, hän minua viehättää, vaan hän ei ymmärrä minua. (Kävelee vähän, seisahtuu.) William, maailma ylenkatsoo heikkoja; sillä se ihailee voimaa, olkoonpa vaikka pahuudenkin voima. He ihailevat paholaista.

(Kävelee).

TAYLOR. Herrani, älkää puhuko niin! Paitsi sitä ei maailman tuomio ole Knox'in.

DARNLEY. Niin kauan kuin järki ja tunne ovat yksimieliset, on ihminen terve (seisahtuu), mutta pahuus on järjen sota tunnetta vastaan; heikkous on tunteen sota järkeä vastaan. Mutta maailma on aina järjen puolella — aina.

(Kävelee).

TAYLOR. Ei aina.

DARNLEY (seisahtuu). Oi, jos ymmärtäisivät heikkoa! Hän on heikko sentähden että hän salaa sydämessänsä jotain, jota kohtaan hän on uskollinen, toivoa, muistoa, lempeä. Hän tietää että hän sen kautta surmansa saa, hän tuhansia kertoja koettaa päästä irti; mutta hänen tunteensa ovat liian syvät, hän vajoo ja on kiinni.

(Kävelee).

TAYLOR. Tämä itse-tutkimus teitä heikontaa, sillä se ryöstää tahdon voimia teiltä.

DARNLEY (hetken äänettömyyden jälkeen). Pahan ihmisen kestävyys ei ole uskollisuutta, ja sitä ihailaan kuitenkin. Paha, (seisahtuu) hän paaduttaa sydämensä jonkun ajatuksen valtaan, hän sulkeutuu vihaansa ikäänkuin linnaan, jonka kaikki sillat hän on heittänyt pois. Sitä maailma ihailee!

(Kävelee).

TAYLOR. Te peloitatte itseänne! Te asetatte eteenne pelkoa joka haaralle.

DARNLEY. Ihmiset tahtovat nähdä suurta taistelua, jota seuraa suuri voitto tai suuri tappio! (seisahtuu). He eivät huomaa sädemurtoa heikon sielussa, noita tuhansia valon-murtamia, jotka välähtelevät ja katoavat kunnes koko pisara on haihtunut ilmaan. — — — Nyt aurinko meni maille! Mikä kummallinen taivas, William, minä tuskastun, katso, katso! Onko se ennustusta, onko se taivaan vihaa, minä vapisen, oi, William, vie minut istumaan!

TAYLOR. Herrani, taistelkaa toki hiukan vastaan.

DARNLEY. Minä en voi, tämä vavistus! Oi, lue vähä, auta minua, joudu, sydäntäni ahdistaa niin!

TAYLOR (lukee avatusta kirjasta). "Kuinka kauan sinä Herra peräti tahdot minua unhottaa? Kuinka kauan sinä peität kasvot minulta? Kuinka kauan minä neuvoa pidän sielussani? Ja ahdistetaan sydämmessäni, joka päivä? Kuinka kauan yltyy viholliseni minua vastaan...?"

DARNLEY. Minä en käsitä sitä, sanat uhkaavat minua ja heittävät tummia varjoja yli koko olentoni.

TAYLOR (on taas aloittamaisillaan, mutta samassa kuuluu torvien ja huilujen soitanto, joka pian lakkaa). Se on kuningatar!

DARNLEY. Niin, se on hän, se on Maria, joka ei minua unohda! Sytytä kynttilät, monta kynttilää, hän tulee, tuo julma ja ihana, joka vie minulta hengen, — tuo tulinen, joka polttaa samalla kuin hän lämmittää! Oi, tee valoisaksi täällä, vedä peitteet ikkunain eteen! Eikö sinulla ole suitsutusta? Heitä hyvänhajuista vettä ympärille, aseta tulisoittoja talon eteen!

SEITSEMÄS KOHTAUS.

PALVELIJA. Sitten KUNINGATAR. Entiset.

PALVELIJA. Kuningatar kysyy onko teillä hetkinen suoda hänen armollensa?

DARNLEY. Kaikki hetkeni.

(Hän avaa oven kuningattarelle ja hänen seurueelleen, joka jää etuhuoneeseen. Taylor tervehtii kuningatarta notkistamalla polvea ja vetäytyy myös pois. Ovet suljetaan).

KAHDEKSAS KOHTAUS.

KUNINGATAR. DARNLEY. (Kuningatar, juhlapuvussa jää seisomaan keskelle lattiaa hänen eteensä).

DARNLEY (lepopenkiltään). Oletko täällä? Ihana, soinnullinen kuin se soitanto, joka sinut tänne kantoi, juhlapuvussa kuin sydän ennen lemmeenkohtausta; virvottava kun olet läsnä, vaan jättävä lemmeen tuskia jällellesi kun menet. — Ei, tule! (Hän istuu matalalle tuolille Darnleyn viereen, tämä tarttuu hänen käteensä ja suutelee sitä hellästi; katselee häntä). Näin unta tänä yönä, että jouduin sinne, missä paljon päivän-loistetta oli. Minussa oli sama ihana tunne, kuin milloin lasna uneksin että minua kannettiin ilmojen läpi. Minä heräsin, mielestäni, ihanassa seudussa, mutta sinä et ollut siellä. Minä rukoilin että sinä saisit seurata minua, ja sinä tulit, sinä ja äitini yhdessä ja yhä suuremmassa valossa. Mitä sinä luulet sen unen tietävän?... Unelmissamme asuu enkeleitä, yö on päivän uskottu, mutta se muistaa kaikki paremmin kuin päivä ja oikaisee päivän erehdykset.

Eilen William luki Salomon'in korkeasta veisusta. Se humisee vielä kuin lauhkeat tuulet pääni ympäri, tuoden tuoksuja Libanonilta. William sanoo että siinä puhutaan kirkosta ja sen sulhosta. Ei, lemmeestä siinä puhutaan, lemmeen korkea veisu se on; maailmassa ei ole toista sen vertaista. Sen luomiseen tarvittiin etelän aurinko, viinitarhat Juudan kansan mielikuvituksessa, Salomon'in loisto kaikessa itämaisessä tulisuudessaan. Minä ajattelin, hänen lukiessaan, ainoastaan sinua. Sinä, kultani, olet ihana kuin Tirza, vilkas kuin suuri kaupunki, kauhea kuin ne, jotka sotalippujen suojassa kulkevat. Sinun silmäsi katselevat kiharain alta kuin kyyhkysen silmät, mesileipää ja maitoa on kielesi alla, vartalosi on kuin palmupuu, olentosi kuin suljettu yrttitarha.

Rakkaus, sanoo hän, on voimallinen kuin kuolema. Veden tulva ei voi rakkautta sammuttaa, sen tuli hehkuu, kuin hohtavat hiilet, sen liekki on pyhä.

Kuinka olet hyvä, kun istut näin uskollisesti luonani ja puhut niin paljon kanssani!

KUNINGATAR. Etkö ole huomannut ett'en vielä ole sanaakaan sanonut?

DARNLEY. Niin ovat puhuneet sinun silmäs ja minun ajatukseni niitä katsellessa. — Nyt menet häihin.

KUNINGATAR. Menen.

DARNLEY. Siellä sinun pitää ajatella minua ja lempeäni ja sentähden antaa minulle anteeksi mitä olen rikkonut sinua vastaan.

KUNINGATAR. Minä olen sulle anteeksi antanut.

DARNLEY. Kaikki, — sano kaikki!

KUNINGATAR. Kaikki — Rizzion murhankin!

DARNLEY. Oi, Maria, miksi mainitsit tuon nimen! — Et ole minulle anteeksi antanut.

KUNINGATAR. Olen, kaikki, nyt kun sinua oikein ymmärrän.

DARNLEY. Et minua ymmärrä, jos ymmärtäisit minua, niin — oi, silloin et mainitsisi tuota nimeä!

KUNINGATAR. Minä sen mainitsin sentähden, että se tänä iltana väkisin tulee mieleeni synkkine muistoineen. Se tapahtui ummelleen vuosi sitten ja tähän aikaan!

DARNLEY. Oi, Maria, sinä tapat minut.

KUNINGATAR. Mitä tämä on!

DARNLEY. Tuska palasi taas, tämä vavistus ja ahdistus.

KUNINGATAR. Ystäväni, sinä et voi hyvin! — Kuinka kalpenet ja hikoilet!

(Hän pyyhkii Darnleyn kasvoja nenäliinallansa, nousee ja auttaa häntä mukavampaan asemaan; istuu taas käsi hänen otsallansa).

DARNLEY (hymyilee tyytyväisenä).

KUNINGATAR. Voitko paremmin?

DARNLEY. Voin. (Viittaa että hän tahtoo pitää kuningattaren toista kättä; kuningatar antaa sen ja ottaa vähän ajan perästä toisen kätensä hänen otsaltansa). Ei, anna sen olla! Se se on, joka tuskan poistaa. (Kuningatar laskee sen taas Darnleyn otsalle). Kuinka hyvä sinä olet! — Sinä annat minulle kaikki anteeksi, eikö niin?

KUNINGATAR. Annan.

DARNLEY. Ihanata on anteeksi antaa. Minä ajattelen usein täällä maatessani, kun en tiedä missä olet, tai mitä teet: — minä annan hänelle anteeksi, hän palajaa, hän on hyvä. Minä olen sinulle kaikki anteeksi antanut, oi, kaikki! Maria, kuinka nyt olet kaunis! Sinä katselet minua niin hellästi, niin sydämmellisesti, suutele minua! (Kuningatar pudistaa päätänsä). Merkiksi siitä — että me annamme anteeksi.

KUNINGATAR (pudistaa taas päätänsä).

DARNLEY. Mutta sinä olet kyyneleissä?

KUNINGATAR (purskahtaa itkuun ja heittäytyy hänen rinnallensa).

DARNLEY. Ovatko pahoja sua vastaan? Usko itsesi minulle, minä en voi sua puolustaa, mutta minä voin suruasi jakaa.

KUNINGATAR (nousee ja pyhkii pois kyyneleensä). Minun täytyy nyt mennä. He odottavat minua häissä.

DARNLEY. Oi, joko nyt!

KUNINGATAR. Mutta kirkossa tahdon rukoilla — meidän molempain edestä?

DARNLEY. Koska tulet sinä jälleen?

KUNINGATAR. Kohta huomenna; — tästälähin tahdon tulla useammin sinun luoksesi.

DARNLEY (melkein kuiskaten). Kiitos! — kiitos tästä hetkestä!

KUNINGATAR (kallistuen suutelee Darnleyn otsaa). Jää hyvästi.

DARNLEY. Kiitos!

KUNINGATAR (menee, seisautuu ovella, katselee Darnleytä, sanoo ystävällisesti ja hiljaa). Kunnes tavataan!

DARNLEY (samaten). Kunnes tavataan!

(Kuningattaren mentyä panee hän kätensä ristiin ja makaa ihan liikkumatonna).

YHDEKSÄS KOHTAUS.

(Soitantoa kuuluu ulkoa, joka vähitellen etenee).

TAYLOR (tulee). DARNLEY.

TAYLOR. Te rukoilette, herrani!

(Vetäytyy takaisin).

DARNLEY. Niin. — Jos lempi on syntiä, niin minä olen suuri syntinen.

TAYLOR. Hän on ollut hyvä teitä kohtaan tänään.

DARNLEY. Oi, sanomattoman hyvä! — Rizzion nimeä ei hän maininnut, kuin yhden kerran vaan.

TAYLOR. Herrani, tahdotteko atrioida? Aika on käsissä.

DARNLEY. Minä en tarvitse mitään.

TAYLOR. Pitääkö minun mennä?

DARNLEY. Ei, laula minulle — soita — mutta hiljaa!

TAYLOR. Oi, minä tiedän laulun, joka minusta on mieluisin.

(Istuu ja laulaa).

Kaikk' ilot, mitkä täällä saat,
Ne murhein maksetaan.
Jos monta saatkin, tiedä se,
Ne velaks' ovat vaan.
Koht' tulee suruhetkikin
Ja sydän huokailee;
Se maksaa hymyt korkoineen
Ja toivo murenee.
Mary Anne, Mary Anne,
Mary Anne, Mary Anne,
Jos sinä et ois hymyillyt,
En itkis minä nyt.

Se onneton, jok' antaa ei
Voi puoleks' sieluaan!
Hän vielä kerran murheenkin
Saa ottaa kokonaan.
Se onneton, jok' iloitsi
Ja ei voi unhottaa,
Se onneton, mi järkeään
Ei hukatuksi saa!
Mary Anne, Mary Anne,
Mary Anne, Mary Anne,
Min istutin, se viihtyi ei;
Kun menit, halla vei.

(Juuri kun laulu on päättynyt kuuluu melua alhaalta, niinkuin jotain raskasta vierrettäisiin sisään).

DARNLEY. Taylor, mitä tämä on?

(He kuuntelevat; melua kuuluu taas).

TAYLOR. Minä menen katsomaan (juoksee ovelle; se on suljettu). Ovi on suljettu!

DARNLEY (nousee istumaan). Onko se suljettu?

(He kuuntelevat; taas kuuluu melua).

TAYLOR (työntää ovea, vaan ei pääse).

DARNLEY. Tule luokseni, tämä tietää pahaa!

TAYLOR (tulee, Darnley nousee, he syleilevät toisiansa; melua kuuluu taas). Herrani, menkäämme teidän kamariinne, sieltä pääsemme puutarhaan!

DARNLEY. Minä en voi.

TAYLOR. Minä autan teitä alas; tulkaa!

DARNLEY (menee hänen avullansa). Mitä tahtonevat? Mitä nyt taas olen tehnyt?

TAYLOR (avatessansa kamarin oven). Täällä on pimeä.

(Samassa kun ovat ulkona, kuuluu)

DARNLEY. Apua, apua!

TAYLOR (samaten). Apua!

(Esirippu lankee nopeasti samassa kun kuuluu kauhea jyske, ikäänkuin tuli paukahduksesta).

VIIDES NÄYTÖS.

Kaksi kuukautta myöhemmin.

Dunbar'in linna. Vanha huone etusalinensa.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

Joukko ratsumiehiä tulee tahdissa kävellen, järjestyvät kahteen riviin, jotka seisovat vastakkain ja ulottuvat koko etusalin poikki sekä kappaleen matkaa itse huoneeseen; keihäät pannaan toinen toistansa vastaan ja niiden alitse tulee, ratsuväen toivotusten soidessa, Bothwell täysissä aseissa, kädestä taluttaen kuningatarta, joka on matkavaatteissa ja huntuun peitetty. Kaksi pientä hovipoikaa seuraa, kantaen joitakuita matkatarpeita. Kun ovat tulleet huoneeseen ja Bothwell on saattanut kuningattaren istuimen luo, jota hän ei käytä, tulee ratsumiesten päällikkö sisään kantaen ratsuväen lippua, missä on Skotlannin vaakuna; se pystytetään, jonka perästä koko ratsuväki marssii pois; hovipojat seuraavat. Samassa kuningatar heittää huntunsa pois ja syöksee esille.

KUNINGATAR. Mitä tämä kaikki tietää? Me ja meidän seurueemme saarretaan matkalla, viedään teidän vahvaan linnaan ja meitä vartioidaan; — Bothwell'in jarli, selittäkää tätä!

BOTHWELL (polvillaan). Anteeksi, teidän armonne, lempeni on viimeistäkin uskaltanut.

KUNINGATAR. Te rohkea, mikä on aikomuksenne?

BOTHWELL. Hankkia vakuutta siitä, että kuuntelette minua, kun rukoilin: — antakaa minulle nyt se, josta sain pantin!

KUNINGATAR. Bothwell, te uskallatte?

BOTHWELL. Minä en uhkaa, minä rukoilin — minä en vaadi, minä muistutan vaan lupauksestanne — ja monesta sittemmin annetusta.

KUNINGATAR. Ystävällisyyteni ei ollut mikään lupaus, myöntäväsyyteni teidän vahvaan tahtoonne oli heikkoutta, kenties ihailemista, ei muuta mitään.

BOTHWELL. Mutta minusta oli se muuta ja enempää! Siitä hetkestä asti kun sallitte minun rakastaa teitä, olen uudestaan syntynyt; entinen ja nykyinen ihmiseni tuskin ovat veljeksiä. Nyt vaimoni on hylätty, nyt en tunne enkä tahdo tuntea kuin yhtä! —

KUNINGATAR. Te peloitatte minua, — kuinka voisin teitä lempiä?

BOTHWELL. Älä pelkää minua, musta kyyhkynen, me molemmat lennämme hyvästi yhdessä.

KUNINGATAR. Minä vankina teidän kynsissänne?

BOTHWELL. Ei, ei, minä olen teidän vankinne. — Tehkää minulle mitä tahdotte; jättäkää minut vartijain käsiin; jos pelkäätte minua, niin käskekää ampumaan minut, niin kaikki on lopussa!

KUNINGATAR. Tämä on kylmää pilkkaa; minä en voi vapaasti päättää, minua kun teidän soturinne ympäröivät.

BOTHWELL. Käske heidän mennä pois!

KUNINGATAR. Viekää itse heidät pois, — ja älkää enää palatko!

BOTHWELL (nousee). Niinkuin käskette!

(Hän menee).

KUNINGATAR. Te menette todellakin! — Te saatatte minun tuskastumaan.
— — — Mitä te tahdotte?

BOTHWELL. Ei mitään.

KUNINGATAR. Mihinkä sitten menette?

BOTHWELL. Maanpakolaisuuteen.

KUNINGATAR. Tekö! — Niin, se on oikein; te ette enää voi meitä palvella.

BOTHWELL. Se koskee minuun kipeästi; mutta minun täytyy nyt jättää teidät lordien huostaan, noiden umpimielisten haltuun, jotka tappoivat Rizzion ja sitten Darnleyn.

KUNINGATAR. Oi miksi kutsuinkaan ne kotia jälleen! Skotlannin miehet ovat joukko eläimiä, jotka raivokkaina hirmuisuudesta tai hekumasta käyvät ulvoen metsien läpi — ja minä en ole niin voimakas, kuin Rizzion murhan aikana, eikä minulla ole mitään tukea!

BOTHWELL. Silloin teillä oli Bothwell!

KUNINGATAR. Te olette olleet pelastukseni ja turvani, nyt täytyy minun peljätä teitäkin.

BOTHWELL. Minua! Mitä tänään olen tehnyt, sen olen tehnyt suojellakseni teitä!

KUNINGATAR. Suojellaksenneko minua!

BOTHWELL. Sillä huomenna joku halvempi olisi tehnyt mitä minä nyt. Leskenä ette voi rauhassa elää tässä maassa, missä jokainen korkea-sukuinen aatelismies pyytää teitä omakseen. Sentähden ai'oin rohkealla te'olla tehdä siitä lopun; sillä minulla on rakkauden oikeus siihen ja samalla se, että olen ainoa, joka on ollut teille uskollinen kaikissa vaiheissa. Minä taistelin äitinnekin edestä. Ja mitkä olivat viholliset? Aina ne samat, jotka nyt istuvat valtioneuvoskunnassa — ja jotka, minun mentyäni, jäävät teille jällelle.

KUNINGATAR. Oi, Bothwell, — älkää lähtekö!

BOTHWELL. Mutta jos minä jään —?

KUNINGATAR. Palveletteko tekin minua ainoastaan palkan edestä?

BOTHWELL. Ensin palvelin teitä kunnian, sitten vallan tähden, mutta nyt pyydän enempää!

KUNINGATAR. Lähtekää.

BOTHWELL. Niin, teidän tähtenne olen kahdesti ollut maanpakolaisuudessa; menen nyt kolmannen kerran!

KUNINGATAR. Bothwell, minä olen hetken lapsi; minä unohdan että elän pelkkien vihollisten parissa; jos te lähdette, niin minä olen hukassa!

BOTHWELL. Mutta jos minä jään, niin sysäätte minut pian luotanne!

KUNINGATAR. Minä — teitäkö?

BOTHWELL. Antakaa minulle siis se varmuus, joka sitoo teidät, huolimatta kaikista teidän hetkistäne!

KUNINGATAR. Te tarkoitatte —?

BOTHWELL (menee pöydän luo, panee paperin pöydälle, levittää sen ja astuu takaisin).

KUNINGATAR (lähestyy ja lukee). Tietysti — aviokontrahti: — ei koskaan!

BOTHWELL (on vaiti).

KUNINGATAR. Minäkö menisin teille vaimoksi, eräälle aatelismiehistäni, Bothwell'in jarlille — ha, ha, ha! — En, en nauranutkaan! (pitempi vaitiolo). Teidän hengessänne ja tahdossanne on jotain suurenmoista, joka välistä minua viehättää, mutta välistä taas, — niin nyt, tuommoisena, kuin tuossa seisotte — minä pelkään teitä, pelkään teitä enemmän kuin kaikkia lordeja yhdessä!

BOTHWELL. Teillä on siis syytä siihen.

KUNINGATAR. Ei, ennemmin ulos noiden toisten luo ja kohtaloni Jumalan huomaan!

BOTHWELL. Silloin on se varma.

KUNINGATAR. Olkoon varma, sillä, ennenkuin vielä kerran luovun vapaudestani, heitän henkeni!

BOTHWELL. Minkä vapauden Darnley teiltä ryösti?

KUNINGATAR. Rauha olkoon hänen kanssansa! Mutta vaikka saisin kymmenen kuningaskuntaa, en menisi toistamiseen hänelle puolisoksi.

Ja lisäksi nyt täällä, tällaisessa tilassa ja teidän kanssanne! — Mitä Skotlanti, mitä Europa sanoisi jos te veisitte minut tänne vankinanne ja sitten täältä ulos vaimonanne? Eikö sanottaisi että kaikki oli edeltäpäin sovittu ja häpeällistä peliä kaikki tyyni?

BOTHWELL. Mahdollista, mutta yhdentekevää.

KUNINGATAR. Vai yhdentekevää! Onko kunniani teille yhdentekevä?

BOTHWELL. Ei; sillä mitä sanotaan jos te astutte ulos täältä olematta minun vaimoni?

KUNINGATAR. Taivaan pyhät! Onko se totta? Tiedättekö, mylord, teidän käytöksenne on inhoittava, — kun kätenne tarttui ratsuni ohjaksiin, tahrasitte te kunniaani!

BOTHWELL. Minä saatoin teidän tekemään päätöstä, ei muuta mitään.

KUNINGATAR. Ei muuta mitään! Vapauteni, kunniani, ei muuta mitään! — — — Mutta tämä käy kauheaksi, kylmä hiki nousee ja minä vapisen kuin kuolon kynsissä, sillä minulla ei ole valitsemisen varaa!

BOTHWELL. Ei ole.

KUNINGATAR. Ei ole... Jesus Maria, kuinka tämä on tapahtunut? — ei valitsemisen varaa häpeän ja hänen välillä! — ei valitsemisen varaa — oi, laupias Jumala, katso, kuinka kylmänä ja pahana hän seisoo odottamassa!... Eikä valitsemisen varaa — on! (hänelle). Tästä luolasta, johon olette minut kulettaneet, en minä mene kukistettuna enkä häväistynä; minä en mene tästä ollenkaan enää; minulla on rohkeutta, jota ette ole lukuun ottaneet: minä rohkenen kuolla; siellä ylhäällä on satamani, — mutta sieltä on myöskin, kuolevan viimeisenä rukouksena, kunniani palaava kansani luo ja kohtaava sitä teillä, kodissa ja kirkoissa, kunnes se nousee kostamaan!

BOTHWELL. Mikä silloin poikanne kohtaloksi?

KUNINGATAR (pysähtyy). Poikani! (pari askelta). Poikani! (lankee polvilleen). Isäsi antoi minulle vaan tuskaa ja kyyneleitä, pitääkö sinun nyt jatkaa? Sainko sinut kahleeksi ja kuritukseksi tänä päivänä? Oletko punottu elämäni kuin rakkaus syntiin?

BOTHWELL. Jos te hänen tähtensä uhraatte vapautenne, ei teidän pitäisi sitä valittaa.

KUNINGATAR. Oi, hän on ainoa, jota rakastan maailmassa, hän ei voi mua saattaa perikatoon.

BOTHWELL. Mutta te hänet.

KUNINGATAR. Minäkö hänet? (kauhistuu, nousee). Minäkö saattaa hänet perikatoon? Minäkö surmata mitä rakastan? Oi, Herra Jumala, varjele järkeäni, minä tunnen ett'ei mulla enää ole voimia, — nämä alituiset runnellukset...

BOTHWELL. Koko elin-aikananne ette ole tahtoneet itseänne uhrata minkään ihmisen, ettekä minkään asian hyväksi. — Nyt teidän täytyy sitä koettaa!

KUNINGATAR. Oi, se on katkerata! Minulla oli lapsena niin paljon toiveita ja jokaisen pettymyksen perästä ovat ne uudestaan heränneet. Ei, — ei! tämä on elävää kuolemata! — Ennemmin luovun kaikesta vallastani, otan poikani ja menen täältä köyhänä!

BOTHWELL. Se olisi ryöstää häneltä valta-istuimensa, eikä kelläkään maailmassa ole oikeutta siihen.

KUNINGATAR. Jesus Maria, se on tosi, sitä en saa! Vaan tätä en myöskään! Oi, miksi tulin tähän maahan, jossa kaikki minun hylkäävät!

(Hän istuu pöydän ääreen ja itkee).

BOTHWELL. Te olette aina paenneet velvollisuuksianne kun ne ovat ikäviksi käyneet. Mutta jonakin päivänä elämässämme ne palajavat yhdistetyin voimin; tämä päivä on nyt tullut. Sysätkää ne nyt pois, sortakaa tulevaisuutenne ja poikanne tulevaisuus, heittäkää maanne veljes-sodan verivirtaan, — taikka kirjoittakaa alle! Ei ole muuta pelastusta maan päällä! Aatelisto on liitossa minun kanssani, minä sitä hallitsen ja minussa on tahto!

KUNINGATAR. Oi, Bothwell, lupaatteko suojella meitä, lupaatteko taata meille lordien uskollisuutta?

BOTHWELL. Se on minulla!

KUNINGATAR. Lupaatteko suojella poikani nuorta henkeä ja hänen perintö-oikeuttansa.

BOTHWELL. Minä lupaan sen.

KUNINGATAR. Lupaatteko ett'ette koskaan kiellä minulta hänen seuraansa?

(Hän itkee).

BOTHWELL. Minä lupaan sen.

KUNINGATAR. Lupaatteko olla hyvä minua kohtaan, — minä olen kärsinyt niin paljon, eikä minulla nyt ole mitään iloa enää.

BOTHWELL. Minä lupaan sen.

KUNINGATAR (tarttuen kynään). Poikani tähden, — kunniani — ja maani tähden, luopuen kaikesta, jota olen toivonut ... kaikista tulevaisuuden toiveista ... mielen tuhansista kauniista kuvituksista ... nuoruudestani ... en, en voi!

(Kätkee kasvonsa käsivarsia vasten ja nyhkyttää).

BOTHWELL. Mikä on välttämätöntä, ei saa olla mahdotointa.

KUNINGATAR. Lupaatteko että saan lähettää poikani pois turvalliseen paikkaan — lupaatteko että silloin usein saan käydä hänen luonansa?

BOTHWELL. Minä lupaan sen.

KUNINGATAR. Oi, luvatkaa olla hyvä minua kohtaan!

BOTHWELL. Sen olen luvannut!

KUNINGATAR. Jos olisin niin voimakas, kuin Rizzion murhan aikana, ei se kuitenkaan tapahtuisi! — — Oi, sukuni, mitä se on sanova, Guisien jalo ruhtinas-aateli ja kaikki ystäväni Franskassa? — — Oi, jos ensin saisin puhua heidän kanssa!... Mylord, te annatte miettimis-aikaa, — armoa!

BOTHWELL. Minä en pakoita. Itse olette sanoneet että teitä pakoittavat poikanne, kunnianne ja maanne. Jos nämä antavat miettimis-aikaa, niin teillä sitä on!

KUNINGATAR. Oi, minä värisen tuskasta! ... minusta on kuin kirjoittaisin oman kuolon-tuomioni alle!

BOTHWELL. Mikä vaikealta tuntuu, on pian tehtävä.

KUNINGATAR. Oi, Maria, joka taivaassa puolestani rukoilet, sinä näet miksi sen teen!

(Hän kirjoittaa, hyrskähtää itkuun ja heittäytyy taaksepäin istuimelle).

BOTHWELL (menee myöskin pöydän luo, kirjoittaa, panee paperin kokoon ja ottaa sen. Sen jälkeen notkistaa hän polvea kuningattarelle, tarttuu hänen käteensä, suutele sitä ja katselee häntä). Älä enää itke, Maria! — Kyyneleet, joita vuodatat minun tähteni, eivät hyvää tee.

KUNINGATAR. Itseni tähden niitä vuodatan, — enkä voi sitä estää, minun täytyy itkeä!

BOTHWELL. Nämä kyynelet muuttuvat jääksi mun sydämissä.

KUNINGATAR. Antakaa mun itkeä, — itkeä! Se on ensimmäinen rukoukseni teille aviomiehenäni.

(Itkee katkerasti).

BOTHWELL. Minä en tahdo sitä kieltää teiltä; — (hiljemmin) mutta te kadutte sitä.

KUNINGATAR (havaitsee Skotlannin lipun, joka riippuu hänen yli). Oi, Skotlannin lippu, kuinka huonosti olet mua suojellut.

BOTHWELL. Älkää sanoko niin: minä olen oleva teille tuo juokseva jalopeura.

KUNINGATAR. Oi, se on iskenyt kyntensä sydämmeeni.

BOTHWELL. Maria!

TOINEN KOHTAUS.

Entiset. ERÄS RATSUMIES (tuo kirjeen, jonka hän antaa Bothwell'ille ja menee kohta).

BOTHWELL (lukee sen, vaalenee, lukee uudestaan, mutta tynesti). Kyyneleenne eivät ole suotta vuotaneet; tässä tulee aihetta!

KUNINGATAR. Ei voi tulla pahempaa, kuin mitä jo kärsin.

BOTHWELL. Kuulkaa sentään tätä (lukee): "Kuningattaren suojelukseksi ja maan pelastukseksi purkaamme kaiken liiton teidän kanssanne.

Marssilla Dunbar'in linnaa vastaan, yhtyneiden lordien nimessä:

Maitland, Lethington'in jarli."

(Äänettömyys).

KUNINGATAR (huolimattomasti). Pitääkö meidän odottaa heitä täällä?

BOTHWELL. Niin, jos meillä olisi sotavoimia.

KUNINGATAR. Sisällinen sota on alkava?

BOTHWELL. Suotteko petturien voittavan?

KUNINGATAR. Voittakoon kuka hyvänsä, minä olen kuitenkin voitettu!

BOTHWELL. Siis. — Samana päivänä on minut jättänyt aatelisto — ja te!

KOLMAS KOHTAUS.

Entiset. TOINEN RATSUMIES.

BOTHWELL. Nyt rupeevat korpit tulemaan! — Anna ääntä!

RATSUMIES. Kaikilla haaroilla kuhisee ratsujoukkoja, jotka täyttävät laukkaa rientävät linnaa kohti.

BOTHWELL. Sillat pois, hevoset reilaan?

(Ratsumies menee).

KUNINGATAR. Pitääkö meidän paeta?

BOTHWELL. Niin, palataksemme tavalla semmoisella, ett'ei itse perkelekään voi heitä puolustaa. Vai sitäkö arvelit, kavala Lethington, että minun piti raivata tie, mutta sinun astua linnaan? Vai sitäkö te arvelitte, kaikki Skotlannin aatelismiehet, jotka käyttitte minun apuani, että teidän ensimmäiseksi oli perille pääseminen — mutta minä ratsastin kuitenkin teidän ohitse! Nyt tahto tahtoa vastaan ja miekka miekkaa vastaan, nyt taisteluun vanhoilla rotkoteillä! Heräjä nyt reipas vuorilainen ja riennä alas umpinasiin laaksoihin laululla, tulella ja kuolon naurulla, — joka voittaa, se syleilee kuningatarta ja maata!

KUNINGATAR. Tämä oli siis se suojelus, jonka lupasitte minulle ja pojalleni?

BOTHWELL. Syyttäkää pettureita, vaan ei minua. Vai onko teillä parempaa suojelijaa?

KUNINGATAR. Nyt ei Skotlannin Mariaa enää ole, — nyt alkaa historia Maria Stuartista!

BOTHWELL (kiihtyneenä). Ei, samana päivänä, kun korkeimman päämäärän saavutin, en tahdo tappiolle joutua. Minä kokoan sotajoukkoja missä niitä ennen kokoilin, minä voitan ne, missä ennenkin voitin! Nyt Skotlannin jalopeura valmistaa hyökkäystä, pian korvet huudoista kajahtelevat. Tule, Skotlannin Maria, ratsun selkään ja pois! Vuorien takana keihäitä kasvaa!

KUNINGATAR. Niin veressä ja kyyneleissä. — Olkoon nyt jo tarpeeksi.

BOTHWELL (kauhistuen). Ettekö tahdo lähteä? Ettekö tahdo taistella? Tahdotteko jättää maan, teidän poikanne ja itsenne petturein valtaan? —

NELJÄS KOHTAUS.

Entiset. ERÄS AATELISMIES.

AATELISMIES. Lordit ovat lähettäneet sanansaattajan vaatimaan Bothwell'in jarlia kahdenmiekkaisille?

BOTHWELL. Minuako kahdenmiekkaisille? Tulkoon koko rivi, mies toisensa perästä! (Aatelismies menee.) Tämä miellyttää minua! Vanhojen tavalla, ratsun selässä rautapuvussa taistella kavaluutta ja valhetta vastaan! Kaataa maahan jokaista, joka uskaltaa astua esiin päällekkantajana; saada keihään päähän Jumalan oma tuomio ja heittää se pilkalla hiekkakuoppaan! — Sitä teidän pitää katsella kukkulalta.

KUNINGATAR (inholla). En tahdo sitä katsella!

BOTHWELL. Älkää koettako kärsivällisyyttäni liiaksi! — Muistakaa, minä olen nyt ainoa mies Skotlannissa, joka uskaltaa taistella kaatuvan valta-istuimenne puolesta.

KUNINGATAR. Voima ja kauneus ovat välistä minut valloittaneet; raakuus ei koskaan!

(Äänettömyys).

BOTHWELL. Antakaa mulle anteeksi jos puhun kärsimättömän soturin tavalla; mutta te ette osaa toimia. Teillä on rohkeutta, mutta ei kestävyyttä, ymmärrystä, vaan ei huolenpitoa. Jos te kätkette itsenne, kun teidän asianne puolesta taistellaan, niin se on jo puoleksi hukassa. Ja meidän ei ole ainoastaan voittaminen, vaan kukistaminen vihollisen siveellinen voima; sillä missä te astutte näkyviin, muistutatte te rikotuista valoista, laiminlyödyistä velvollisuuksista isänmaata ja perhettä kohtaan. Sentähden istukaa kukkulalla, kun minä taistelen!

KUNINGATAR. En!

BOTHWELL. Ettekö uskalla asianne luottaa, — vai ettekö tahdo luottaa minuun? Muistakaa, jokainen tuomitaan käytöksensä mukaan. Jos hänen kasvonsa ovat levollisen näköiset, niin arvellaan: hän on kenties oikeassa. Jos hän osoittaa iloista rohkeutta, arvellaan: hän on varmaankin oikeassa! — Tulkaa!

VIIDES KOHTAUS.

Entiset. KAKSI RATSUMIESTÄ.

ENSIMÄINEN RATSUMIES. Herrani! He eivät tahdo taistella!

TOINEN RATSUMIES. Se oli paljasta kavaluutta, tahdottiin voittaa aikaa, jotta kuningattaren väki ehtisi mennä heidän puolelleen.

ENSIMÄINEN RATSUMIES. Ne ovat yhtyneet ja meitä saarretaan!

BOTHWELL. Pettureita loppuun asti! (Ratsumiehille.) Hevosen selkään, nyt me tulemme. (Ratsumiehet menevät). Nyt teidän täytyy mua seurata kauemmas ja suurempiin taisteluihin! Kautta kaiken sen, mitä teillä on rakasta maailmassa, jos te vangitaan täällä, niin ette hetkeäkään enää Skotlannissa hallitse!

KUNINGATAR. En voikaan hallita tätä maata!

BOTHWELL. Mutta poikanne, poikanne!

KUNINGATAR. Olen jo havainnut, että hän on yhtä hyvissä turvissa lordien luona, kuin teidän luonanne!

BOTHWELL. Siis tahdotte minua jättää — huolimatta kaikesta mitä eläissäni olen uskaltanut teidän hyväksi!

KUNINGATAR. Te olette ottanut maksun siitä tänään!

BOTHWELL. Hyvä, — jos ei mikään tästä kaikesta teitä taivuta, niin kumminkin itsenne-varjelemisen halu! Tässä kädessä on teidän kruununne, luottakaa siihen! Vuorilla tapaamme Hamilton'in, Seaton'in ja monta uskollista katolilaista; sieltä me kukistamme petturit, niin totta kuin Bothwell'ia ei vielä koskaan ole taistelussa voitettu. Kaikkea tässä maailmassa olette tehneet puoleksi, — tehkää nyt tämä täydesti!

KUNINGATAR. Tosi, paljon hyvää olen tehnyt vaan puoleksi, — sentähden tahdon nyt syntiäkin vaan puoleksi tehdä!

BOTHWELL. On vaan yksi synti olemassa, mutta sitä ei voikaan anteeksi antaa: se on voitetuksi joutuminen! Joka voittaa on oikeassa, sillä hän säätää lakia itse. Mutta minä en pääse voitolle ilman teitä; sillä ilman teitä en saa sotajoukkoa kokoon. Loistakaa valkoisen ratsunne selässä vaan yksi ainoa kirkas tunti sotajoukon edessä; — lopun minä teen! —

KUNINGATAR. Teidän ei ennen olisi pitänyt ryöstää luottamustani, Bothwell!

BOTHWELL. Oi, kirottu kiusallinen uppiniskaisuus, kostonhimo, itsekäs umpimielisyys, — mitä tuo kaikki lienee; — kevytmielisesti heität elämäsi onnen kaupalle. — Mutta kuinka kaunis kuitenkin olet, kun uhaten vastustat, sa käsittämätöin!... Minä vien sinut väkisin, ... sinun pitää pelastua ... ja pelastaa minut!

KUNINGATAR. Koettakaa!

BOTHWELL. Hänessä on vielä voimaa, jota minä en voita. — — He ovat jo linnan pihalla! Täällä ei ole ... oi, Maria, viimeisen kerran, minussa sinun elämäsi tähti jälleen välähtää, vielä kerran myötä-tuuli ohitse suhisee ... tule pois, käykäämme väkirynnäköllä onnea yhdessä pyytämään!

KUNINGATAR (on ääneti, mutta pudistaa päätänsä).

BOTHWELL. Melu tuolla alhaalla kiihtyy... Minä koetan onneani yksin! Ei jokainen pohjaan mene, joka uppoavasta laivasta mereen hyppää. Mutta sulle se päivä vielä koittaa, jolloin kadut ett'et pitänyt kiinni hyvästä uimarista, se päivä, jolloin vankihuoneen ikkunasta katselet lintujen lentoa vuorten yli, ja minua ajatellen, vavisten kuuntelet askeleitten kaikua pitkissä käytävissä, odottaen että kenties tulee sanoma Bothwell'ilta, sanoma elämästä, sanoma kostosta!

Ja kun ei se tule, — saat istua kunnes käyt vanhaksi ja harmaapääksi ... yhä odottaen, — kiroo silloin Bothwell'ia ja sano: hänestä tuli kosto, — kaiken uskottomuutesi kosto!

(Nyt huudetaan altaani-ikkunan alta: Bothwell!)

Niin, nyt minä tulen! — — Enkö koskaan saa sua nähdä enää, sa ylpeä tenhotar vallan tähtitarhassa! Sinä olet laulullasi lumonnut mun surman suuhun! Monenko vielä täytynee kietoa kuoleman tanssia sun nimesi varjossa? Joka aina morsiamen pukua kannat, minun pitäisi sinut tappaa ennenkuin menen; sillä

ei kukaan sinua omaksensa saa, kun en minä sua saanut!

(Alhaalta useat huutavat: Bothwell!)

Minä tulen! Minä tulen! — Ei koskaan sua nähdä enää... Oi! (Syöksee kuningattaren luo, syleilee häntä ja kuiskaa:) Jos nyt molemmat saisimme kuolla?... Silloin emme eroaisi!... Ei! (päästää hänet). Elämä, vapaus, ja toivoa sen kanssa!

(Ulos).

KUODES KOHTAUS.

KUNINGATAR (yksin). Lintu kotkanpesästä! Hänen luonansa surma; ilman häntä myöskin.

Nyt olen kai tehnyt tehtäväni Skotlannissa; koska minulla ei ole ainoatakaan ystävää enää.

(Bothwell'in ääni huutaa alhaalta: Tule alas Maria, tule alas).

Tämä oli laulu altaanilta! Noin hän tervehti minua ratsunsa selästä!

Minä kuulen niiden tulevan ... niiden, jotka kruunuani pyytävät! Mutta minä en sitä anna ... en kaiken maailman piinan edestä!... Ottakoot sen, jos tahtovat, — heillä on silloin yksi synti lisäksi!

Skotlannin lippu, kyyneleni ovat sua kasteleet; eivätkä ikinä kuivu kankaastasi. — Sinä juokseva jalopeura, miksi heität minut luotasi niin tuimasti, miksi tallaat mua jalkojesi alla? Mihinkä riennät, sinä hirmuinen, kun et voi viedä keveätä taakkaasi täältä?

He lähestyvät ... tahdon etsiä miehiäni, jotta minulla on turvaa väkivaltaa vastaan kun anta'un.

Oi, vapauteni ja nuori kuningaskuntani jääkää hyvästi! Aikaista on vielä erota, minussa on vielä ydintä, jossa voisitte kasvaa, — vielä eivät ole voineet kaikkea hävittää!

Mutta nyt olen sitä käyttävä vastustus-voimana. He eivät saa nähdä kyyneleitäni; heidän on todistaminen:

Voinut ei onnell' ohjetta antaa,
oi, mut onnettomuuttansa kantaa.

SEITSEMÄS KOHTAUS.

PIENET HOVIPOJAT (tulevat säikähtyneinä sisään). Kuningatar, kuningatar, missä olet, he tulevat, he tulevat!

ENSIMÄINEN. Hän on poissa!

TOINEN. Oi, hän on lähtenyt ilman meitä!

ENSIMÄINEN. Oi, että hän taisi unohtaa hovipoikiansa!

TOINEN. Minä pelkään, minä tahdon mennä hänen luo! Siellä he tulevat!

ENSIMÄINEN. Kätkykäämme!

(He menevät hiipien pöydän eteen).

KAHDEKSAS KOHTAUS.

LINDSAY seurueen kanssa, sitten MORTON. Väkeä kulkee ehtimiseen ulos ja sisään kaikista ovista, pyytäen saalista taikka vaan uteliaisuudesta.

LINDSAY. Ei täälläkään? Onko hän pois viety? (Havaitsee hovipojat). Tuossa kaksi sulkaa hänen siivistänsä, hän iski siis alas täällä! —

HOVIPOJAT. Armoa, armoa!

TOINEN HOVIPOIKA (itkien). Päästäkää minut hänen luo!

LINDSAY. Missä on kuningatar?

ENSIMÄINEN HOVIPOIKA. Hän ei ole täällä; me emme tiedä missä hän on.

LINDSAY. Sanokaa paikalla.

MOLEMMAT. Ankara herra, emme tiedä!

LINDSAY (muutamille). Ulos etsimään joka paikassa!

(He menevät).

ENSIMÄINEN HOVIPOIKA. Oi, armollinen herra, olkaa hyvä kuningatarta kohtaan!

TOINEN. Niin, me rukoilemme hänen puolestansa, armollinen herra!

LINDSAY. Herra Jumala, onko tämä nyt hänen ainoa armeijansa!

MORTON (tulee). Bothwell on päässyt pakoon, mutta kuningatar ei kuulu häntä seuranneen.

LINDSAY. Hän on siis täällä.

MORTON (huomaa hovipojat). Tuossa kaksi hänen franskalaisia narrinkuriansa!

LINDSAY. Jätä ne rauhaan, ne ovat peloissaan. — Menkää, lapset, etsikää häntä, niin saatte olla hänen luonansa!

(Hovipojat menevät käsi kädessä).

ERÄS AATELISMIES. Kuningatar on autanut Kirkaldy of Grange'ille.

LINDSAY. Hän on siis hyvissä käsissä. — Missä on Murray?

AATELISMIES. Tässä hän tulee.

YHDEKSÄS KOHTAUS.

Entiset. MURRAY LETHINGTONIN ja useampain
AATELISMIESTEN seurassa.

MURRAY. Hyvät herrat, Maria Stuart on autautunut Skotlannin lordeille. Minä tiedän että häntä vastaan-otetaan ja kohdellaan semmoisella kunnioituksella, jota ruhtinaalliselle henkilölle ja naiselle on osoitettava.

KAIKKI. Niin.

MURRAY. Mutta minä tiedän myös, että tästä päivästä asti Skotlannin Maria Stuart on laannut hallitsemasta.

KAIKKI (ja paljoa korkeammalla äänellä). On, on, on, on!

MURRAY. Arvelen sentähden että se on kaikkien lordien tahto, niinkuin päätöksemme oli kun rupesimme tähän, — että itse otamme hallitaksemme ala-ikäisen pojan nimessä.

KAIKKI. On, on, on, on!

MURRAY. Eläköön Jaakko kuudes, Skotlannin kuningas!

KAIKKI. Eläköön!

(Suurta melua, huudot uudistetaan hurraten ja kanunanlaukaukset alkavat, joihin soitanto yhtyy).

MURRAY. Hänen nimesssä ja sen hallituksen nimessä, jonka Skotlannin parlamenti valitsee, otan minä siis nyt Skotlannin kuninkaallisen lipun...

(Hän astuu sitä kohti ja hänelle annetaan tietä; Lethington ja Morton seuraavat, katsellen toinen toistansa. Murray on juuri koskenut siihen, kun useat äänet takaa huutavat: takaisin, takaisin.)

LINDSAY (voimakkaasti). Takaisin!

KYMMENES KOHTAUS.

LINDSAY. JOHN KNOX. KANSAA.

USEAT. John Knox ja kansaa!

(Taas melua ja huutoa, soitanto ei ole vielä la'annut, kanunanlaukauksia kestää hetken aikaa vielä).

LINDSAY. Hiljaa, Knox puhuu!

(Soitanto ja melu lakkaavat).

KNOX. Kansa, joka kuuli että täällä keskustellaan Skotlannista, tahtoi olla läsnä. Mutta Skotlannissa kirkko on tärkein, sentähden minäkin tahdoin olla läsnä.

KANSA (vähän uhaten). Eläköön Knox ja kirkko!

KNOX. Mitä Skotlannin aatelisto tänään on tehnyt, se on varmaankin hyväksi; sillä kaikki on hyväksi.

Mutta jos ovat sen tehneet oman itsensä koroittamiseksi, niin se varmaankin heitä alentaa.

Mutta jos ovat sen tehneet hyvässä tarkoituksessa, niin eivät tänä päivänä salli soturin saastaisen käden koskea tähän lippuun; sillä se ei ole Murray'n eikä Morton'in eikä Lethington'in, se on kansallinen merkki, jonka suojassa Skotlanti on voittava kaiken kurjuutensa; sillä jalopeura tässä lipussa on Herran voima.

Mutta sentähden minä tänä päivänä otan tämän lipun hänen kirkkonsa nimessä ja kannan sitä kansan edellä.

(Suuria riemun-osoituksia kun hän ottaa lipun, soitantoa kuuluu taas, ja kun Knox, lippua kantaen, notkistaa polvea sekä kansa ja aatelismiehet hänen ympärillensä — paitsi nuo kolme, jotka hetken aikaa epäilevät, mutta viimein tekevät niinkuin muut — veisataan:)

On taisteluissa täällä,
Riidoissa maailman
Vaan yksi, joka voittaa, —
Se Herra taivahan.
On paha poistettava.
Ja myöskin heikkous;
Totuuden valtaan joutuu
Pimeinkin piilotus.
Nuo pahat, hyvät auttaa
Vaan Herran asiata; —
Hän suurempien kautta
Luo aikaa suurempata.

(Marssin soidessa Knox menee lipun kanssa, kansa ja aatelismiehet seuraavat; jällelle jäävät Murray, Lethington ja Morton).

Esirippu lankee.

End of Project Gutenberg's Maria Stuart Skotlannissa, by Björnstjerne Björnson

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MARIA STUART SKOTLANNISSA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying

with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the

Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or

entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax

treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.